

Diagnoza problemów społecznych w Gminie Dobrzeń Wielki

Krajowy Ośrodek Kształcenia
Administracji KOKA
ul. Wielicka 44/45,
tel. 12 333 77 61
kom. 534 301 280
fax. 12 333 77 62

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	2
1.1. Cele i ogólne założenia badania.....	4
1.2. Problematyka badania	4
2. METODOLOGIA BADANIA	7
2.1. Uzasadnienie i wybór techniki badawczej.....	7
2.2. Dobór próby.....	8
2.3. Narzędzia badawcze.....	8
3. BADANIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW	9
3.1. Struktura badanej próby.....	10
3.2. Problem alkoholowy z perspektywy dorosłych mieszkańców.....	13
3.3. Problem nikotynowy z perspektywy dorosłych mieszkańców.....	23
3.4. Problem narkotykowy z perspektywy dorosłych mieszkańców.....	26
3.5. Problem przemocowy z perspektywy dorosłych mieszkańców.....	31
3.6. Gmina wobec problemów społecznych – opinia mieszkańców.....	39
4. BADANIE DZIECI I MŁODZIEŻY	42
4.1. Struktura badanej próby.....	43
4.2. Problem alkoholowy z perspektywy dzieci i młodzieży.....	44
4.3. Problem nikotynowy z perspektywy dzieci i młodzieży.....	50
4.4. Problem narkotykowy z perspektywy dzieci i młodzieży.....	54
4.5. Profilaktyka z perspektywy dzieci i młodzieży.....	61
4.6. Problem przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży.....	65
5. BADANIE SPRZEDAWCÓW	72
5.1. Struktura badanej próby	73
5.2. Problemy społeczne z perspektywy sprzedawców.....	75
6. WNIOSKI I REKOMEDNACJE	84

WPROWADZENIE

Społeczeństwo polskie, na skutek gwałtownych przemian ustrojowych, ekonomicznych, społeczno – kulturowych i technologicznych nadal doświadcza wielu trudności, które ograniczają lub spowalniają jego rozwój. Socjologowie trudne sytuacje w życiu zbiorowości określają terminem: „problem społeczny” oraz terminem „kwestie społeczne”.

Kwestia społeczna - to poważny, budzący niepokój problem społeczny, który nie może zostać samodzielnie rozwiązany przez ludzi i wymaga szerokich działań wielu podmiotów.

Problem społeczny: w definicji R. Marisa to: „ogólne wzory zachowania ludzkiego lub warunków społecznych, które są postrzegane jako zagrożenia dla społeczeństwa przez znaczącą liczbę ludności, przez silne grupy, bądź przez charyzmatyczne jednostki, oraz które mogą być rozwiązane czy też którym można jakoś zaradzić”¹. Według K. Frysztackiego, warunkiem determinującym zaistnienie problemu społecznego jest stan świadomości. Pojawiające się i narastające poczucie niepokoju, zagrożenia, sprzeciwu to mechanizm identyfikowania problemów oraz nadawania im społecznego charakteru².

W świetle tych definicji muszą pojawić się cztery istotne elementy, aby można było mówić o problemie społecznym:

- problem społeczny jest **zjawiskiem niepożądanym**;
- **wywołuje krytykę** znacznej liczby ludzi;
- jest zjawiskiem **możliwym do przewyciężenia**;
- można go przewyciężyć przez **zbiorowe działanie**.

Huber Blumer wyróżnia pięć faz w procesie definiowania problemów społecznych:

- wyłonienie się problemu,
- uprawomocnienie,
- mobilizacja do działania,
- sformułowanie oficjalnego planu działania,
- empiryczne realizacje planu.

¹K. Frysztacki, Socjologia problemów społecznych, Warszawa 2009, s. 20.

²Frysztacki K. , Problemy społeczne, [w:] Encyklopedia socjologii, tom III, Warszawa 2000, s. 205

Do problemów społecznych, które w ostatnich dekadach dają najwyraźniej znać o sobie w polskiej rzeczywistości należy zaliczyć: alkoholizm, narkomanię, niktynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, bezradność opiekuńczo-wychowawczą oraz wykluczenie społeczne. Każdy z tych problemów wymaga odmiennego podejścia i działań specjalistów. Priorytetem w polityce społecznej staje się zatem przeciwdziałanie tego typu zagrożeniom oraz podjęcie działań prowadzących do ograniczenia izolacji społecznej oraz zwiększenie integracji społecznej grup i osób zagrożonych występowaniem wyżej wymienionych problemów.

Punktem wyjścia wszelkiej interwencji socjalnej jest diagnoza, będąca niezbędnym elementem poprawnie zaplanowanego procesu zmian. **Badanie to ma na celu przede wszystkim zdiagnozowanie stanu społeczeństwa oraz wskazanie przyczyn obecnej sytuacji.** Diagnoza społeczna bezpośrednio lub pośrednio odnosi się do stanu i sposobu zaspokajania potrzeb społecznych. Jej specyfiką jest fakt, iż koncentruje się ona na zidentyfikowaniu i opisanu takich zjawisk, które ograniczają zaspokojenie potrzeb społecznych lub stwarzają zagrożenie takiego ograniczenia. Pomaga ona zidentyfikować negatywne, nieakceptowane zjawiska, a także niezaspokojone potrzeby i oczekiwania mieszkańców.

Głównymi celami diagnozy społecznej jest:

- ❖ Identyfikacja przyczyn wywołujących sytuacje problemowe,
- ❖ Identyfikacja wzajemnych związków pomiędzy problemami i kwestiami społecznymi,
- ❖ Identyfikacja skali problemów społecznych w danym układzie administracyjnym,
- ❖ Identyfikacja regionalnych, lokalnych uwarunkowań problemów społecznych,
- ❖ Analiza podejmowanych działań zmierzających do rozwiązania sytuacji problemowej lub jej złagodzenia,
- ❖ Analiza proponowanych rozwiązań przez politykę społeczną regionu.

1.1. Cele i ogólne założenia badania

Niniejsza diagnoza społeczna realizowana na zlecenie Gminy Dobrzeń Wielki ma na celu ukazanie skali problemów uzależnień na terenie gminy. Zakres działań badawczych odnosił się do zidentyfikowania następujących kwestii:

- ✓ zidentyfikowania problemów uzależnień wśród różnych grup (dzieci, młodzieży, dorosłych mieszkańców),
- ✓ zidentyfikowania problemu przemocy wśród różnych grup (dzieci, młodzieży, dorosłych mieszkańców),
- ✓ scharakteryzowania postaw mieszkańców wobec istotnych problemów społecznych,
- ✓ zidentyfikowania przyczyn lub czynników wywołujących sytuacje problemowe,
- ✓ określenia skali oraz zakresu problemów uzależnień i przemocy,
- ✓ zidentyfikowania skutków występujących problemów,
- ✓ pokazania rozwiązań mających na celu wyjaśnienie sytuacji problemowej lub złagodzenie jej skutków.

1.2. Problematyka badania

Zakres prac badawczych odnosił się do zdiagnozowania następujących problemów:

- **Problemu alkoholowego (alkoholizmu)** – według WHO to „wszelki sposób picia, który wykracza poza miarę tradycyjnego i zwyczajowego spożycia albo poza ramy obyczajowego, przyjętego w całej społeczności, picia towarzyskiego bez względu

na czynniki, które do tego prowadzą”³. Problem alkoholowy jest jednym z najpoważniejszych i najpowszechniejszych problemów społeczeństwa polskiego, w związku z tym tej kwestii poświęcono najwięcej miejsca w niniejszej diagnozie.

- **Problemu narkotykowego (narkomania)** – według ustawy z dnia 29 lipca 2005r. przeciwdziałaniu narkomanii, narkomania to: „stałe lub okresowe używanie w celach niemedycznych środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich”.⁴ W niniejszym raporcie zwrócono uwagę przede wszystkim na następujące kwestie związane z owym zjawiskiem: rozpowszechnienie i dostępność narkotyków oraz dopalaczy, skala problemu wśród dorosłych mieszkańców, dzieci i młodzieży szkolnej na terenie gminy;
- **Problemu nikotynowego (nikotynizm)** – jest zjawiskiem, które polega na regularnym zażywaniu tytoniu, w skład którego wchodzi nikotyna – silna trucizna oraz szereg innych substancji, które wykazują negatywny wpływ na nasz organizm. Niniejsza diagnoza ma na celu ukazanie skali uzależnienia oraz dostępności dla dzieci i młodzieży szkolnej na terenie gminy, a także skali problemu wśród dorosłych mieszkańców gminy Dobrzeń Wielki.
- **Zjawiska przemocy w rodzinie** - ten rodzaj przemocy często określany jest także mianem „przemocy domowej”. W polskim porządku prawnym charakterystykę i definicję zjawiska przemocy w rodzinie zawiera Ustawa z dnia 29 lipca 2005r „O przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie”⁵. Wskazano w niej, iż za „przemoc w rodzinie” uważa się jednorazowe lub powtarzające się wielokrotnie „umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste” członków danej rodziny lub osób wspólnie zamieszkujących i gospodarujących ze sprawcą tego rodzaju zachowań. Podobną charakterystykę tego zjawiska zawarto w Kodeksie Karnym (art. 207 K.K.), w którym istnieje pojęcie „znęcania się” fizycznego lub psychicznego nad osobą najbliższą lub „inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku

³ T. Pilch, *Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku*, str. 92.

⁴Ustawa z dnia 29 lipca 2005 o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2016r. poz. 224).

⁵Ustawa z dnia 29. Lipca 2005r „O przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie”, (Dz.U. z 2011 r. Nr 149, poz. 887).

zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny”⁶. Charakterystyczną cechą przemocy w rodzinie jest wykorzystanie przez sprawców tego rodzaju zachowań, posiadanej siły i dominacji nad innymi członkami rodziny, w celu podporządkowania ich i zmuszenia do określonych zachowań. Z tego powodu osobami doznającymi przemocy są najczęściej osoby, które w strukturze danej rodziny są zależne od swych opiekunów lub bliskich.

- **Zjawiska przemocy rówieśniczej** - „wszelkie nieprzypadkowe akty godzące w wolność osobistą jednostek lub przyczyniające się do fizycznej, a także psychicznej szkody osoby, wykraczające poza społeczne zasady wzajemnych relacji”⁷. Coraz powszechniejszym rodzajem agresji rówieśniczej jest dręczenie jednych uczniów przez drugich, które często ma miejsce także w środowisku wirtualnym (cyberprzemoc). Przemoc rówieśnicza może przybierać formę przemocy bezpośredniej oraz pośredniej. Sprawcą przemocy rówieśniczej może być pojedyncza osoba lub grupa.

⁶ J. Polanowski, *Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Prawo i praktyka.*, Wydawnictwo Edukacyjne „Parpamedia”, Warszawa 1999, s. 21.

⁷I. Pospieszyl, *Patologie społeczne*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008.

2. METODOLOGIA BADANIA

2.1. Uzasadnienie i wybór techniki badawczej

Istotą badania było poznanie opinii oraz postaw względem wybranych problemów społecznych: problemu alkoholowego, nikotynowego, narkotykowego, uzależnień behawioralnych oraz zjawiska przemocy. Dodatkowo diagnoza ma na celu omówienie postaw społecznych mieszkańców oraz scharakteryzowanie relacji dzieci i młodzieży z rodzicami. W tym celu zdecydowano się na przeprowadzenie komplementarnych badań, zrealizowanych wśród: dorosłych mieszkańców, uczniów oraz sprzedawców napojów alkoholowych. Każda grupa respondentów wniosła coś nowego względem badanych zagadnień i pozwoliła na ich lepszą diagnozę oraz głębsze zrozumienie.

W badaniach zastosowano triangulację technik badawczych. Koncepcja badania uwzględniła zapewnienie trafności i rzetelności planowanych działań. Wiązała się z tym przede wszystkim triangulacja źródeł danych, polegająca na pozyskaniu informacji z różnych środowisk.

Diagnozę problemów społecznych rozpoczęto od przeprowadzenia badań wśród uczniów, następnie przeprowadzono badania z mieszkańcami oraz sprzedawcami.

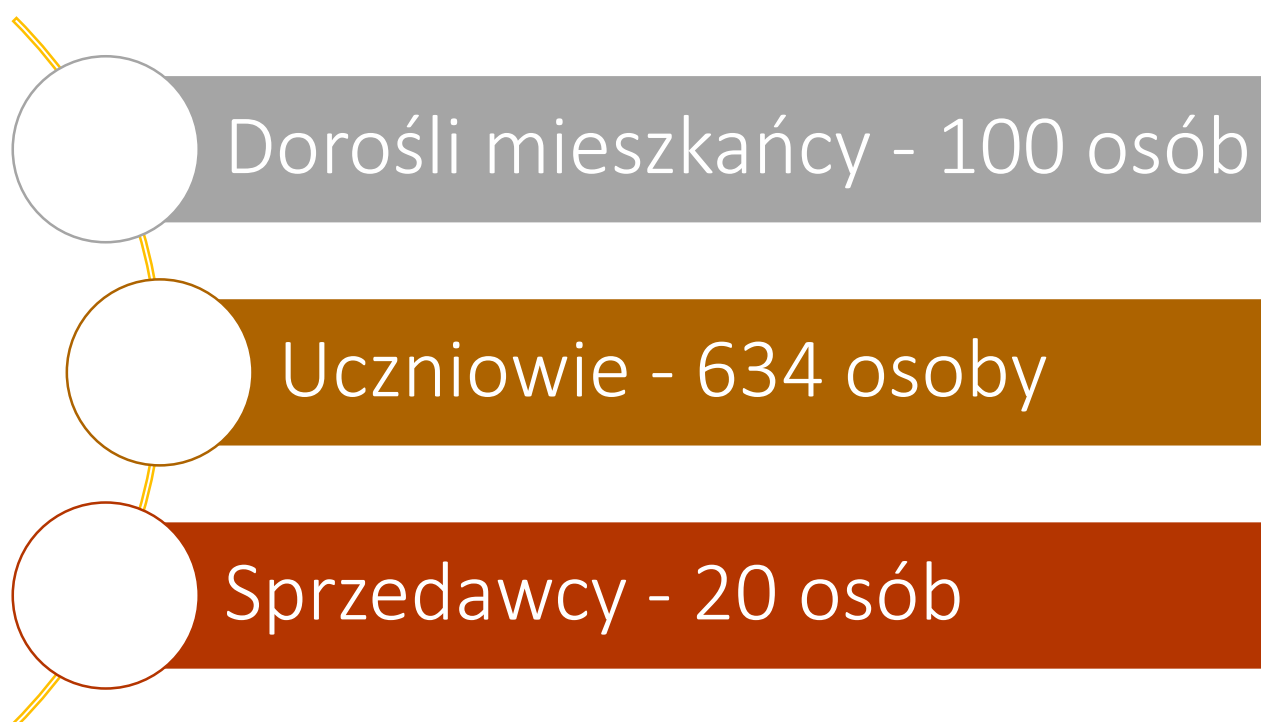
Badania wśród mieszkańców i sprzedawców zostały wykonane zgodnie z **metodologią ilościową, za pomocą metody PAPI** (wywiad bezpośredni realizowany przy użyciu papierowej ankiety). Wykorzystana technika badawcza opierała się na bezpośrednim komunikowaniu się ankietera z respondentami, przy wykorzystaniu ustrukturyzowanego narzędzia badawczego, jakim był kwestionariusz ankiety. W ten sposób przebadano dorosłych mieszkańców, ekspertów oraz sprzedawców.

W przypadku **uczniów zastosowano badanie ankietowe za pomocą ankiety internetowej (CAWI)**. Przed przystąpieniem do ankietowania dzieci i młodzieży szkolnej, za każdym razem uzyskiwano zgodę dyrekcji placówki szkolnej na przeprowadzenie badania, udzielano informacji o całkowitej anonimowości oraz o zasadach wypełniania kwestionariuszy, by zminimalizować ryzyko występowania braków danych.

2.2. Dobór próby

Badania realizowano w kwietniu 2019 roku. W badaniu łącznie wzięły udział 754 osoby. Zróżnicowany dobór próby umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie gminy oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk. Poniższy wykres przedstawia szczegółową strukturę próby badawczej:

Graf.nr.2. Dobór próby:

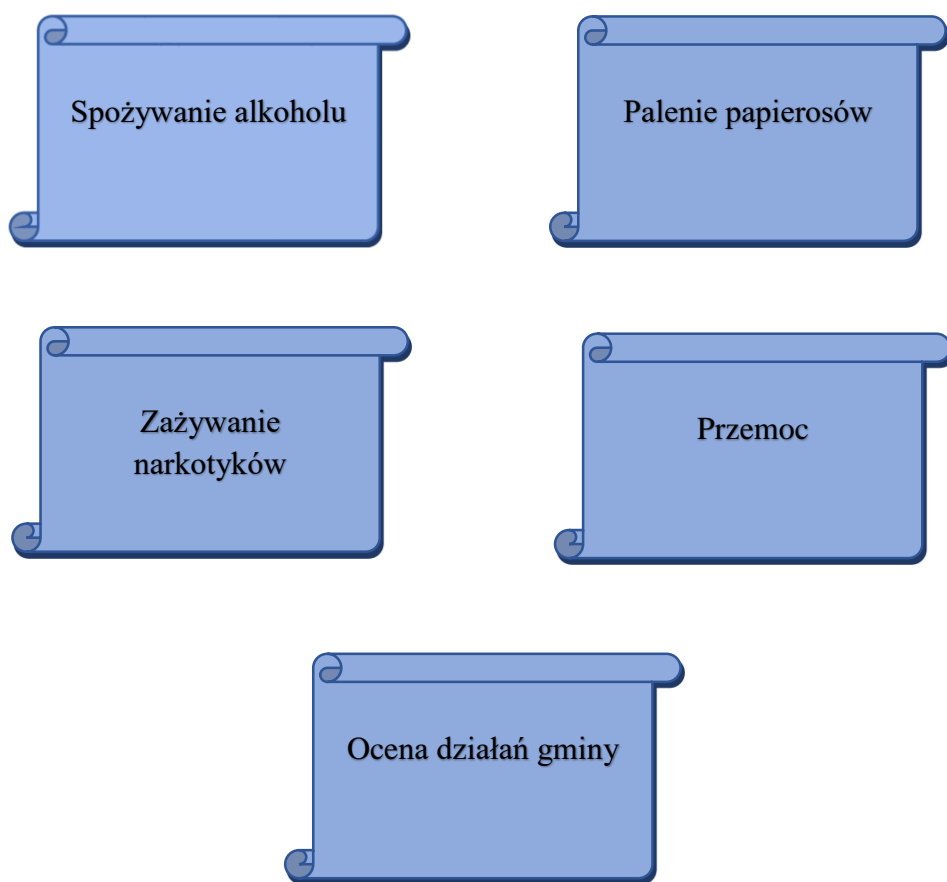
2.3. Narzędzia badawcze

Kwestionariusz ankiety użyty do zebrania danych miał podobną konstrukcję niezależnie od badanej grupy. Składał się z pytań zamkniętych jednego lub wielokrotnego wyboru. Ze względu na specyfikę poszczególnych grup dokonano spersonalizowania pytań, dostosowując ich charakter do profilu respondenta. Ankieta wypełniana była samodzielnie, co ma niebagatelną rolę w badaniu postaw i opinii względem delikatnych kwestii. Za każdym razem przed przystąpieniem do badania, uczestnicy zostali poinformowani o pełnej anonimowości, został wyjaśniony cel oraz instrukcja wypełniania kwestionariusza. Wyniki przedstawione w raporcie mają charakter procentowy. **Ewentualne dysproporcje związane są z zaokrągleniem do liczb całkowitych (maksymalnie +/- 1%).**

3. BADANIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

Próba składająca się z dorosłych mieszkańców gminy została poproszona o wypełnienia ankiety, w której udzielali odpowiedzi na pytania dotyczące problemów społecznych. W kwestionariuszu znalazły się pytania odnoszące się do kwestii alkoholu, narkotyków, papierosów, zjawiska przemocy oraz działań Gminy w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.

Badanie zostało podzielone na bloki dotyczące następujących problemów:

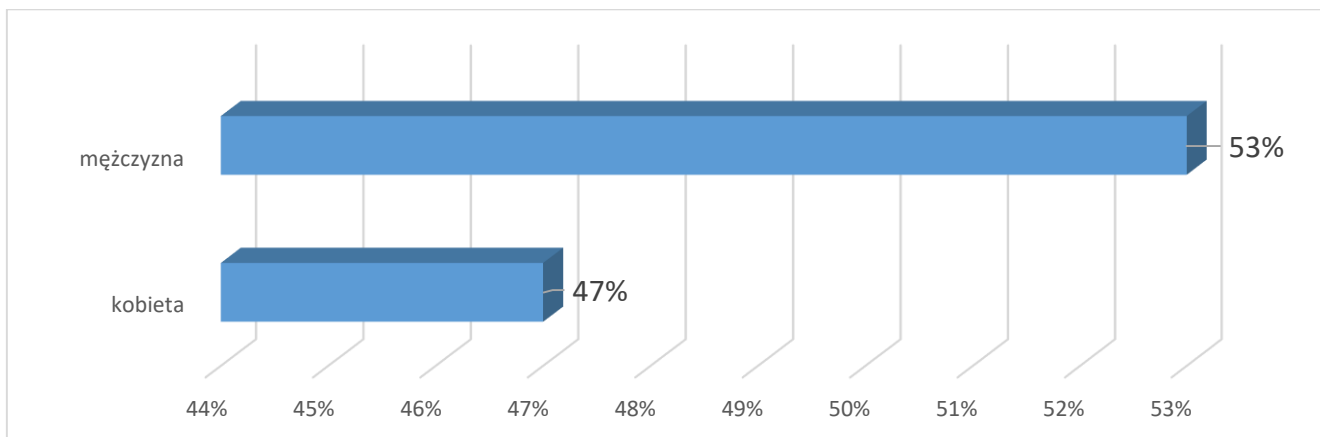
Graf. 3.1 Obszar tematyczny zawarty w kwestionariuszu ankiety dla dorosłych mieszkańców

W sumie respondenci udzielili odpowiedzi na 48 pytań, a do ankiety dołączona została metryczka pozwalająca na ustalenie między innymi: wieku, płci oraz statusu zawodowego respondentów.

3.1. Struktura badanej próby

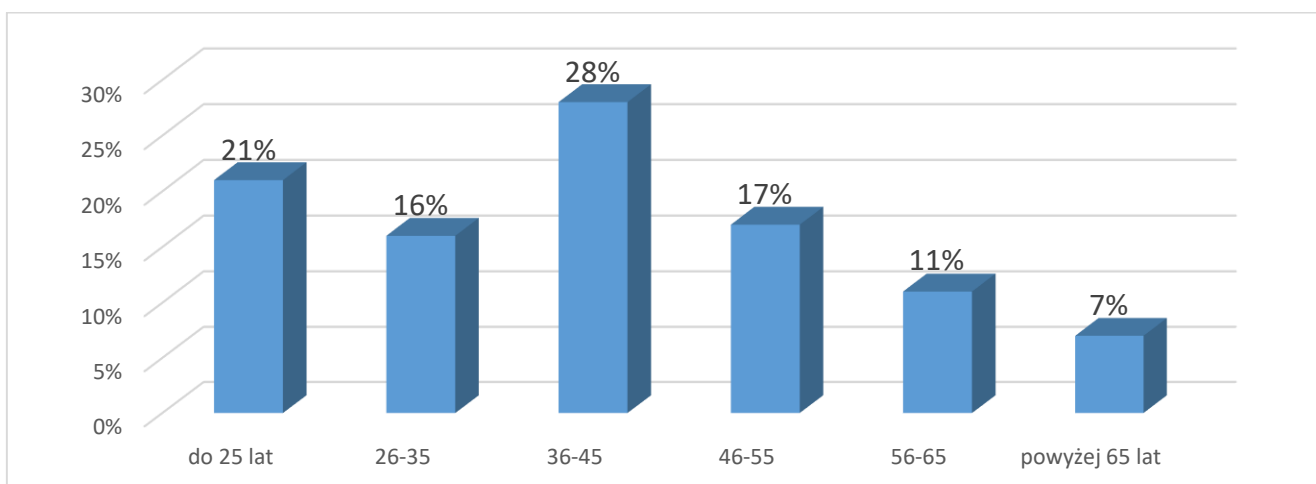
W badaniu diagnozującym problemy społeczne w Gminie Dobrzeń Wielki wzięło udział 100 dorosłych mieszkańców. 47% badanej próby stanowiły kobiety, zaś 53% mężczyźni.

Wyk. 1. Płeć:

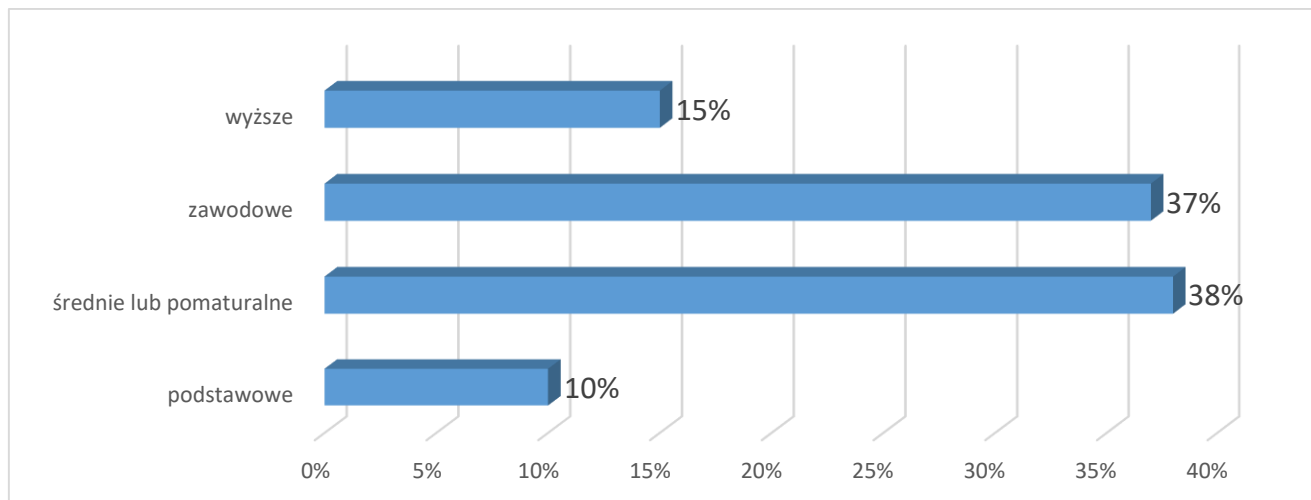
Analizując badaną próbę ze względu na wiek, można dostrzec, iż najliczniejszą grupę badanych stanowiły osoby w wieku 36 – 45 lat (28%). Osoby do 25 roku życia stanowiły 21% badanej społeczności. Respondenci w wieku 46 – 55 lat stanowili 17% próby, 16% ankietowanych znajdowało się w grupie 26 – 35 lat, 11% próby to osoby w wieku 56 – 65 lat. Natomiast osoby powyżej 65 roku życia tworzyły 7% próby badawczej.

Wyk.2. Wiek:

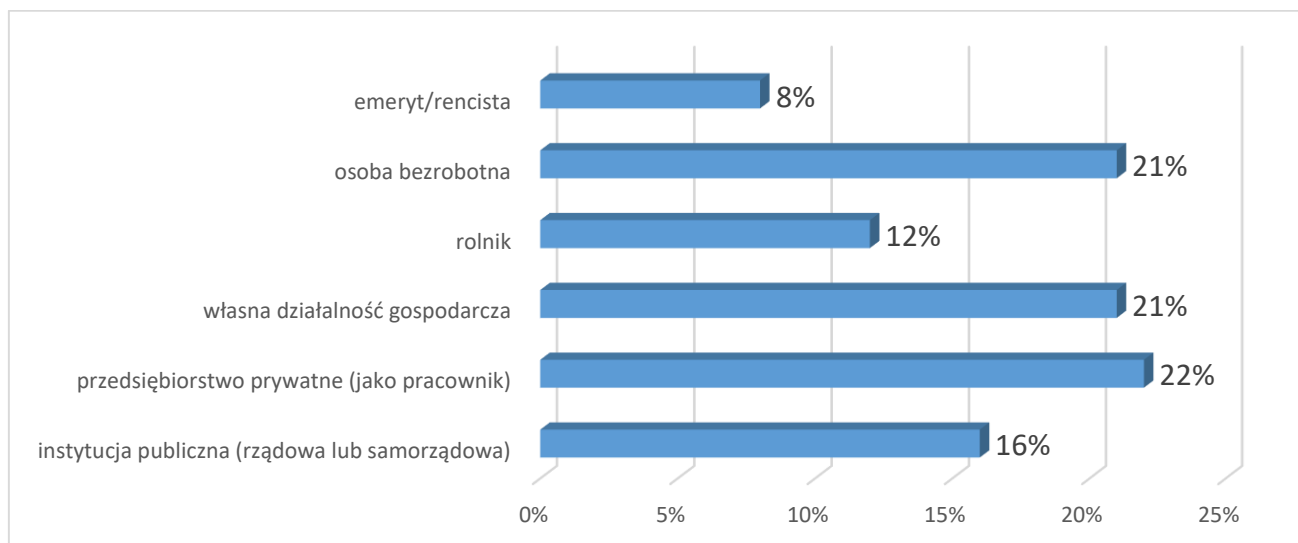
38% badanych to osoby z wykształceniem średnim lub pomaturalnym, a osoby z wykształceniem zawodowym stanowiły 37% próby badawczej. Wykształcenie wyższe posiadało natomiast 15% respondentów, a wykształceniem podstawowym legitymowało 10% badanej próby.

Wyk. 3. Wykształcenie:

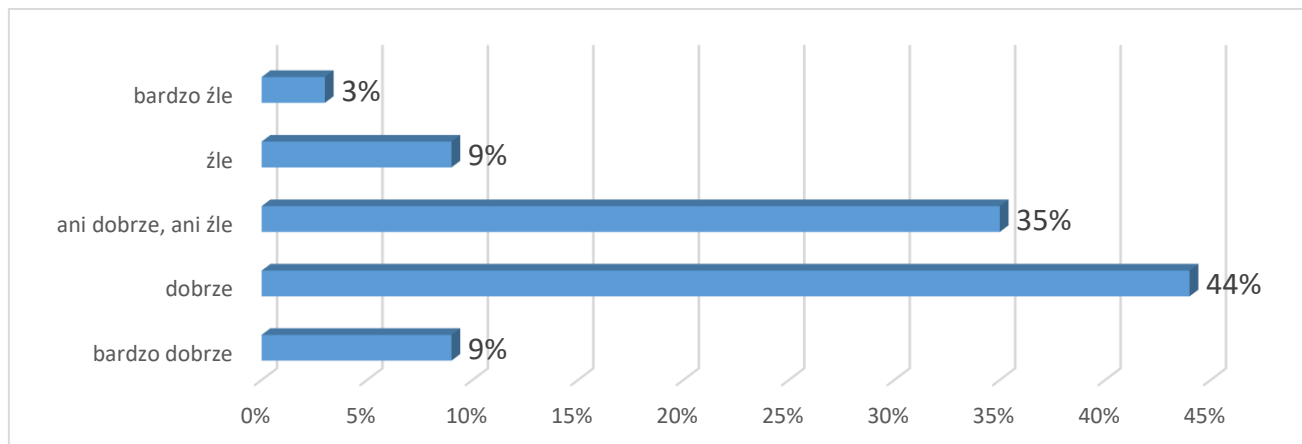
Osoby pracujące w przedsiębiorstwach prywatnych stanowiły 22% próby. W instytucjach publicznych (rządowych lub samorządowych) pracuje 16% badanych osób. 21% badanych prowadzi własną działalność gospodarczą. 12% ankietowanych to rolnicy, 8% respondentów to emeryci lub renciści, zaś 21% ankietowanych mieszkańców to osoby bezrobotne.

Wyk. 4. Miejsce zatrudnienia:

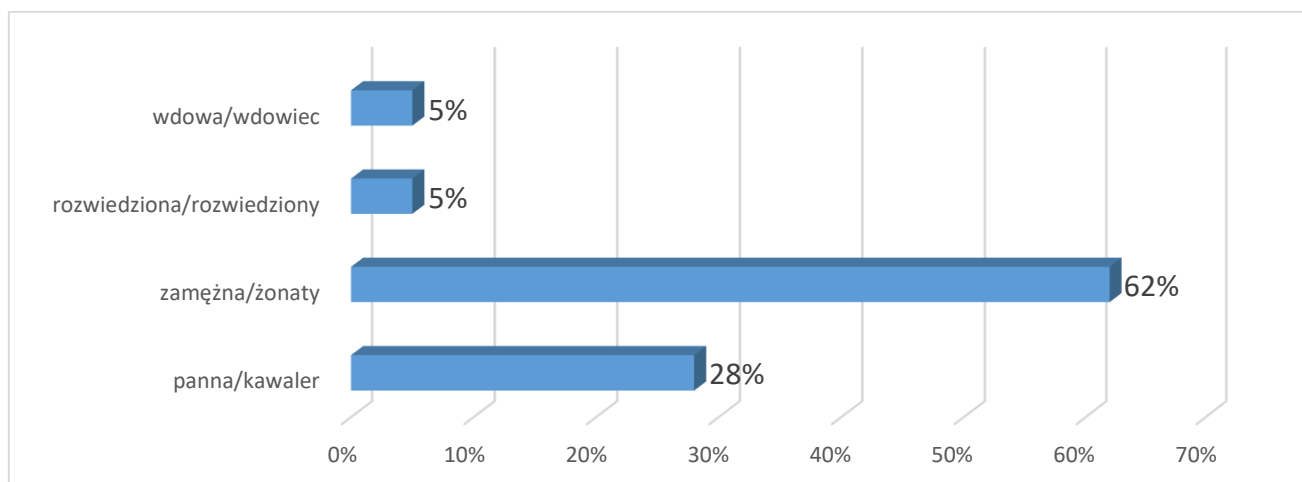
Co istotne, zdecydowana większość badanych pozytywnie oceniła swoją sytuację materialną – 9% osób uważa, że ich sytuacja jest bardzo dobra, zaś 44% badanych oceniło ją dobrze. 35% ankietowanych neutralnie oceniło swoją sytuację materialną. Natomiast 9% badanych przyznało, iż ma złą sytuację materialną, zaś 3% osób oceniło ją bardzo źle.

Wyk. 5. Jak ocenia Pan/i swoją sytuację materialną?

Najliczniejszą grupę tworzyły osoby zamężne lub żonate – 62%. Osoby stanu wolnego stanowiły 28% badanej społeczności. Natomiast 5% respondentów to osoby rozwiedzione, zaś kolejne 5% osób to wdowiec lub wdowa.

Wyk. 6. Stan cywilny:

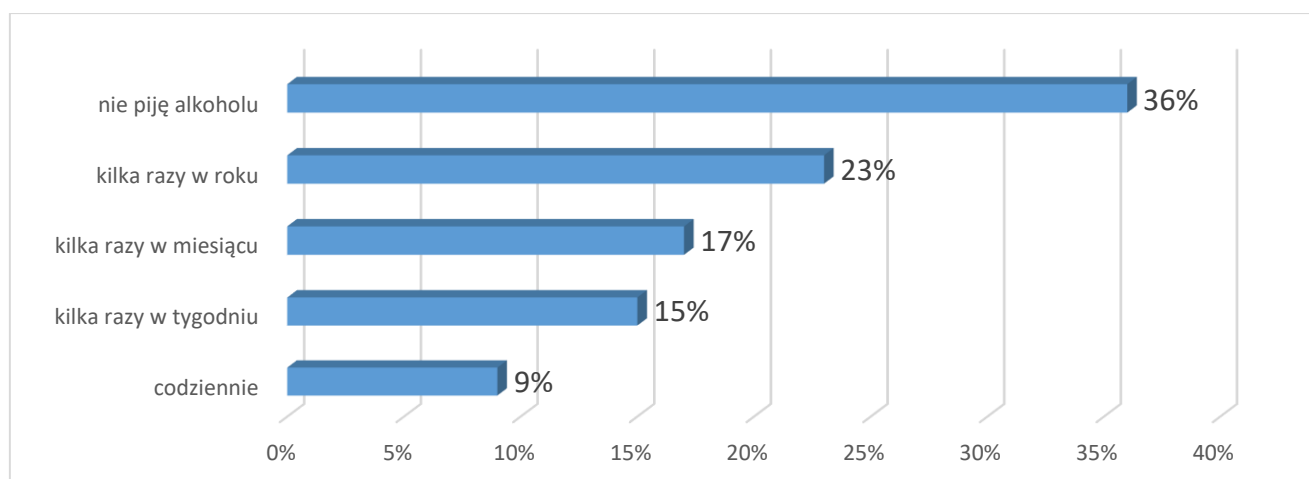

3.2. Problem alkoholowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Pierwszą, omawianą kwestią był problem alkoholowy wśród mieszkańców Gminy Dobrzeń Wielki. Celem tego bloku pytań jest oszacowanie skali problemu alkoholowego w mieście oraz sprawdzenie wiedzy mieszkańców dotyczącej konsekwencji spożywania alkoholu.

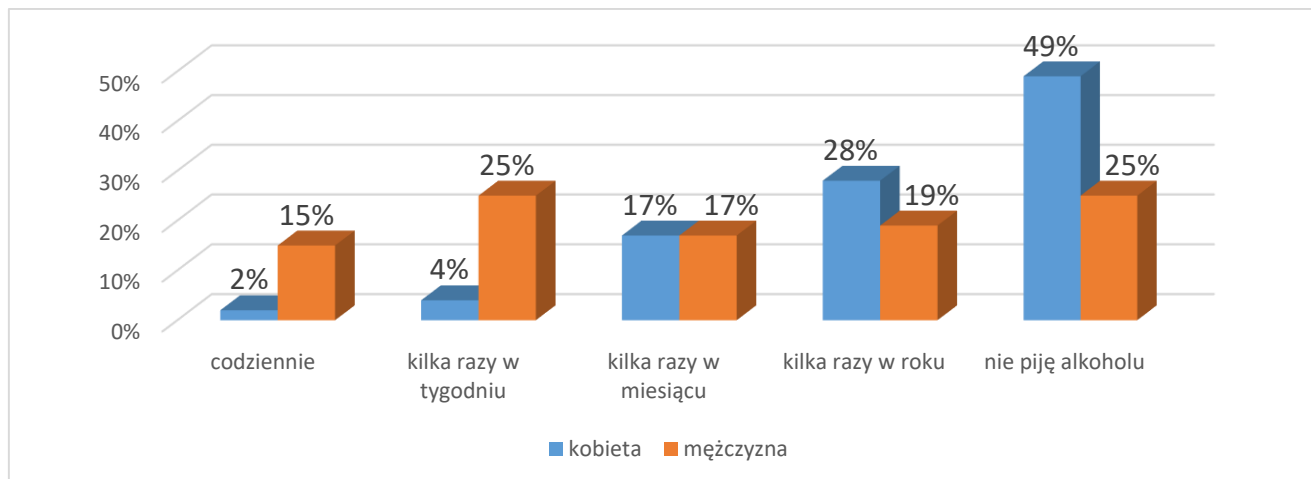
Na początek mieszkańców zapytano jak często zdarza im się spożywać alkohol. 36% badanych nie pije w ogóle alkoholu. Kilka razy w roku zdarza się to 23% respondentów, 17% osób sięga po alkohol kilka razy w miesiącu, 15% kilka razy w tygodniu, zaś aż 9% badanych pije alkohol codziennie, co wskazuje, że te osoby mogą zmagać się z problemem alkoholowym.

Wyk. 7. Jak często spożywa Pan/i alkohol?

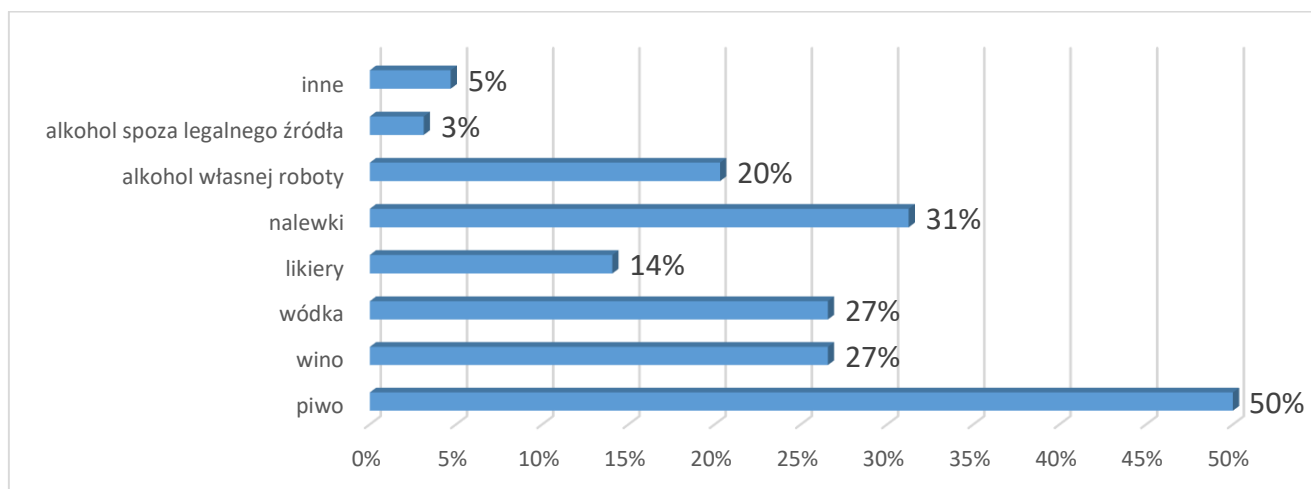
Kobiety częściej niż mężczyźni deklarowały, iż nie sięgają w ogóle po alkohol – takiej odpowiedzi udzieliło 49% kobiet i 25% mężczyzn. Kobiety sięgają po alkohol rzadziej niż mężczyźni – większość z nich deklarowała, iż spożywa napoje alkoholowe kilka razy w roku (28%) oraz kilka razy w miesiącu (17%), kilka razy w tygodniu (4%) i codziennie (2%). Natomiast mężczyźni najczęściej sięgają po alkohol: kilka razy w tygodniu (25%), kilka razy w roku (19%), kilka razy w miesiącu (17%) oraz codziennie (15%).

Wyk. 7a. Jak często spożywa Pan/i alkohol? – w podziale na płeć

Osoby, które sięgają po alkohol, najczęściej spożywają: piwo (50%), nalewki (31%), wino (27%), wódkę (27%), alkohol własnej roboty (20%), likiery (14%) oraz 5% badanych wybiera również inne alkohole, nie wskazując, o jakie konkretne alkohole chodzi. 3% badanych sięga po alkohol spoza legalnego źródła.

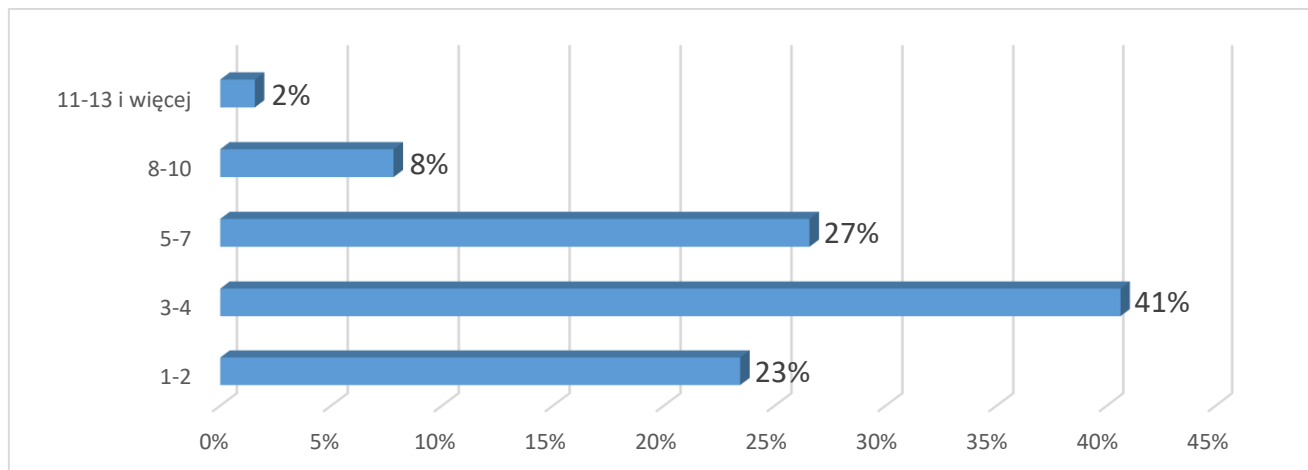
Wyk. 8. Jaki rodzaj alkoholu pije Pan/i najczęściej?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Z punktu widzenia niniejszej diagnozy społecznej istotne wydaje się nie tylko jak często mieszkańcy sięgają po alkohol, ale także ile alkoholu wypijają jednorazowo. Co ważne, większość respondentów, jednorazowo wypija od 3 do 4 porcji alkoholu (41%). 23% osób wypija 1 - 2 porcje, 27% osób wypija 5 - 7 porcji, 8% osób 8 - 10 porcji oraz kolejne 2% badanych 11 - 13 i więcej porcji.

Wyk. 9. Ile porcji alkoholu wypija Pan/i w ciągu całego dnia, w którym Pan/i pije?

Poza tym jak często mieszkańcy spożywają alkohol, istotne wydaje się ile alkoholu spożywają oni jednorazowo. Jak rekomenduje Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych⁸ w przypadku mężczyzn za odpowiednie uznaje się jednorazowe spożycie 2 butelek piwa lub 3 lampek wina lub też 4 kieliszków wódki. W przypadku kobiet normy te są niższe i wynoszą: 1 butelka piwa lub 1,5 lampki wina lub też 2 kieliszki wódki. Dane te pokazuje poniższa grafika⁹.

Natomiast jeżeli chodzi o wyznaczniki ryzykownego picia alkoholu to ustalono następujące progi jednorazowego spożycia :

⁸ Raport TNS Global *Spożycie alkoholu w Polsce w 2012 r. Raport z badania*, TNS, październik 2013r.

⁹ * SJA – Standardowa Jednostka Alkoholowa = 250 ml piwa = 100 ml wina = 30 ml wódki **piwo = 500 ml piwa; lampka wina = 125 ml wina; kieliszek wódki = 30 ml wódki.

Umowny próg ryzykownego picia dla mężczyzn (sześćdziesiąt gramów czystego alkoholu) to około:

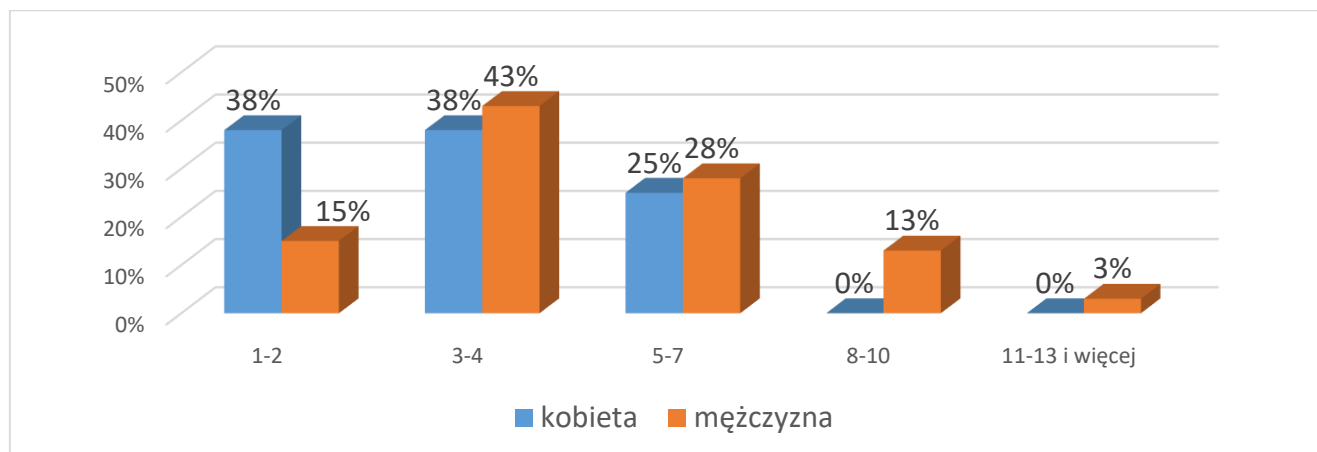
- 187,5 ml 40% napoju spirytusowego (np. wódki lub whisky), co może być zaokrąglone do sześciu 30 ml kieliszków wódki,
- 600 ml wina; 12,5% co jest równoznaczne z sześcioma kieliszkami wina o pojemności 100 ml każdy,
- 1500 ml (1,5 litra) piwa o zawartości alkoholu 5% może być wyrażone jako trzy szklanki, kufle, butelki lub puszki piwa o pojemności 0,5 litra.

Umowny próg ryzykownego picia dla kobiet (czterdzieści gramów czystego alkoholu) to około:

- 125 ml 40% napoju spirytusowego (np. wódki lub whisky), co może być zaokrąglone do czterech 30 ml kieliszków wódki,
- 400 ml wina; 12,5% co jest równoznaczne z czterema kieliszkami wina o pojemności 100 ml każdy,
- 1000 ml (1 litr) piwa o zawartości alkoholu 5% może być wyrażone jako dwie szklanki, kufle, butelki lub puszki piwa o pojemności 0,5 litra.

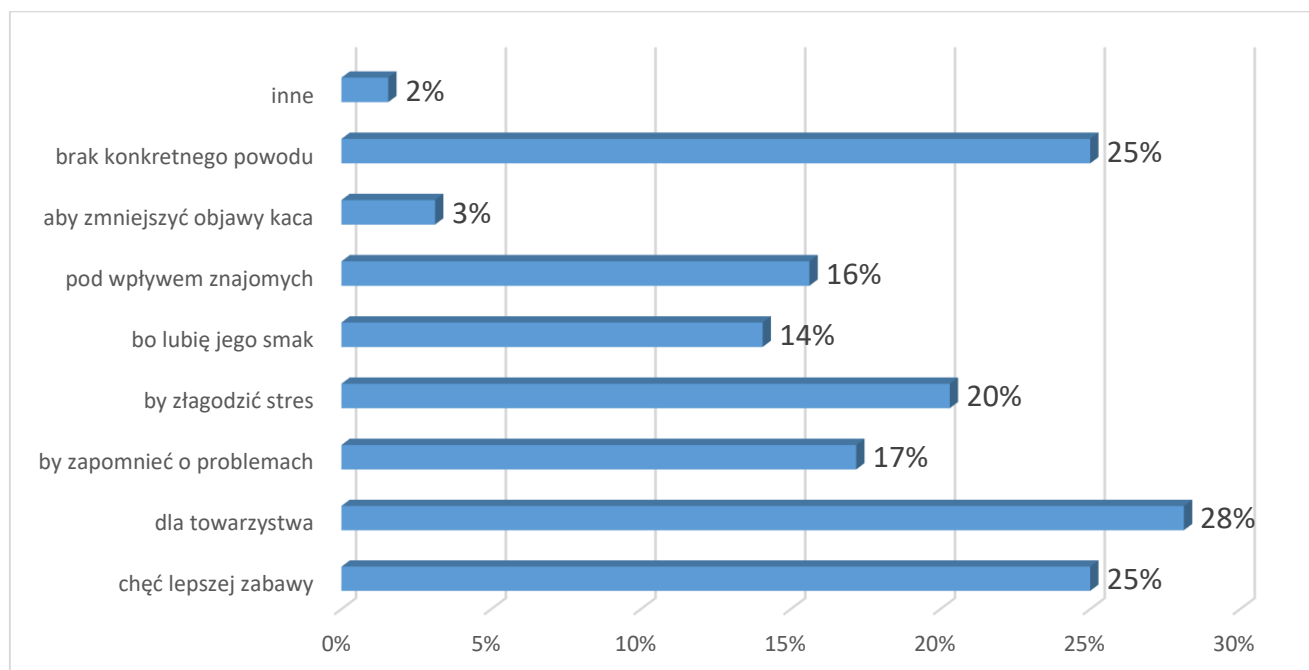
Kobiety najczęściej wypijają jednorazowo 1 - 2 porcje alkoholu (38%) oraz 3 – 4 porcje (38%). 25% kobiet jednorazowo wypija od 5 do 7 porcji alkoholu. Mężczyźni najczęściej jednorazowo wypijają 3 – 4 porcje (43%) oraz 5 – 7 porcji (28%). 15% mężczyzn jednorazowo wypija od 1 do 2 porcji, 13% wypija od 8 do 10 porcji alkoholu, a 3% mężczyzn jednorazowo wypija od 11 do 13 i więcej porcji alkoholu.

Wyk. 9a. Ile porcji alkoholu wypija Pan/i w ciągu całego dnia, w którym Pan/i pije? – w podziale na płeć

Towarzystwo to główny powód sięgania po alkohol przez mieszkańców gminy – taka odpowiedź wskazało 28% badanych. W dalszej kolejności wymieniano następujące powody: brak konkretnego powodu (25%), chęć lepszej zabawy (25%), próba złagodzenia stresu (20%), próba zapomnienia o problemach (17%), wpływ znajomych (16%), preferencje smakowe (14%), chęć zmniejszenia objawów kaca (3%) oraz 2% badanych wskazało także na inne powody.

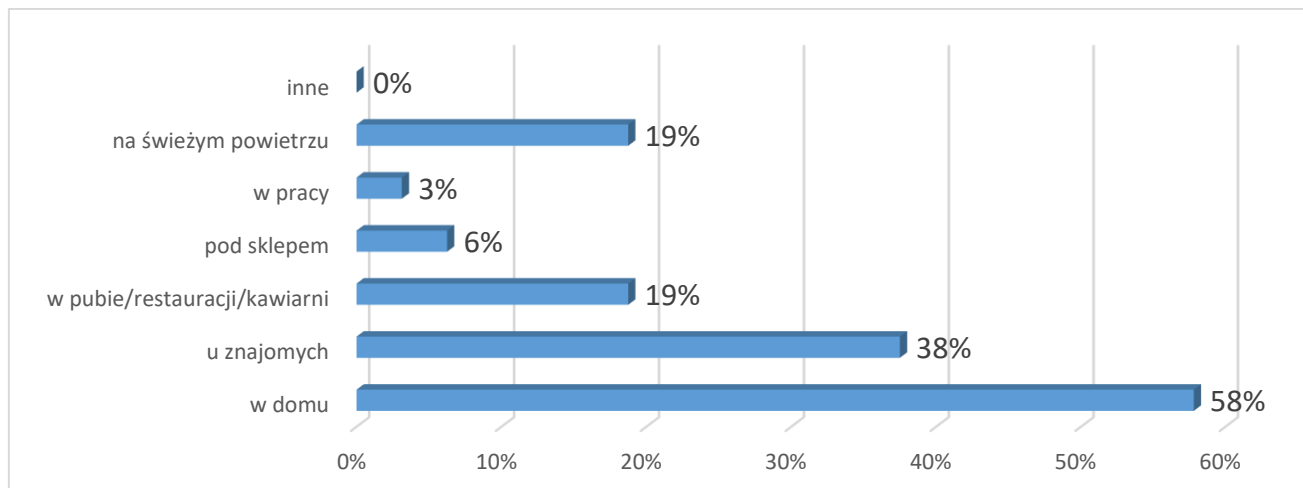
Wyk. 10. Z jakich powodów sięga Pan/i po alkohol?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Mieszkańcy spożywają alkohol głównie w domu (58%) oraz u znajomych (38%). W pubach/restauracjach lub kawiarniach alkohol spożywa 19% osób, na świeżym powietrzu pije 19% badanych, w pracy 3% osób, zaś pod sklepem alkohol spożywa 6% respondentów. Należy zwrócić uwagę na fakt, iż mieszkańcy przyznali, że zdarza im się spożywać alkohol w pracy – jest to bardzo niepokojące zjawisko, któremu należy przeciwdziałać.

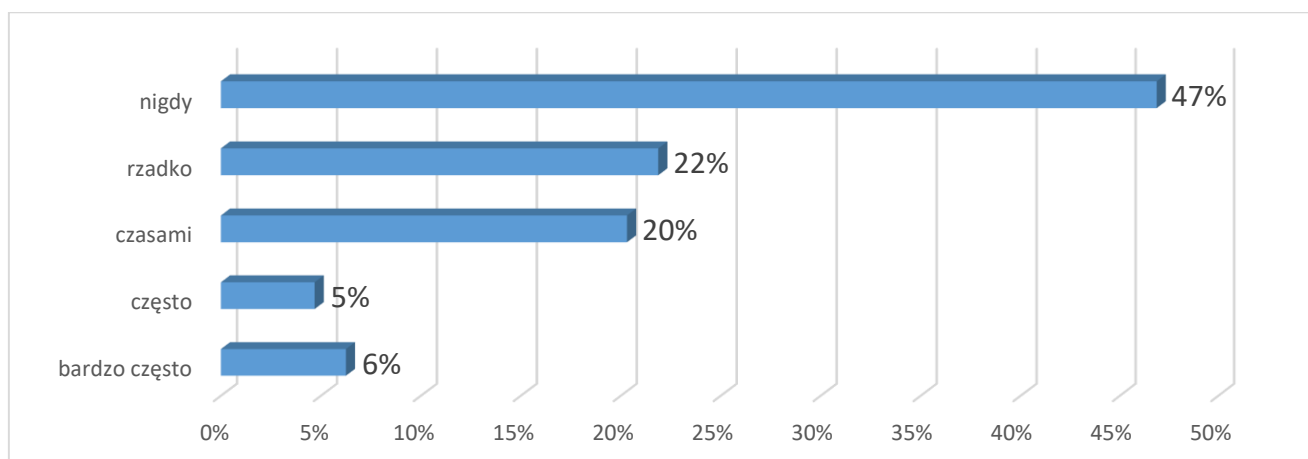
Wyk. 11. Gdzie najczęściej spożywa Pan/i alkohol?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W związku z tym, że mieszkańcy przyznali, że zdarza im się spożywać alkohol w pracy, zapytano ich jak często im się to zdarza. Bardzo niepokojącą informacją jest to, że jedynie 47% badanych nigdy nie wykonywała swoich obowiązków zawodowych znajdując się pod wpływem alkoholu. 22% osób zdarzało się to rzadko, 20% ankietowanych czasami, 5% osób często, zaś 6% osób przytrafiało się to bardzo często. Dane te powinny być sygnałem dla pracodawców - powinni baczniej się przyglądać swoim pracownikom i kontrolować ich trzeźwość.

Wyk. 12. Czy zdarzyło się Panu/i wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu?

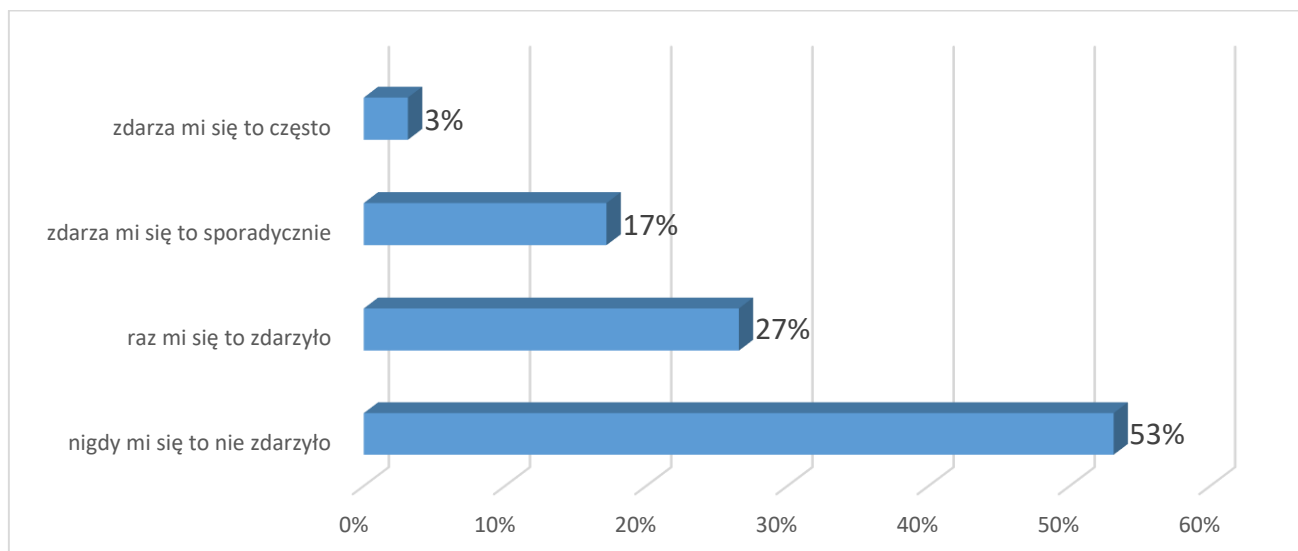

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Niestety sami ankietowani oświadczyli, iż zdarzało im się kierować pojazdem w stanie nietrzeźwości. 27% respondentów taka sytuacja zdarzyła się raz, 17% osób zdarza się to sporadycznie, zaś 3% badanych zdarza się to często. Dane te pokazują, iż problem

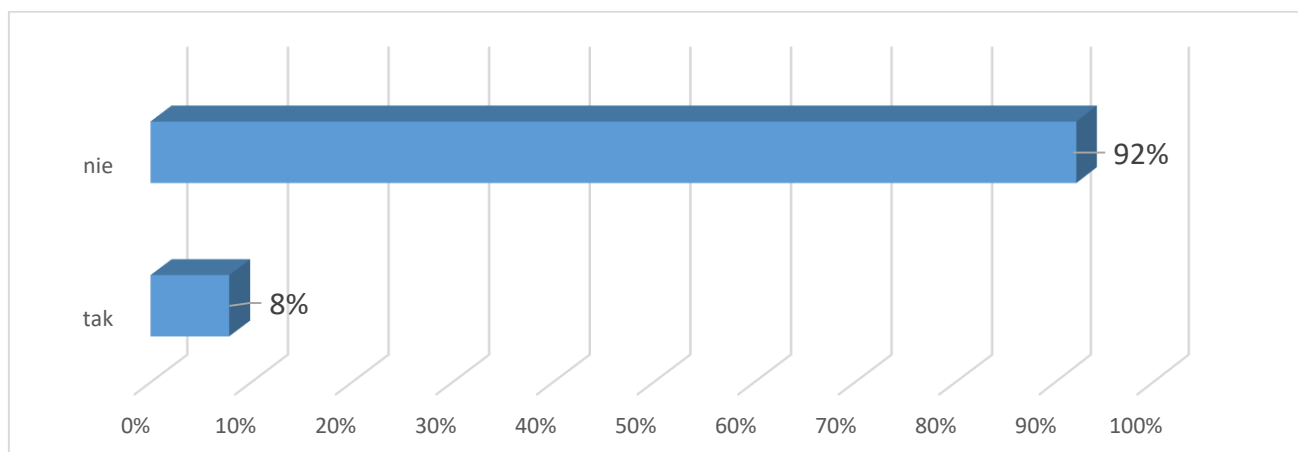
pijanych kierowców jest dość powszechny na terenie Gminy Dobrzeń Wielki, dlatego należy podjąć działania profilaktyczne mające na celu zmniejszenie skali zjawiska.

Wyk. 13. Czy zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem pod wpływem alkoholu?

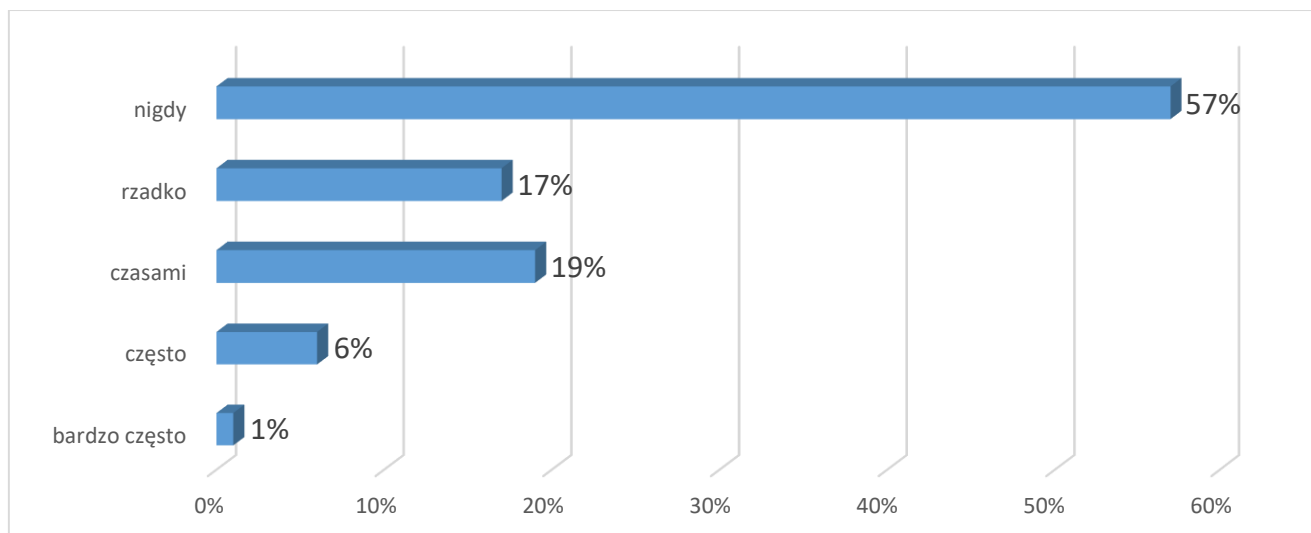
Dodatkowo, 8% ankietowanych było kiedykolwiek zatrzymanych za prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości.

Wyk. 14. Czy był Pan/i kiedykolwiek zatrzymany za prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości?

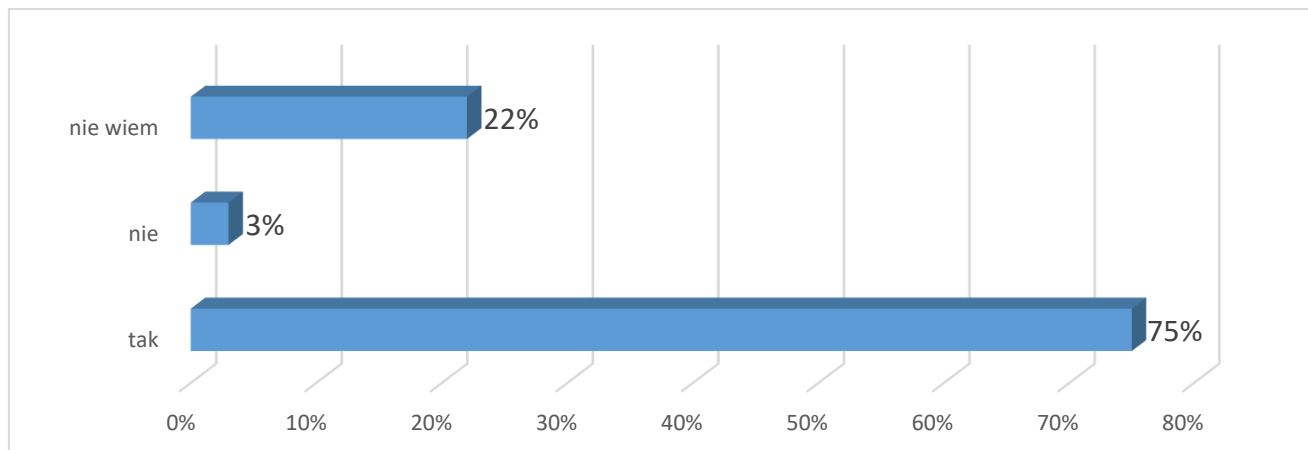
Warto zwrócić uwagę, iż 17% respondentów przyznało, że rzadko widuje sytuację prowadzenia pojazdu w stanie nietrzeźwości, 19% osób widuje taką sytuację czasami, 6% widuje ją często, a 1% badanych zdarza się widzieć tę sytuację bardzo często. Jedynie 57% badanych nigdy nie było świadkiem takiej sytuacji. Świadczyć to może o występowaniu zjawiska prowadzenia pojazdu pod wpływem alkoholu.

Wyk. 15. Czy zdarzyło się Panu/i być świadkiem sytuacji, w której ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu?

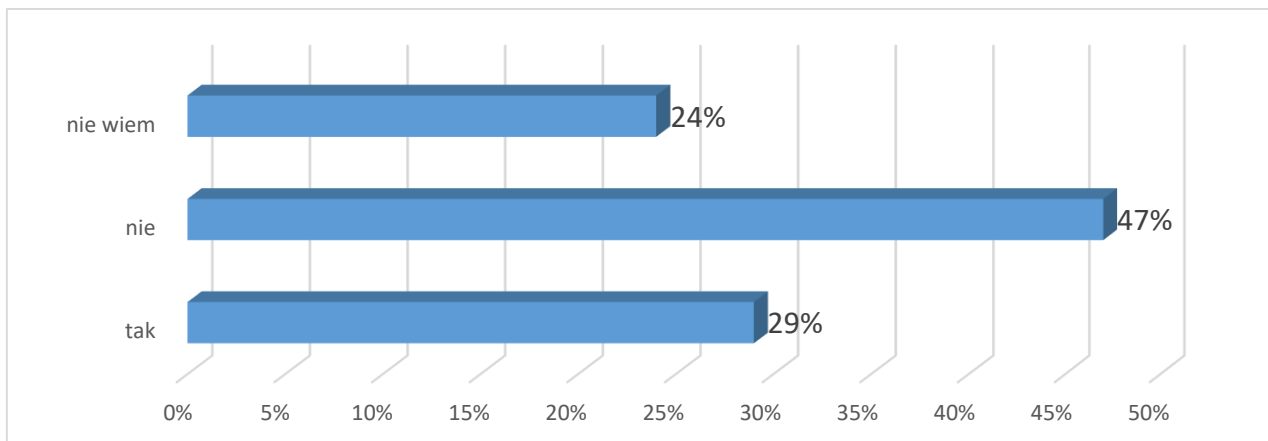
Spożywanie alkoholu przez kobiety w ciąży to kolejny istotny problem. Na uwagę zasługuje fakt, iż większość respondentów uważa, że takie zachowanie ma wpływ na rozwój dziecka (75%), a 3% osób nie zgodziło się z tą opinią. 22% ankietowanych nie potrafił udzielić odpowiedzi na to pytanie. Dane te pokazują, iż mieszkańcy posiadają wiedzę dotyczącą szkodliwości spożywania alkoholu w czasie ciąży.

Wyk. 16. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka?

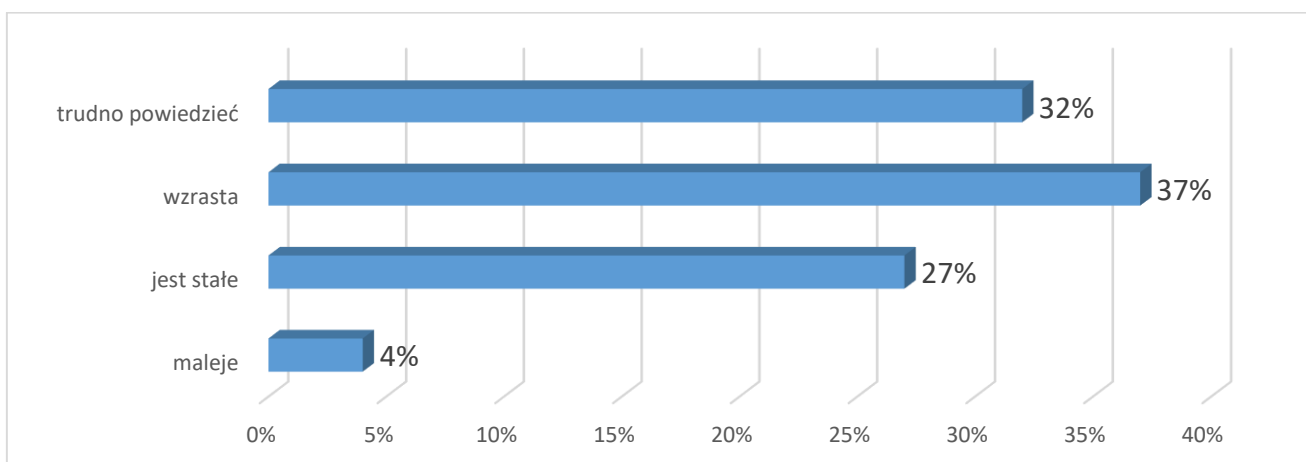
Niepokój budzi jednak fakt, iż 29% badanych mieszkańców widziało na terenie gminy kobiety w ciąży spożywające alkohol. 47% osób przyznało, iż nigdy nie widziało takiej sytuacji, a 24% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 17. Czy widział/a Pan/i kobiety w ciąży spożywające alkohol na terenie Pana/i miejscowości?

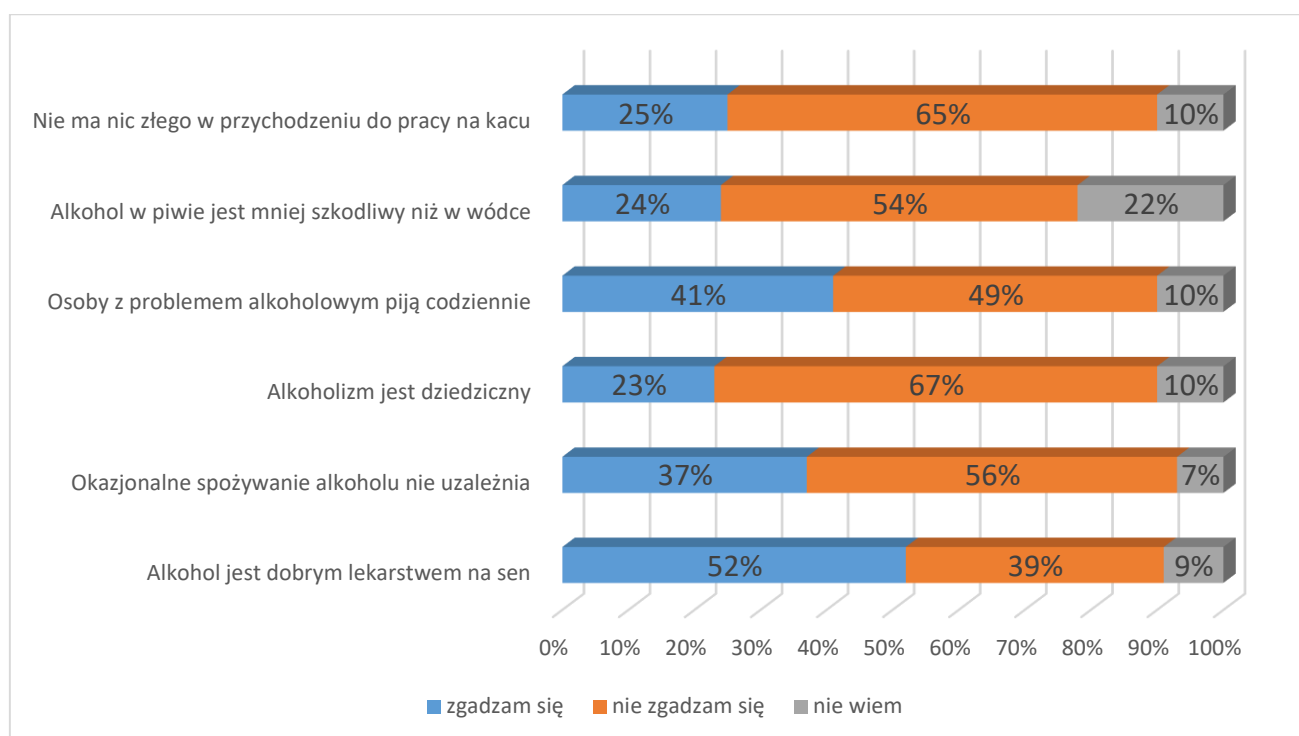
Analizując spożycie alkoholu w gminie na przestrzeni ostatnich kilku lat, można zauważyć, iż większość respondentów sądzi, iż obecnie pije się więcej niż dawniej – takiej odpowiedzi udzieliło 37% osób. Zdaniem 27% badanych obecnie pije się tyle samo co kiedyś, zaś 4% osób uważa, że aktualnie pije się mniej niż kiedyś. 32% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 18. Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Pana/i miejscowości.

Celem sprawdzenia wiedzy mieszkańców dotyczącej konsekwencji spożywania alkoholu, poproszono ich o ustosunkowanie się do kilku stwierdzeń. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, mieszkańcy w większości posiadają wiedzę dotyczącą konsekwencji spożywania alkoholu. Zdają sobie sprawę, iż przychodzenie do pracy pod wpływem alkoholu jest czymś niepoprawnym (65%) oraz, iż alkohol w piwie wcale nie jest mniej szkodliwy niż ten w wódce (54%). Natomiast 41% osób uważa, że osoby z problemem alkoholowym piją codziennie, 23% sądzi, iż alkoholizm jest dziedziczny. Niepokój budzi fakt, iż aż 37% respondentów uważa, że okazjonalne spożywanie alkoholu nie uzależnia, a 52% sądzi, iż alkohol jest dobrym lekarstwem na sen.

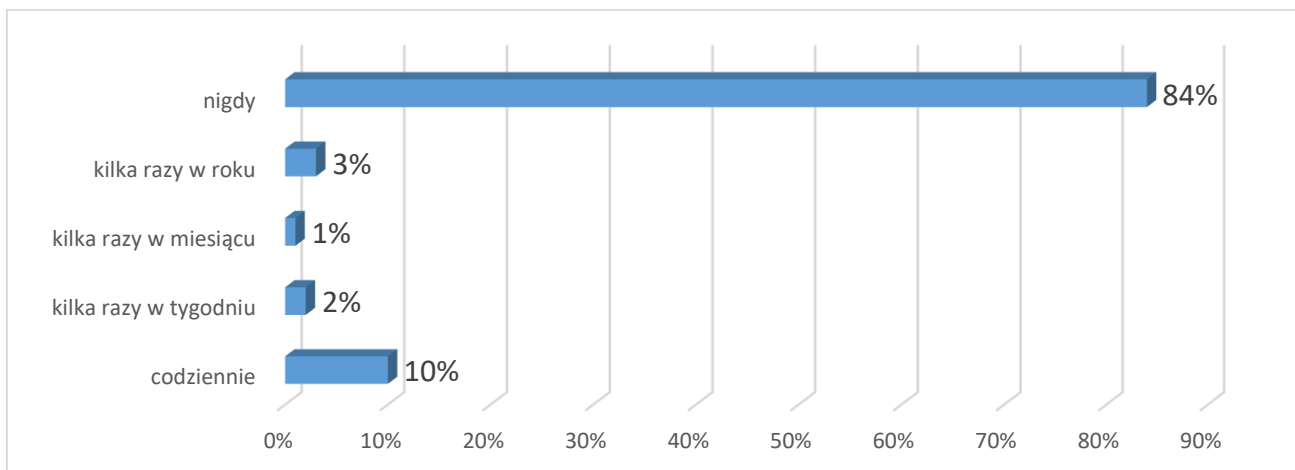
Wyk. 19. Proszę ocenić czy zgadza się Pan/i z poniższymi stwierdzeniami.

3.3. Problem nikotynowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Niniejszy rozdział ma na celu oszacowanie skali uzależnień od nikotyny wśród mieszkańców gminy Dobrzeń Wielki. Z zebranego materiału badawczego wynika, iż 16% mieszkańców pali papierosy. Wśród nich 3% osób pali kilka razy w roku, 1% pali raz w miesiącu, 2% badanych sięga po papierosy kilka razy w tygodniu, zaś co dziesiąta osoba pali codziennie.

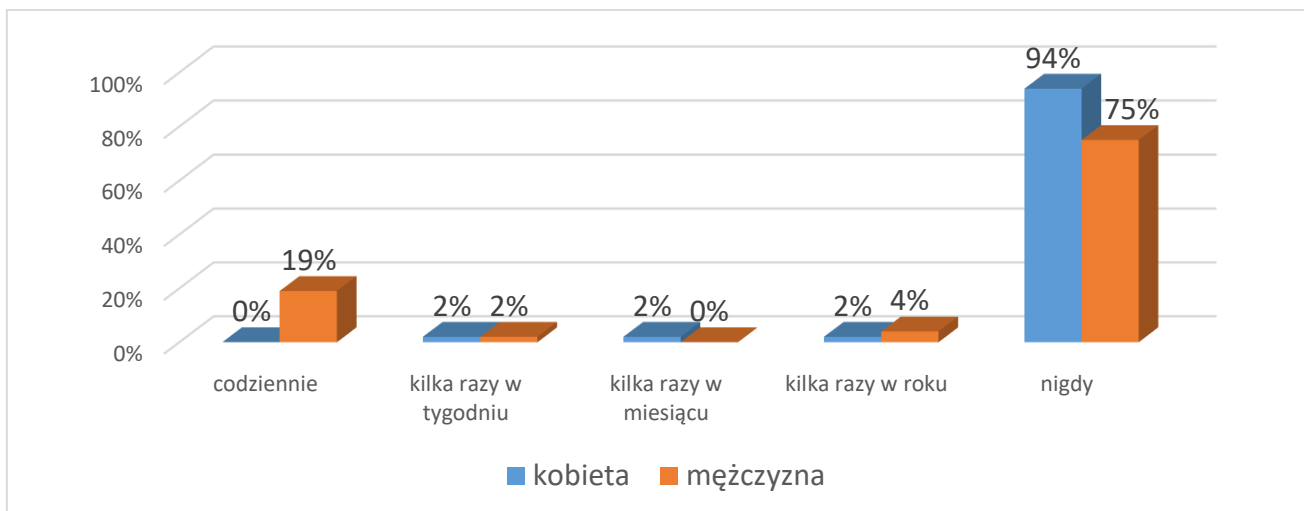
Wyk. 20. Jak często pali Pan/i papierosy?

Analizując częstotliwość palenia papierosów można dostrzec, iż z nałogiem zmagają się częściej mężczyźni niż kobiety. Do palenia przyznało się 25% mężczyzn i 6% kobiet. Wśród tej pierwszej grupy kilka razy w roku pali 4% mężczyzn, kilka razy w miesiącu 2% mężczyzn, kolejne 2% pali kilka razy w tygodniu, a codziennie papierosy pali aż 19% osób.

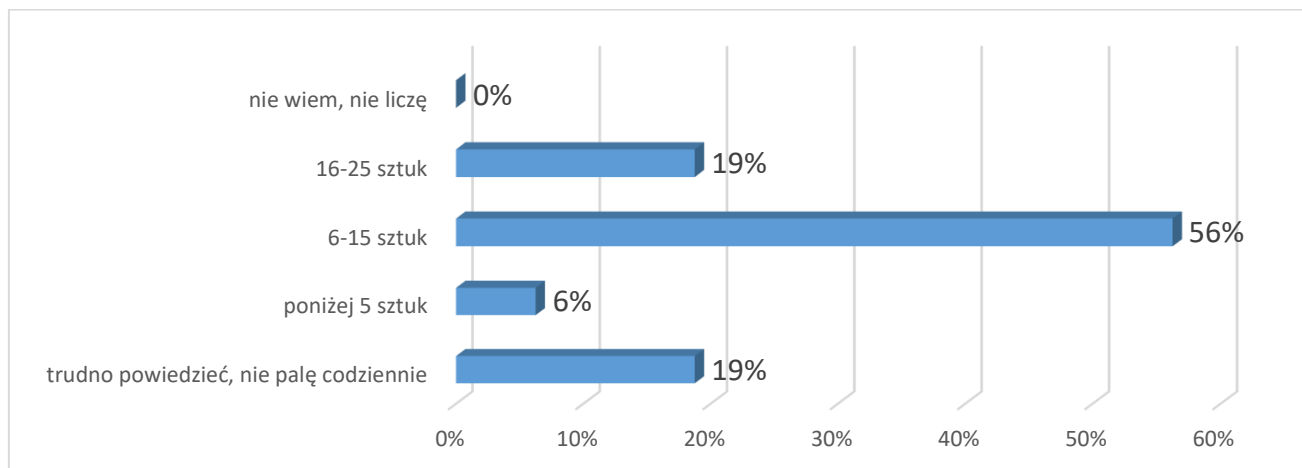
Kobiety palą: kilka razy w roku (4%) oraz kilka razy w tygodniu (2%).

Wyk. 20a. Jak często pali Pan/i papierosy? – w podziale na płeć

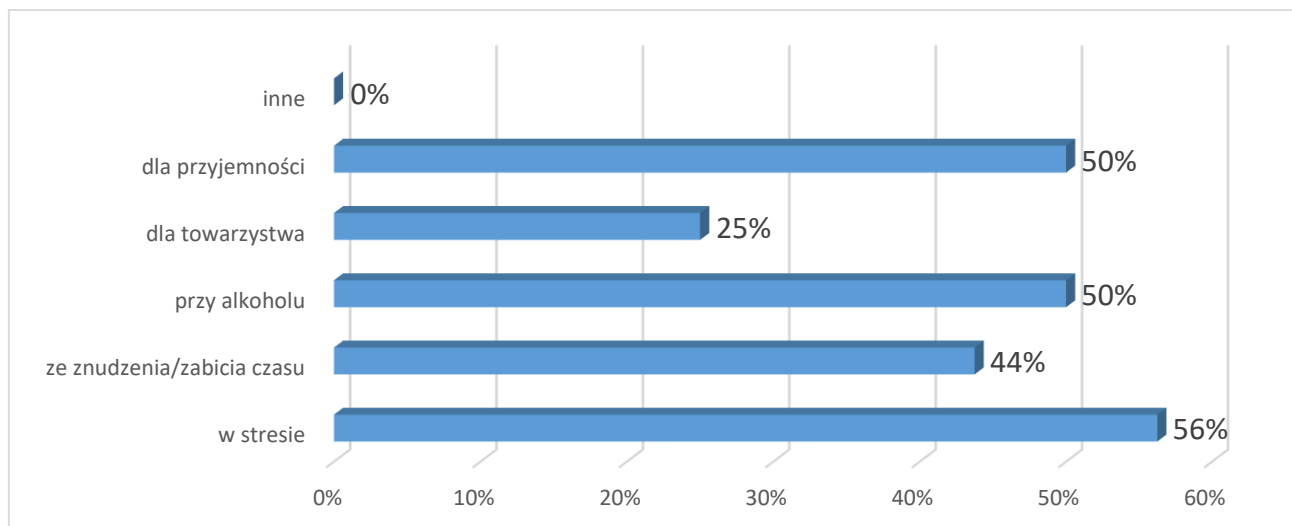
Blisko co piąty ankietowany, który pali papierosy, przyznał, iż nie pali ich codziennie (19%). 6% osób wypala dziennie mniej niż 5 papierosów, 56% pali od 6 do 15 papierosów, a 19% wypala od 16 do 25 papierosów dziennie.

Wyk. 21. Ile sztuk papierosów dziennie Pan/i wypala?

Respondenci najczęściej sięgają po papierosy w stresie (56%) oraz przy alkoholu (50%), dla przyjemności (50%), ze znudzenia i zabicia czasu (44%) oraz dla towarzystwa (25%).

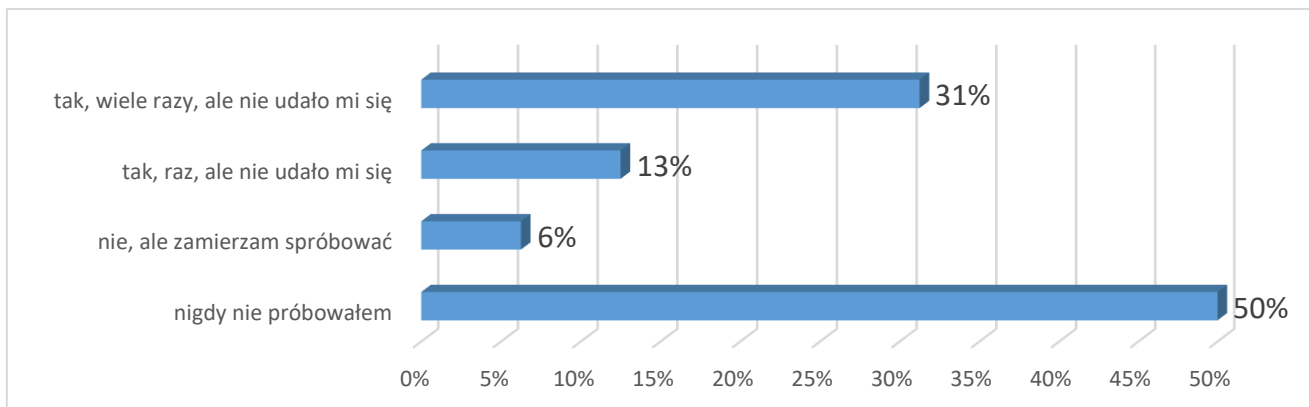
Wyk. 22. Kiedy najczęściej sięga Pan/i po papierosa?

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

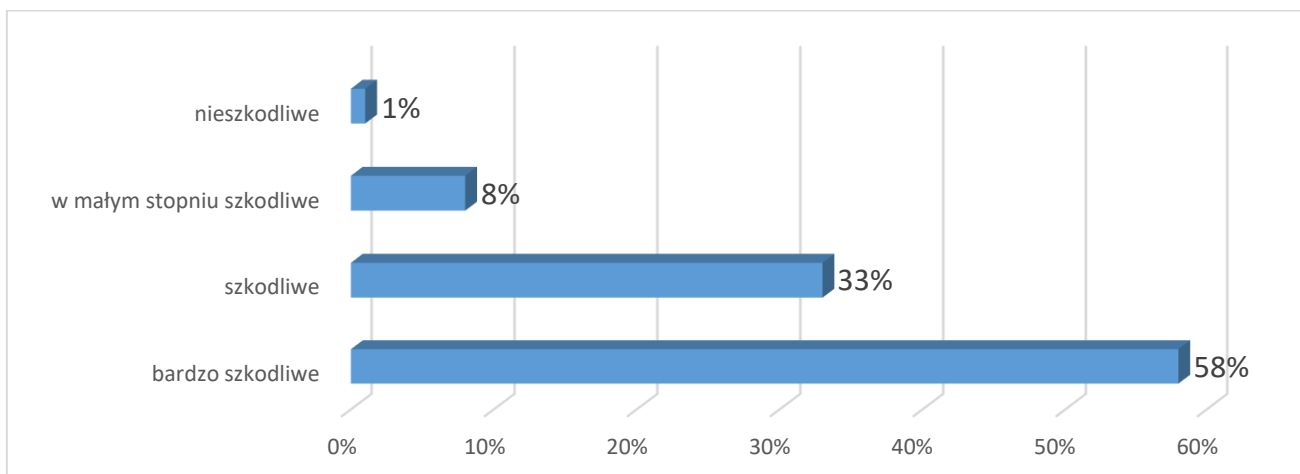
Połowa respondentów przyznała, iż nigdy nie próbowała rzucić palenia. 6% respondentów nie próbowało, ale zamierza to zrobić, zaś 13% ankietowanych próbowało raz, ale im się nie udało oraz 31% próbowało wiele razy, ale nieskutecznie.

Wyk. 23. Czy próbował Pan/i kiedykolwiek rzucić palenie?

Pomimo, iż mieszkańcy w większości nie podejmują próby rzucenia palenia, to jednak większość osób zdaje sobie sprawę, że palenie papierosów jest bardzo szkodliwe (58%) oraz szkodliwe (33%). Jedynie 8% respondentów sądzi, iż jest to w małym stopniu szkodliwe, a 1% badanych uznaje papierosy za nieszkodliwe.

Wyk. 24. Jak ocenia Pan/i szkodliwość palenia papierosów dla zdrowia?

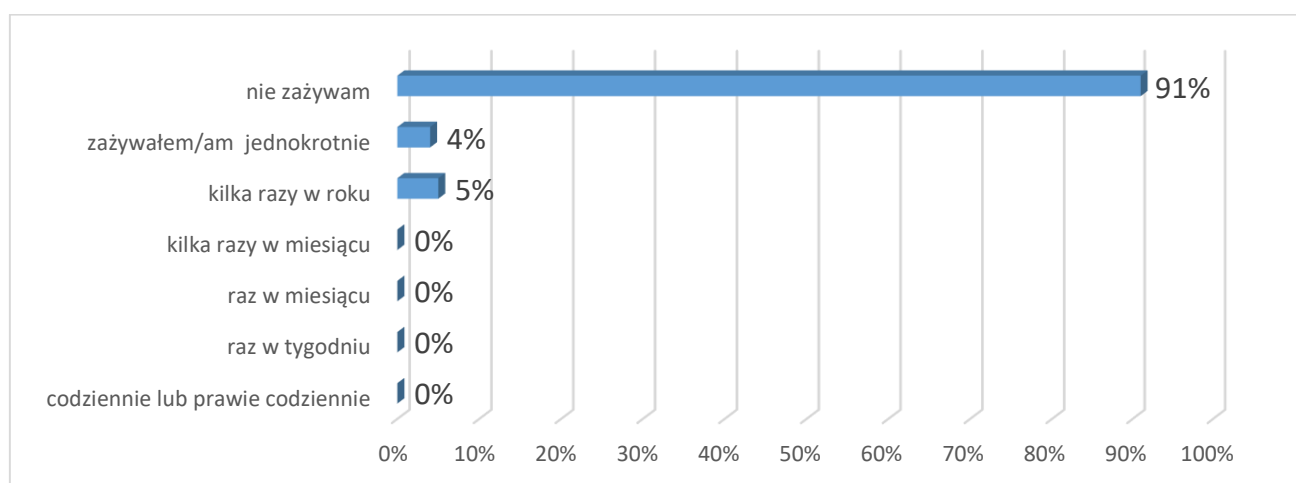

3.4. Problem narkotykowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Kolejnym analizowanym problemem był problem uzależnień od substancji psychoaktywnych. Jego celem było oszacowanie skali problemu w gminie Dobrzeń Wielki oraz sprawdzenie wiedzy mieszkańców na temat narkotyków i dopalaczy oraz sprawdzenie dostępności tych substancji w gminie.

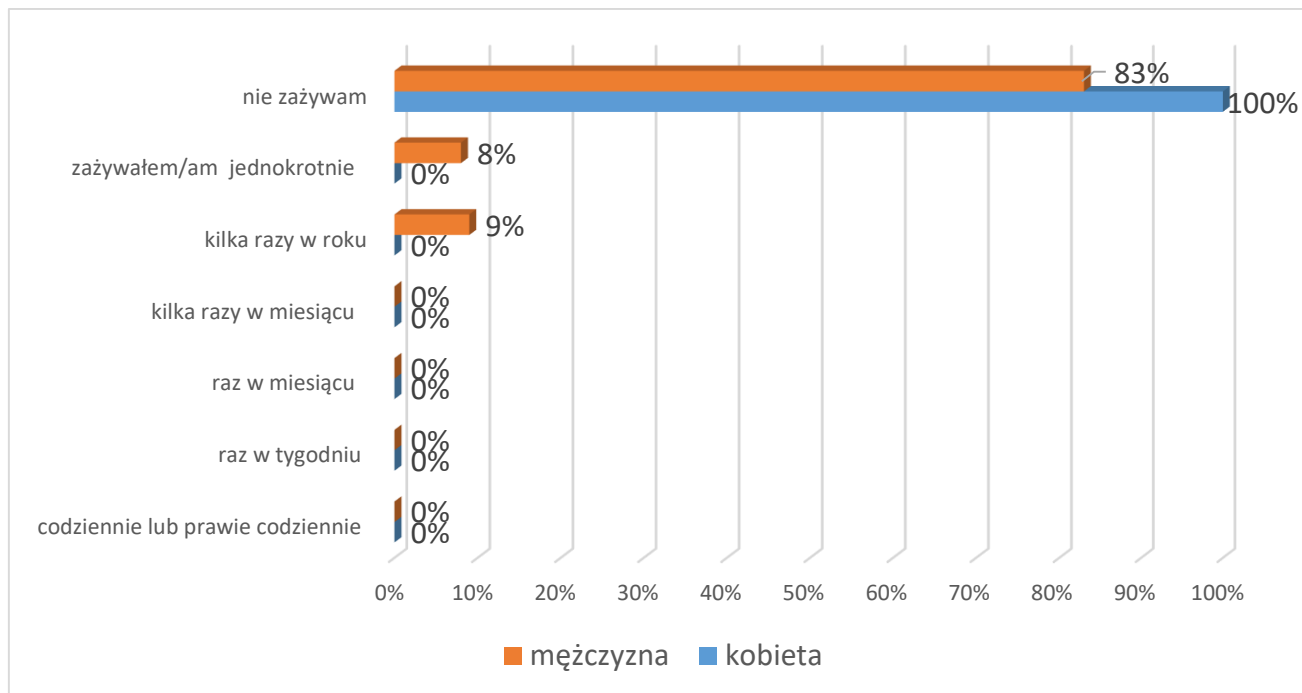
9% respondentów przyznało, że zażywali kiedykolwiek narkotyki. Wśród tych osób 4% osób zażywało narkotyki jednokrotnie, zaś 5% badanych sięga po nie kilka razy w roku.

Wyk. 25. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze)?

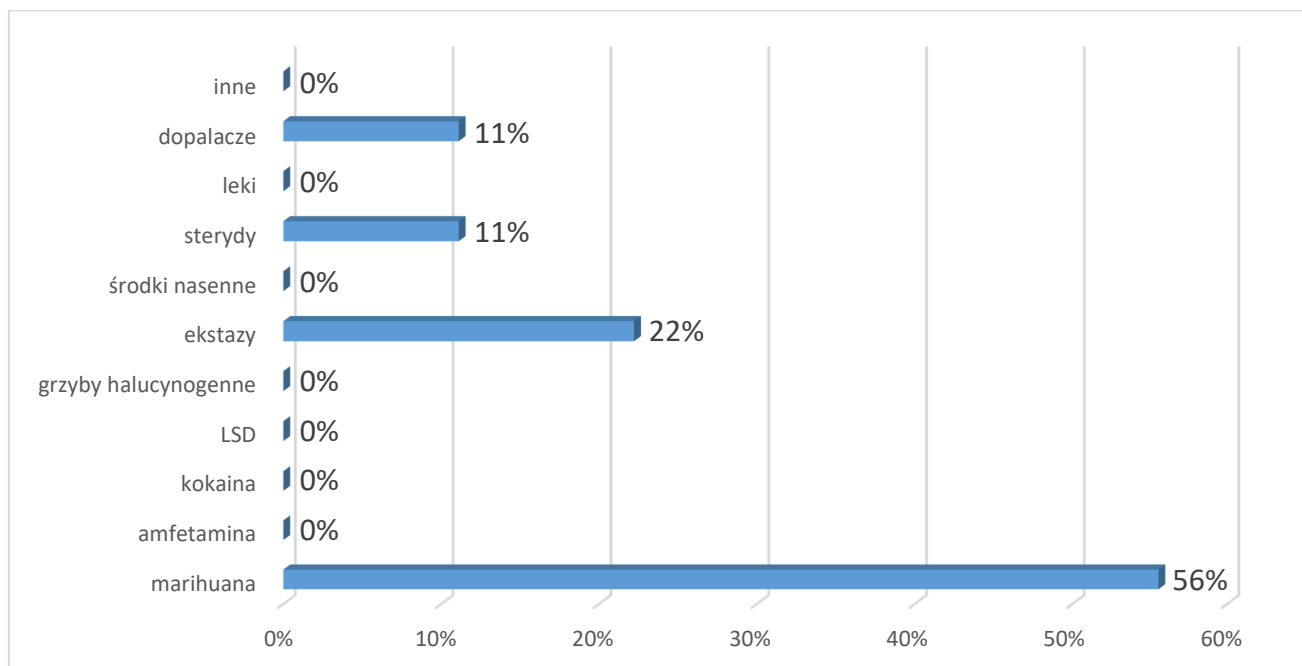
Do kontaktu z środkami psychoaktywnymi przyznało się 17% mężczyzn. Mężczyźni zażywali te środki: jednokrotnie (8%) oraz kilka razy w roku (9%). Kobiety nie miały kontaktu z substancjami psychoaktywnymi.

Wyk. 25a. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze)?

Mieszkańcy, którzy mieli kontakt z narkotykami przyznali, iż zażywali marihuanę (56%), ekstazy (22%), sterydy (11%) oraz dopalacze (11%). Nie sięgali natomiast po pozostałe wymienione substancje.

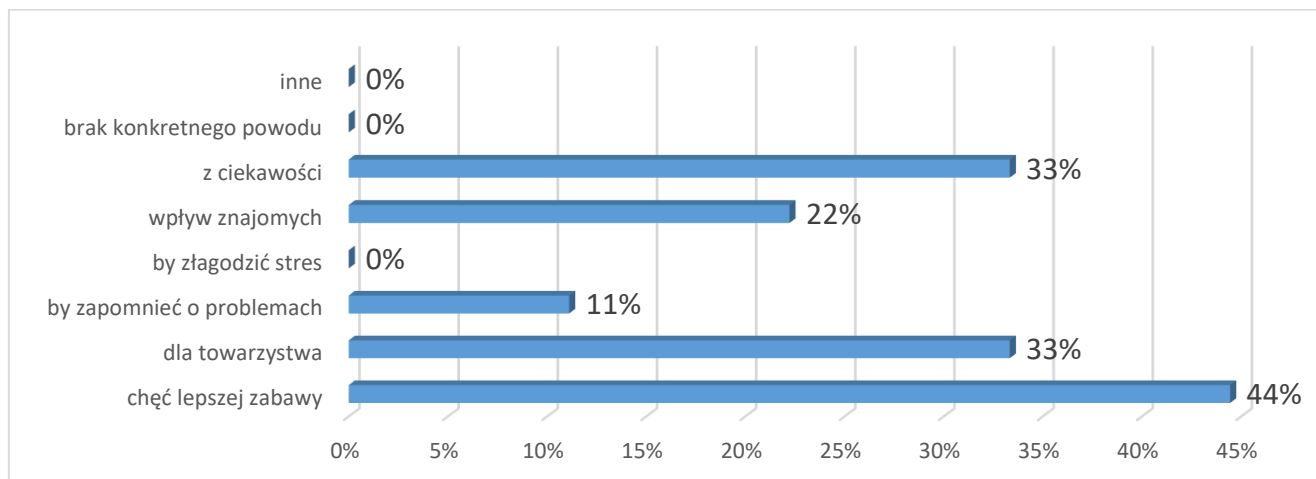
Wyk. 26. Proszę zaznaczyć na poniższej liście, które substancje psychoaktywne stosował/a Pan/i?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Głównym, wymienianym powodem sięgania po substancje psychoaktywne przez dorosłych mieszkańców gminy była: chęć lepszej zabawy (44%), ciekawość (33%), towarzystwo (33%), wpływ znajomych (22%) oraz chęć zapomnienia o problemach (11%).

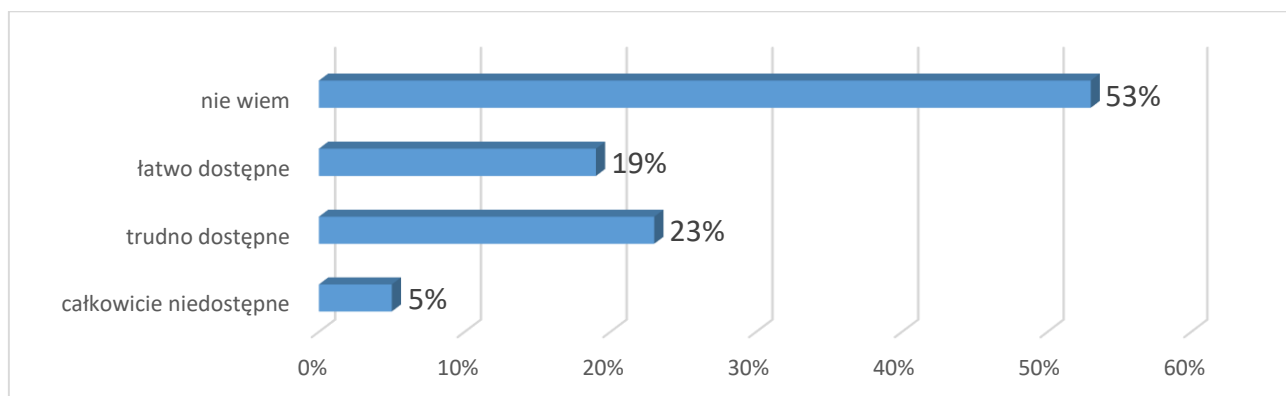
Wyk. 27. Z jakich powodów sięgnął/ęła Pan/i po wyżej wymienione substancje psychoaktywne?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Następnie ankietowanych poproszono o ocenę możliwości pozyskania narkotyków w gminie Dobrzeń Wielki. Co ciekawe, aż 53% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie. 23% osób uważa, że są one trudno dostępne, a zdaniem 5% badanych substancje te są całkowicie niedostępne. Z tą opinią nie zgodziło się 19% respondentów – uważają oni, że narkotyki są łatwo dostępne w gminie.

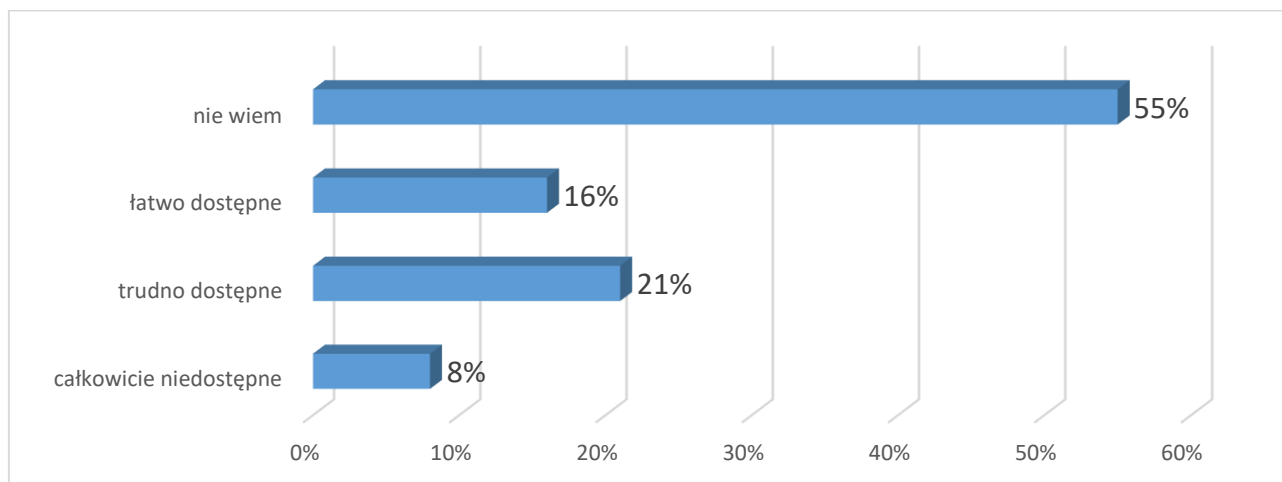
Wyk. 28. Jak ocenia Pan/ i możliwość pozyskania narkotyków na terenie Pana/i miejscowości?

Natomiast w przypadku możliwości pozyskania dopalaczy, również większość osób nie potrafiła ocenić ich dostępności (55%). Zdaniem 16% osób, dopalacze są łatwo dostępne

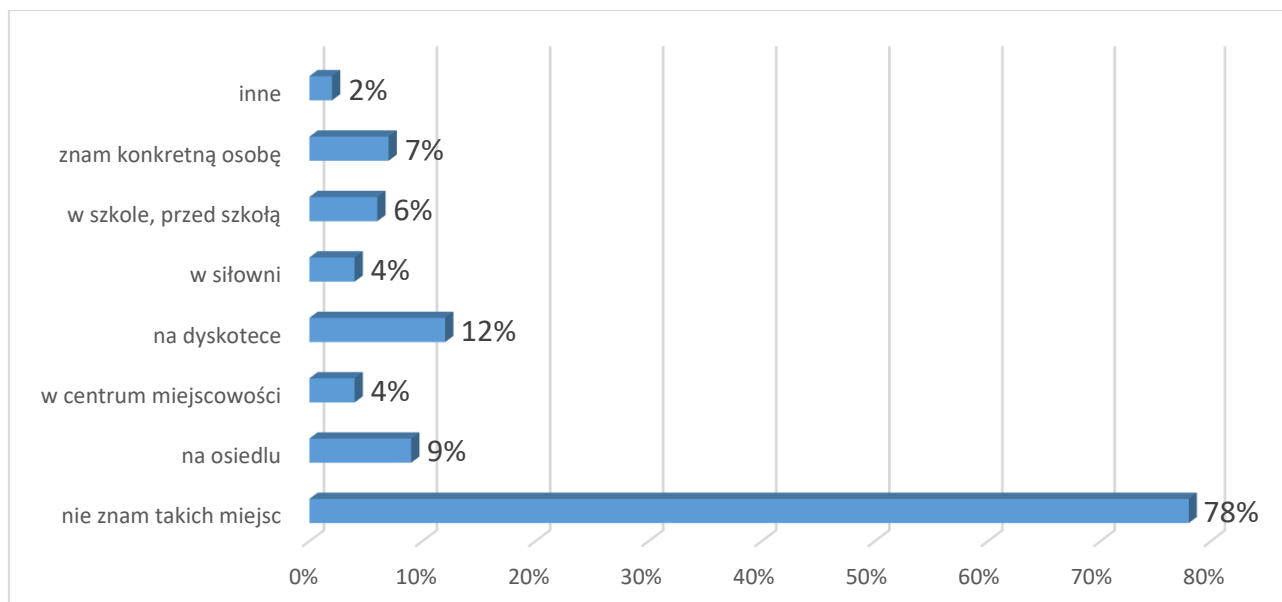
w gminie. 21% badanych uważa, że substancje te są trudno dostępne, a dla 8% osób są one całkowicie niedostępne.

Wyk. 29. Jak ocenia Pan/i możliwość pozyskania dopalaczy na terenie Pana/i miejscowości?

Zdecydowana większość ankietowanych (78%) nie potrafiła wskazać miejsc w gminie Dobrzeń Wielki, w których można kupić substancje psychoaktywne. Pozostałe osoby wskazywały na: dyskotekę (12%), osiedle (9%), okolice szkoły (6%), centrum miejscowości (4%) oraz siłownię (4%). Dodatkowo 7% osób zna konkretne osoby sprzedające narkotyki.

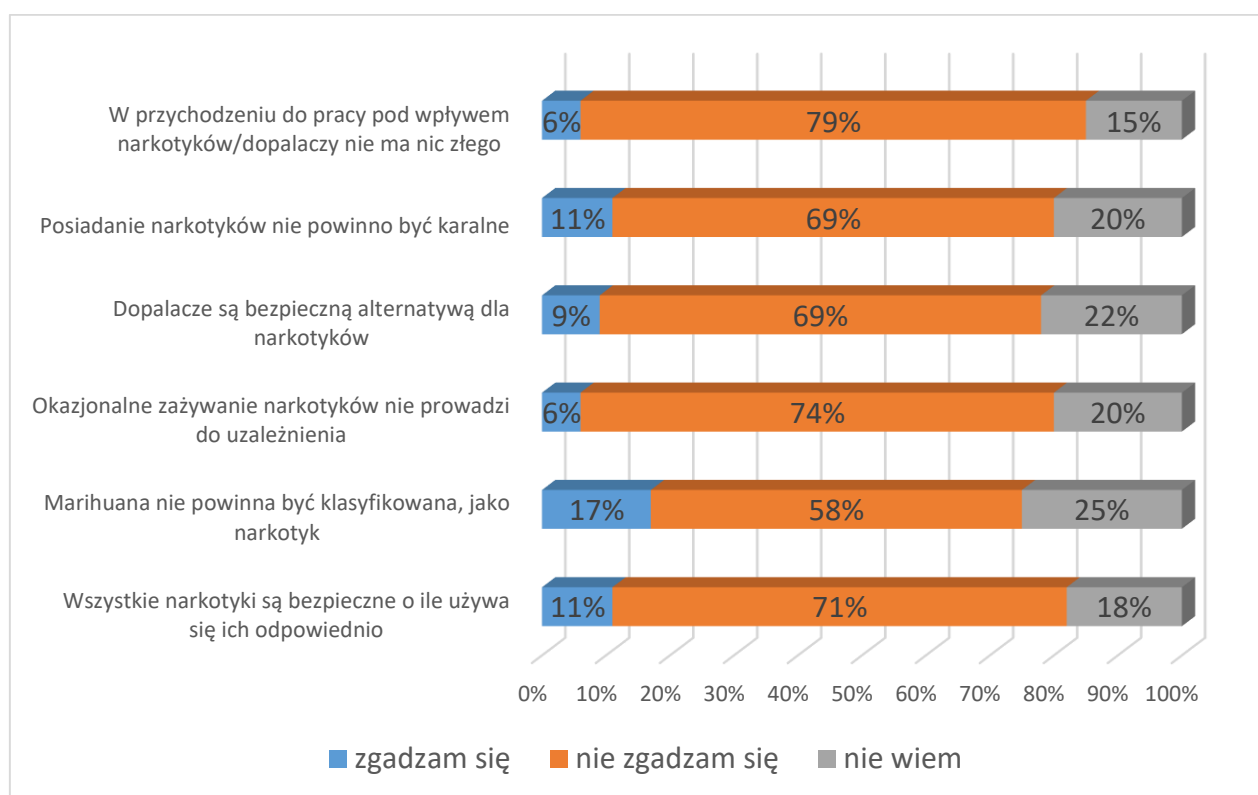
Wyk. 30. Czy zna Pan/i miejsca w swojej miejscowości gdzie można zakupić narkotyki lub dopalacze?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

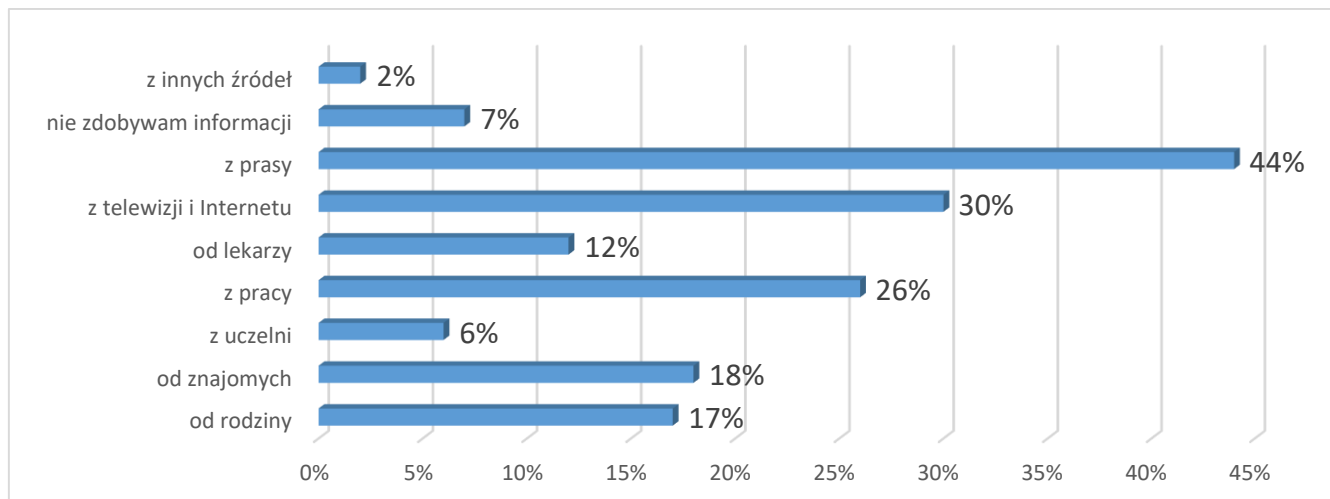
Mieszkańców poproszono o ustosunkowanie się do kilku stwierdzeń. Jak wynika z odpowiedzi respondentów uważają, że dopalacze nie są bezpieczniejszą formą narkotyków (69%) oraz, iż przychodzenie do pracy pod wpływem narkotyków to coś złego (79%), narkotyki nie są bezpieczne bez względu, na to czym używa się ich odpowiednio (71%), a także, iż okazjonalne zażywanie narkotyków także może prowadzić do uzależnień (74%). Natomiast 58% osób uważa, że marihuana powinna być klasyfikowana jako narkotyk. Pokazuje to, iż mieszkańcy zdają sobie sprawę, iż marihuana to również jest narkotyk, który powoduje uzależnienia i niebezpieczne konsekwencje dla zdrowia.

Wyk. 31. Proszę ocenić czy zgadza się Pan/i z poniższymi stwierdzeniami.

Głównym źródłem wiedzy dotyczącej konsekwencji nadużywania substancji psychoaktywnych jest dla mieszkańców: prasa (44%). W dalszej kolejności wskazywali oni na: telewizję i Internet (30%), pracę (26%), znajomych (18%), rodzinę (17%), lekarza (12%), uczelnię (6%) oraz inne źródła (2%). Bardzo niepokojącą informacją jest fakt, iż 7% osób w ogóle nie czerpie wiedzy na ten temat, co wskazuje, iż nie interesują się tą tematyką.

Wyk. 32. Skąd czerpie Pan/i informacje o konsekwencjach nadużywania substancji psychoaktywnych?

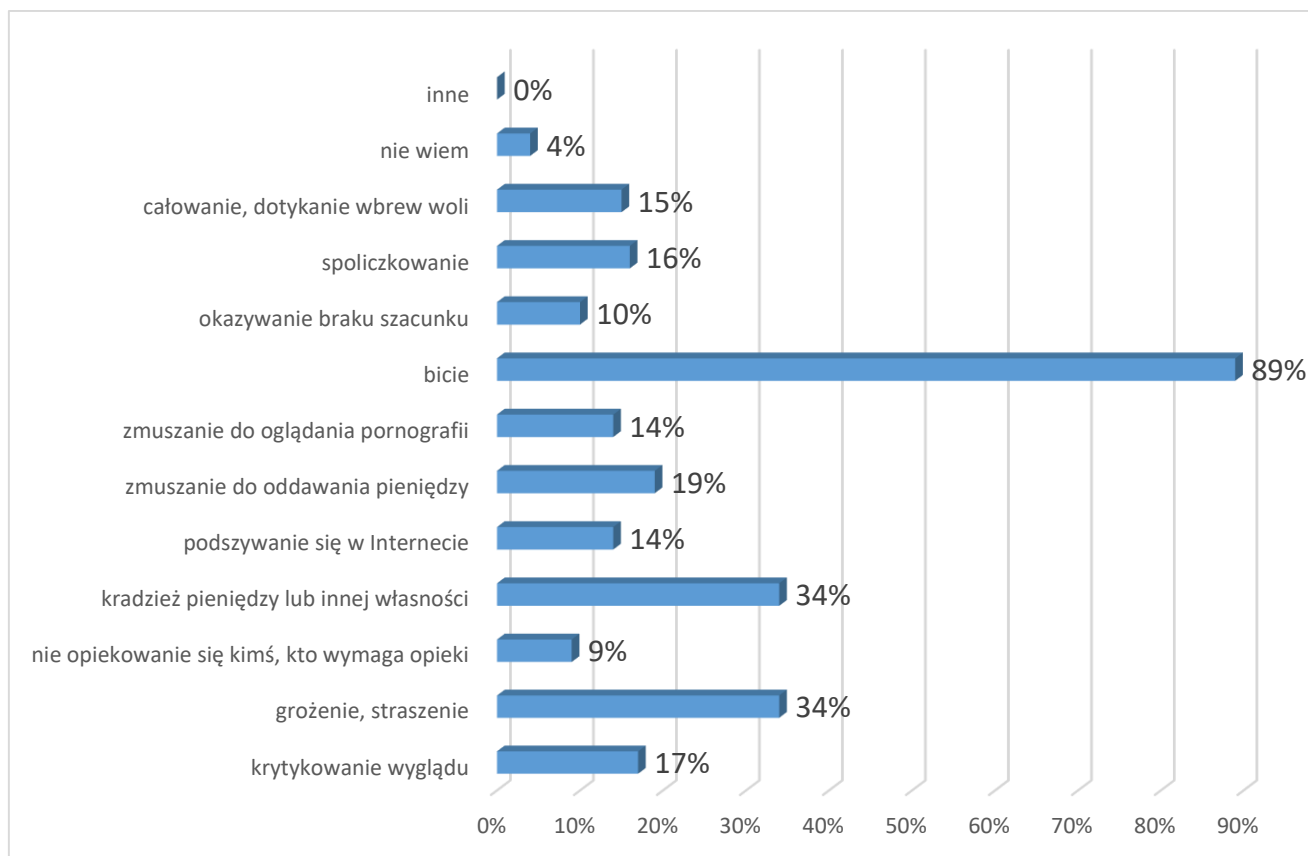
* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

3.5. Problem przemocowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Problem przemocowy to kolejne zagadnienie poruszane w niniejszej diagnozie. Ma on na celu nie tylko oszacowanie liczby rodzin zagrożonych przemocą domową, ale także sprawdzenie czy mieszkańcy wiedzą, czym jest przemoc i jakie zachowania klasyfikuje się jako zachowania przemocowe.

Ankietowani mieli za zadanie wskazać zachowania, które ich zdaniem można uznać za akt przemocy. Respondenci najczęściej wskazywali na: bicie (89%), kradzież pieniędzy lub innej własności (34%), grożenie, straszenie (34%), zmuszenie do oddawania pieniędzy (19%), krytykowanie wyglądu (17%), spoliczkowanie (16%), całowanie, dotykanie wbrew woli (15%), podszywanie się w Internecie (14%), zmuszanie do oglądania pornografii (14%), okazywanie braku szacunku (10%) oraz nie opiekowanie się kimś kto wymaga opieki (9%). 4% osób nie potrafiła udzielić odpowiedzi na to pytanie.

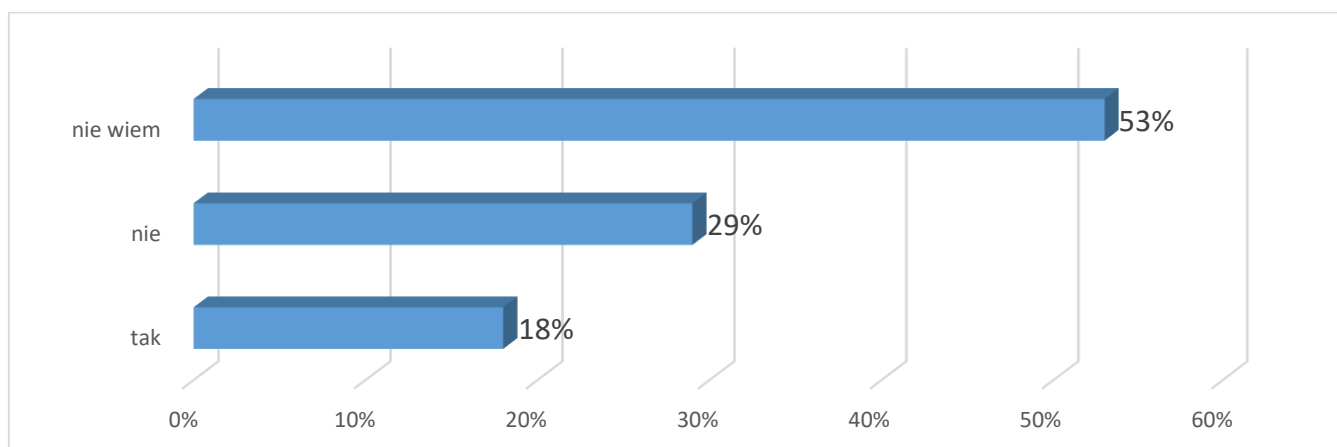
Wyk. 33. Które z wymienionych poniżej sytuacji są Twoim zdaniem aktem przemocy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

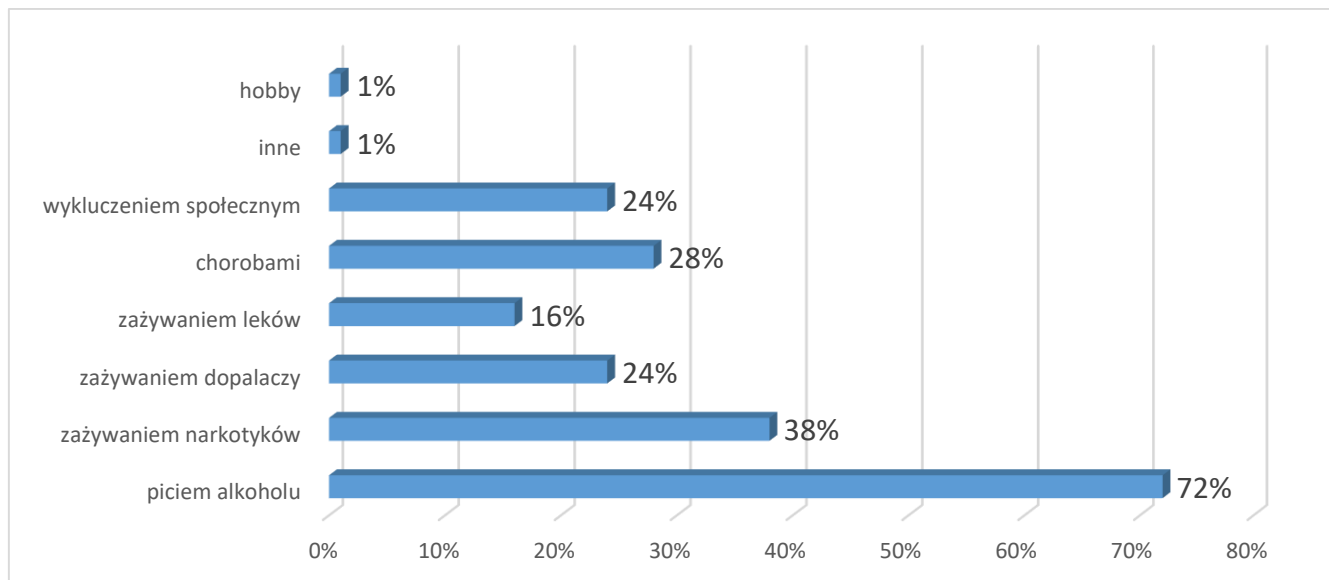
Warto zwrócić uwagę na fakt, iż aż 18% osób zna kogoś kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu. 29% ankietowanych nie zna takich osób, zaś 53% respondentów nie potrafił udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 34. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu?

Ankietowani uważają, że przemoc domowa związana jest głównie z piciem alkoholu – taką odpowiedź wskazało 72% osób. W dalszej kolejności wskazywano na: zażywanie narkotyków (38%), choroby (28%), wykluczeniem społecznym (24%), zażywaniem dopalaczy (24%) zażywanie leków (16%), inne czynniki (1%) oraz hobby (1%).

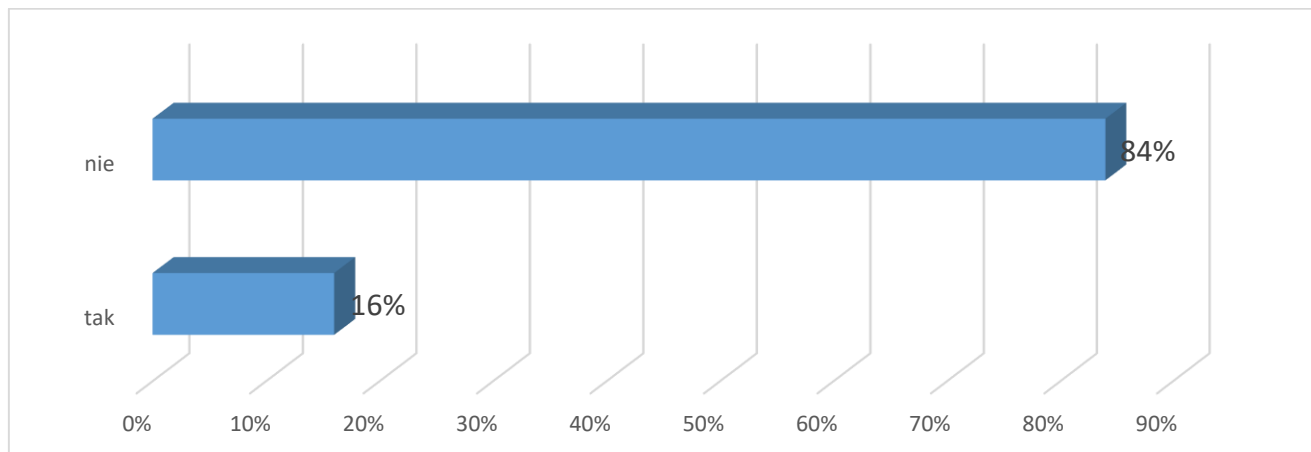
Wyk. 35. Czy Pana/i zdaniem problem przemy domowej związany jest z:

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

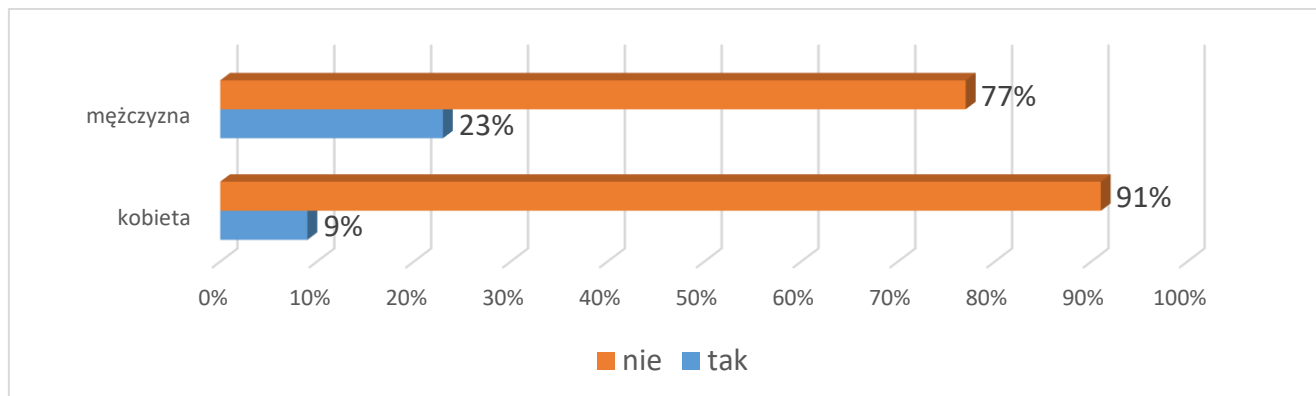
16% respondentów doświadczyło kiedykolwiek przemy.

Wyk. 36. Czy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemy?

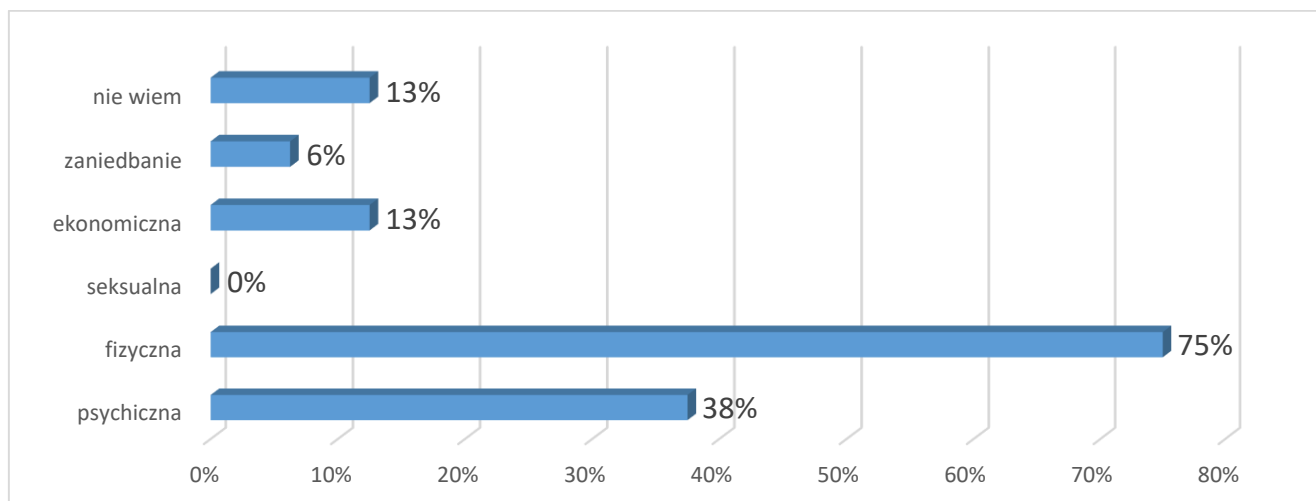
Przemy doświadczyło 9% kobiet oraz 23% mężczyzn.

Wyk. 36a. Czy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy? – w podziale na płeć

Osoby te doznały głównie przemocy fizycznej (75%), a także przemocy psychicznej (38%), ekonomicznej (13%) i zaniedbania (6%). 13% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

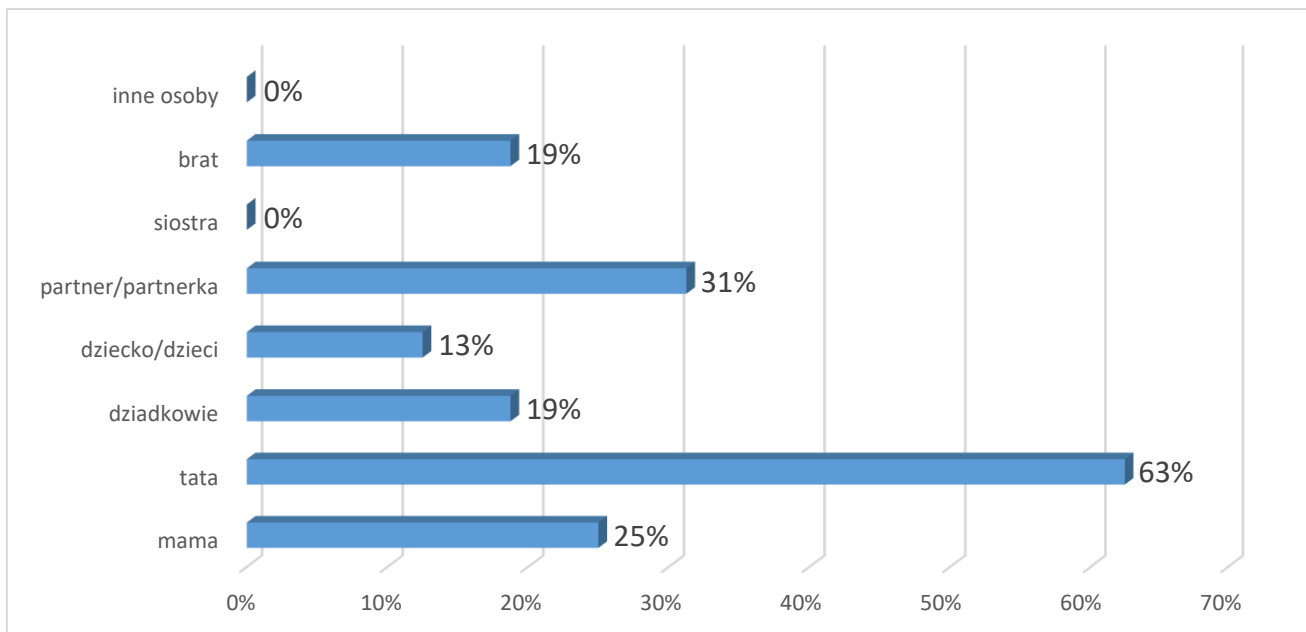
Wyk. 37. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznała?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Osobami stosującymi przemoc wobec respondentów był: tata (63%), partner/partnerka (31%), mama (25%), dziadkowie (19%), brat (19%) oraz dzieci/dziecko (13%).

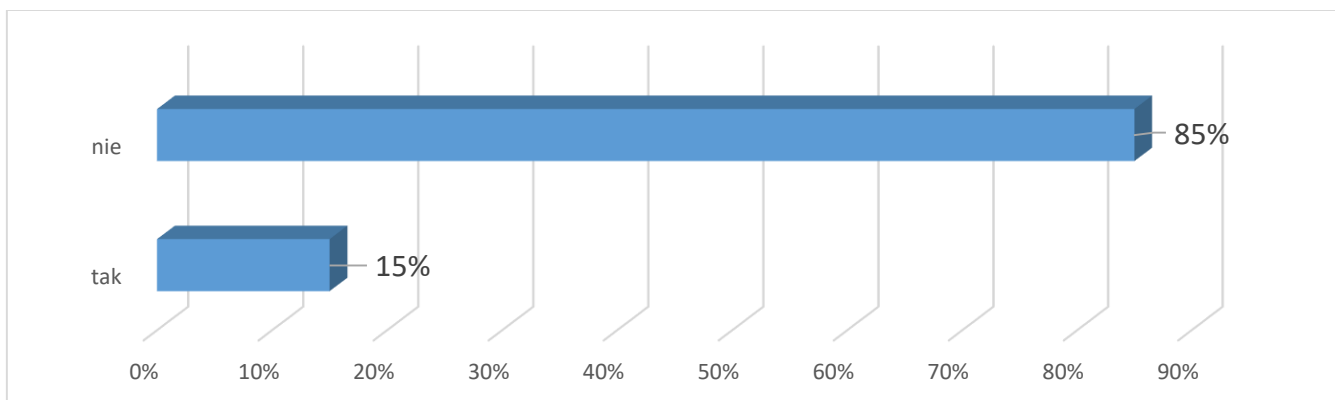
Wyk. 38. Kto stosował wobec Pana/i przemoc?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

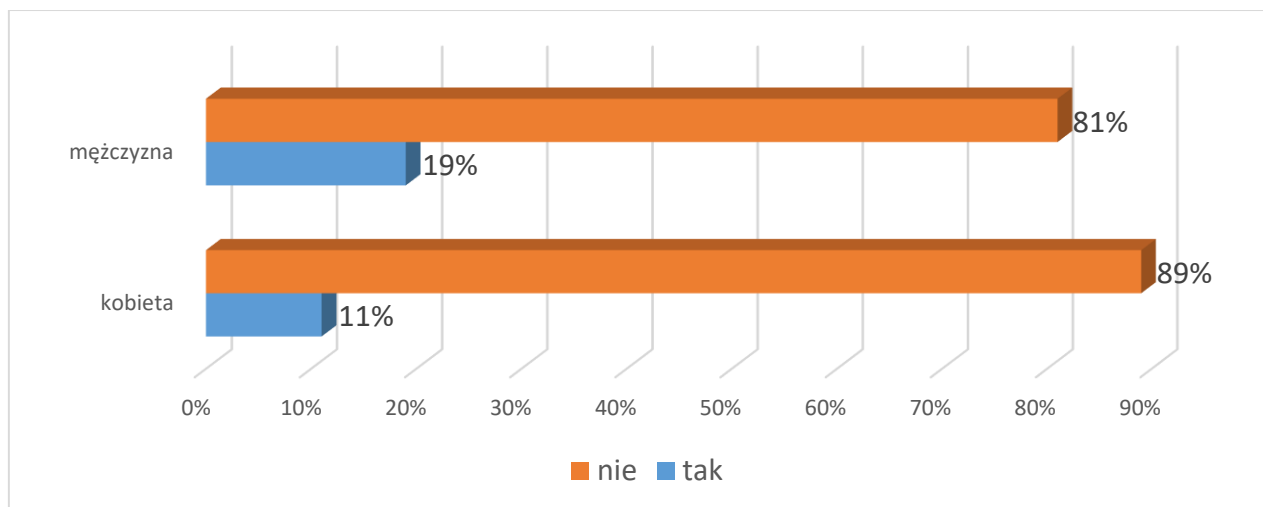
Przemoc wobec innych osób zdarzyło się stosować 15% respondentów.

Wyk. 39. Czy kiedykolwiek doszło do sytuacji gdzie zastosował/a Pan/i zachowania przemocowe wobec drugiej osoby?

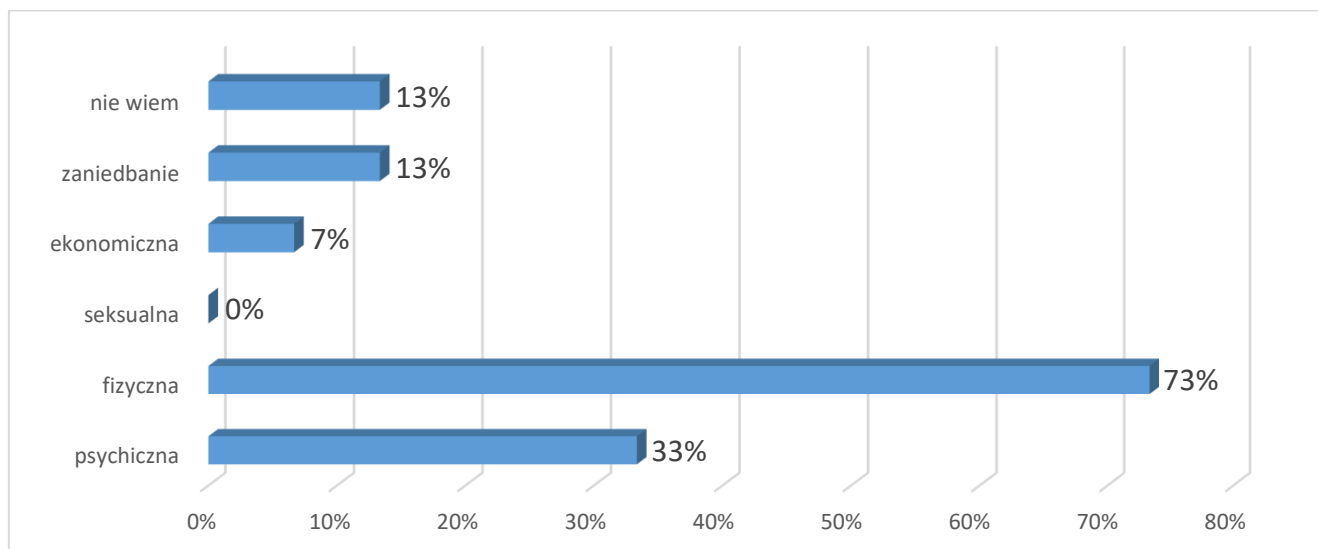
Do stosowania przemocy przyznało się 11% kobiet oraz 19% mężczyzn.

Wyk. 39a. Czy kiedykolwiek doszło do sytuacji gdzie zastosował/a Pan/i zachowania przemocowe wobec drugiej osoby? – w podziale na płeć

Ankietowani, którym zdarzyło się stosować zachowania przemocowe, stosowali głównie przemoc fizyczną (73%) oraz przemoc psychiczną (33%). Rzadziej wskazywano na zaniedbanie (13%) oraz przemoc ekonomiczną (13%). Również 13% osób nie potrafiło wskazać rodzaju stosowanej przez nich przemocy.

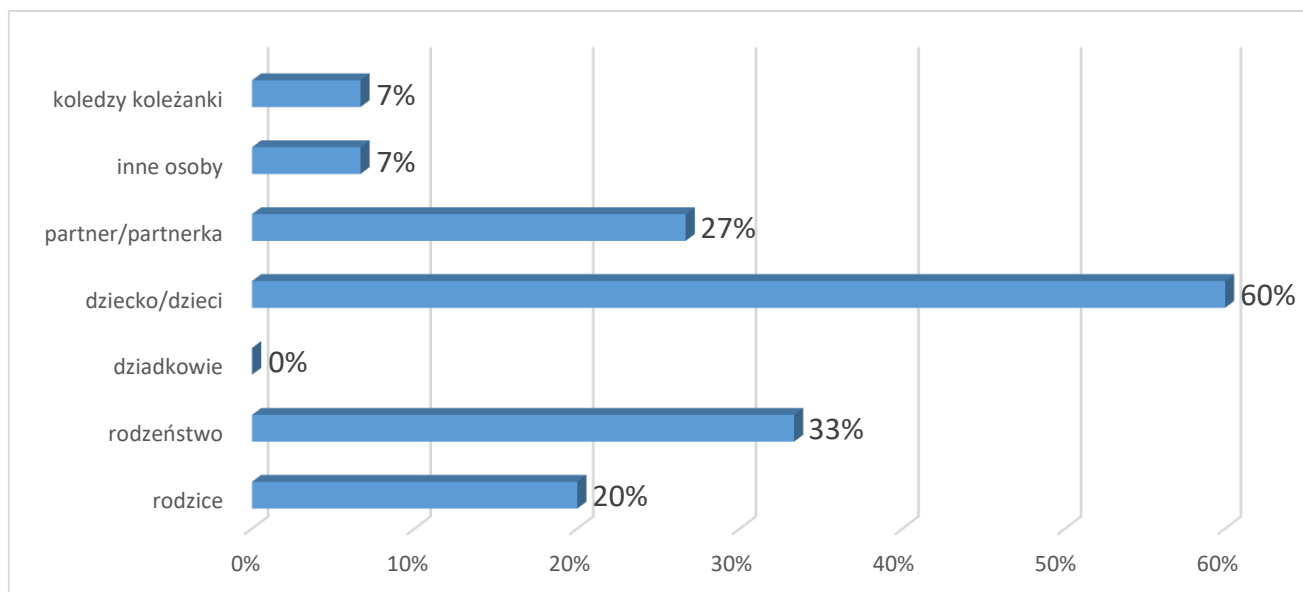
Wyk. 40. Jakiego rodzaju zastosował Pan/i przemoc?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Respondenci stosowali przemoc wobec: dzieci/ dziecka (60%), rodzeństwa (33%), partnera/partnerki (27%), rodziców (20%), koleżanek i kolegów (7%) oraz innych osób (7%).

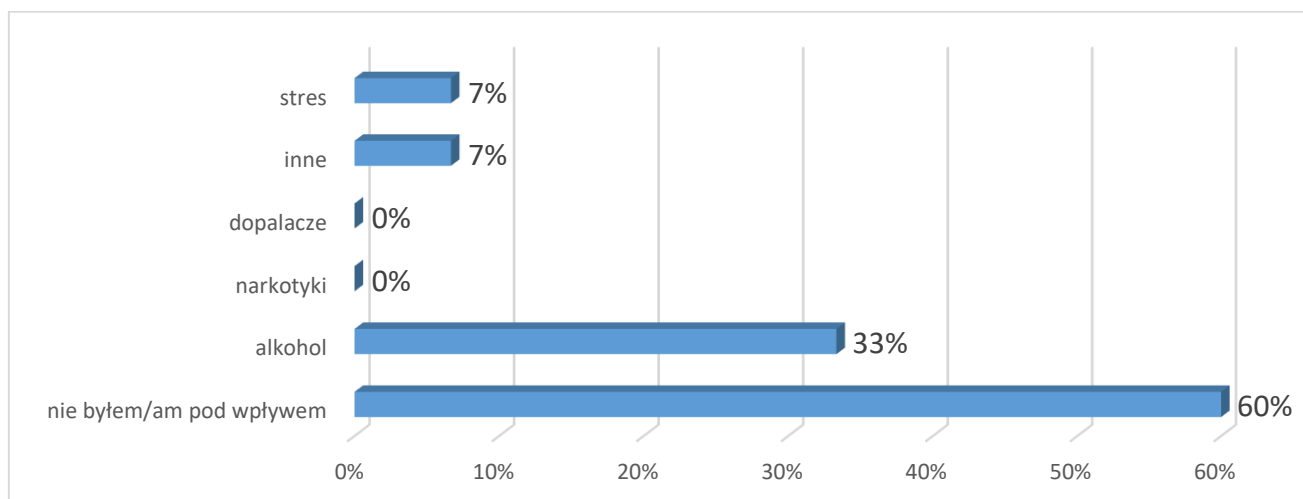
Wyk. 41. W stosunku do kogo zastosowałeś zachowanie przemocowe?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Większość respondentów stosujących przemoc nie robiła tego pod wpływem żadnych substancji psychoaktywnych – takiej odpowiedzi udzieliło 60% osób. Natomiast 33% respondentów było pod wpływem alkoholu, 7% pod wpływem stresu oraz kolejne 7% osób znajdowało się pod wpływem innych substancji.

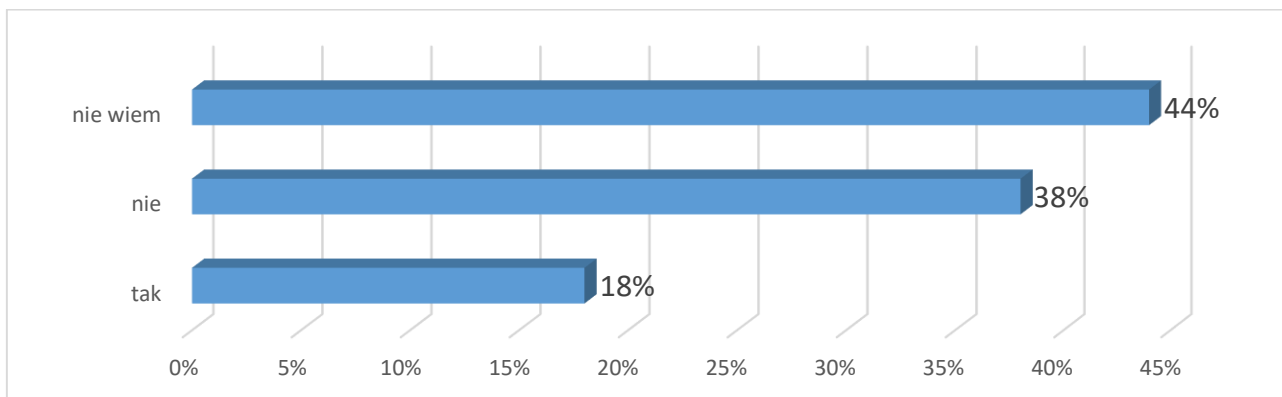
Wyk. 42. Stosując przemoc był/a Pan/i pod wpływem wymienionych środków psychoaktywnych?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

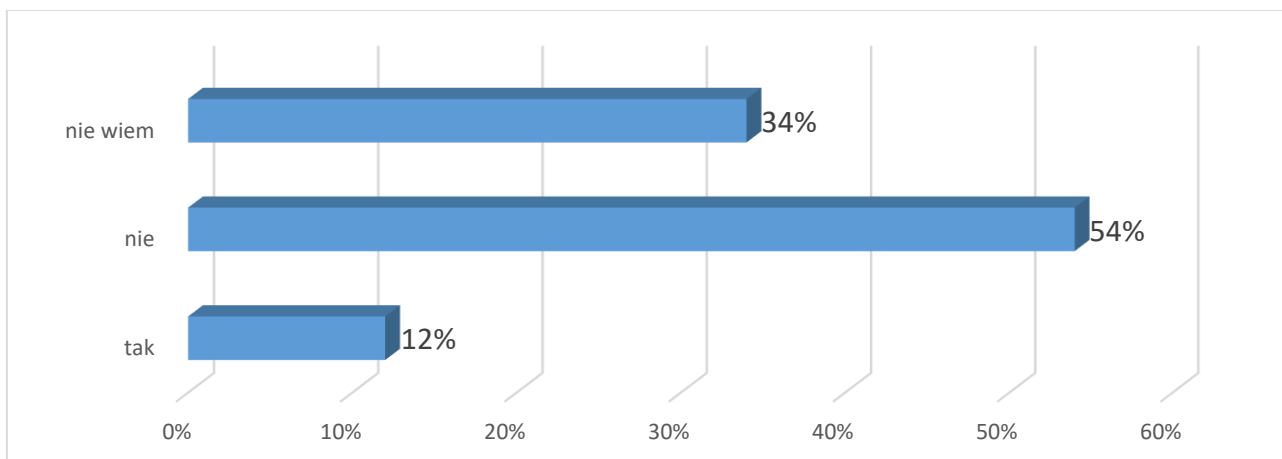
Niepokój budzi fakt, iż jedynie 38% mieszkańców uważa, iż nie istnieją okoliczności usprawiedliwiające stosowanie przemocy, zaś 18% uważa, że takie okoliczności istnieją. 44% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 43. Czy Pana/i zdaniem istnieją okoliczności usprawiedliwiające stosowanie przemocy?

Ponad połowa osób (54%) uważa, że stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci nie jest dobrą metodą wychowawczą. Przeciwnego zdania było 12% ankietowany mieszkańców, a 34% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 44. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą?

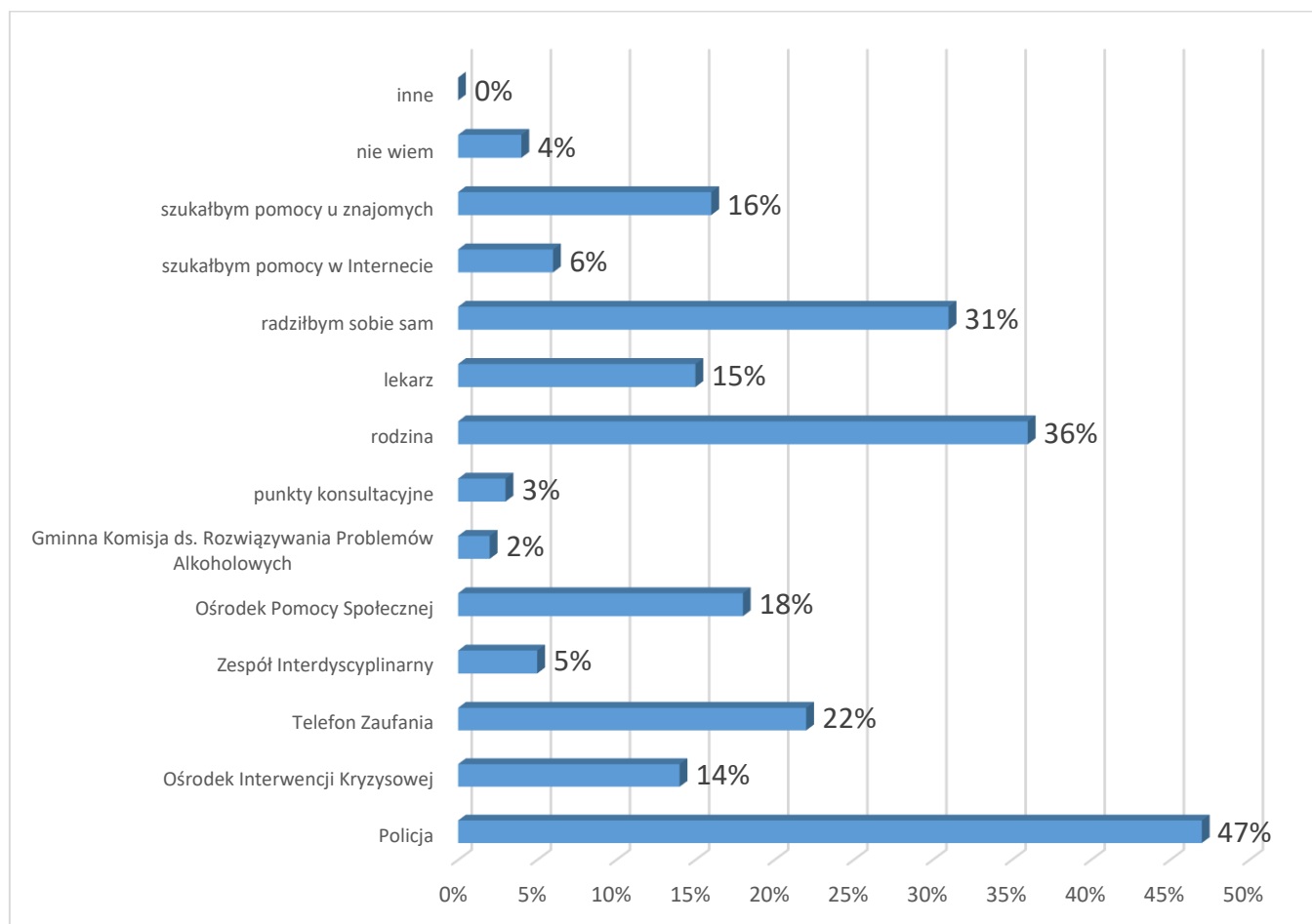
3.6. Gmina wobec problemów społecznych – opinia mieszkańców

Niniejszy rozdział poświęcony będzie działaniom profilaktycznym prowadzonym przez gminie. Jego celem jest również przedstawienie wiedzy mieszkańców na temat kwestii związanych z uzależnieniami oraz przemocą.

Mieszkańców poproszono o wskazanie instytucji, w której można uzyskać pomoc. W opinii większości mieszkańców w przypadku problemów można uzyskać pomoc na: Policji (47%), u rodziny (36%), w telefonie zaufania (22%), w Ośrodku Pomocy Społecznej (18%), u znajomych (16%), u lekarza (15%), w Ośrodku Leczenia Uzależnień (14%), w Zespole Interdyscyplinarnym (5%), w punkcie konsultacyjnym (3%), w Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (2%).

Niepokojący jest fakt, iż blisko co piąty ankietowany (31%) przyznał, iż w takiej sytuacji radziłby sobie sam, zaś 6% osób szukałoby pomocy w Internecie. 4% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie. Może to świadczyć o tym, iż osoby te nie wiedzą gdzie szukać pomocy w sytuacjach kryzysowych.

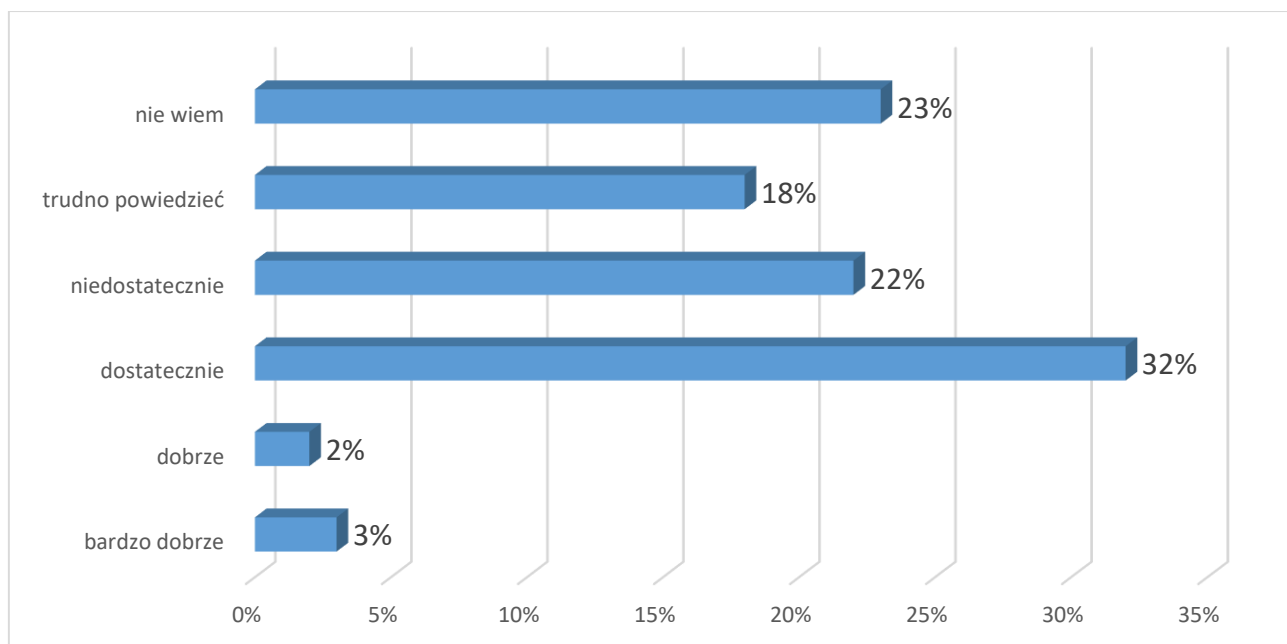
Wyk. 45. Do kogo zwróciłby się Pan/i o pomoc w razie problemu uzależnień lub/i przemocy w rodzinie?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

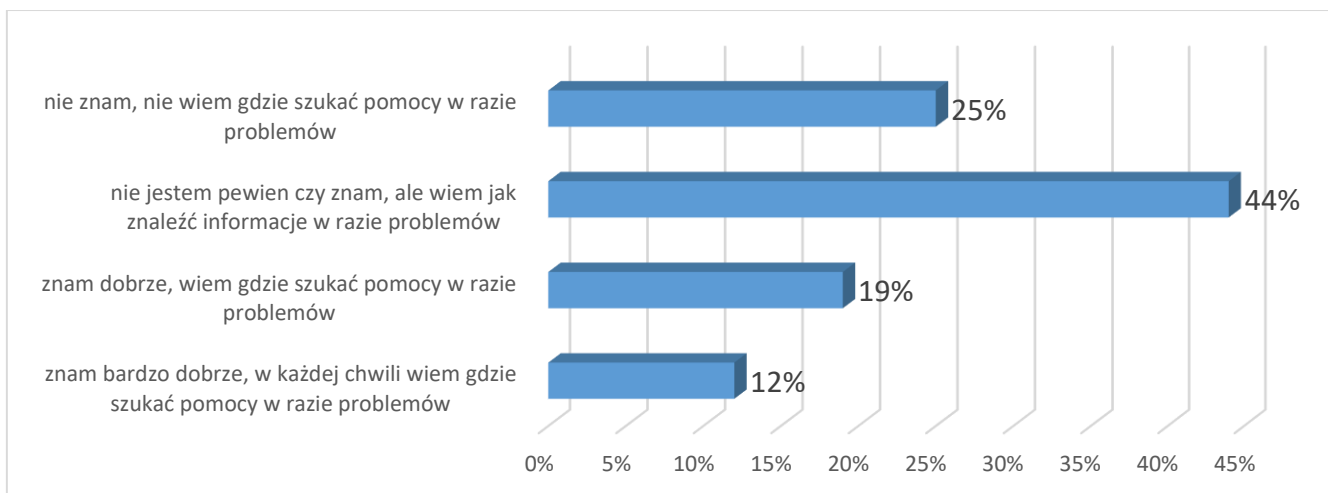
Ankietowanych poproszono również o ocenę zaangażowania władz lokalnych w rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, 32% osób ocenia je dostatecznie, 2% dobrze, 3% bardzo dobrze. 23% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie, a 18% wskazało odpowiedź „trudno powiedzieć”. Co istotne, 22% respondentów oceniła negatywnie działań prowadzonych przez gminę.

Wyk. 46. Jak ocenia Pan/i stopień zaangażowania władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców?

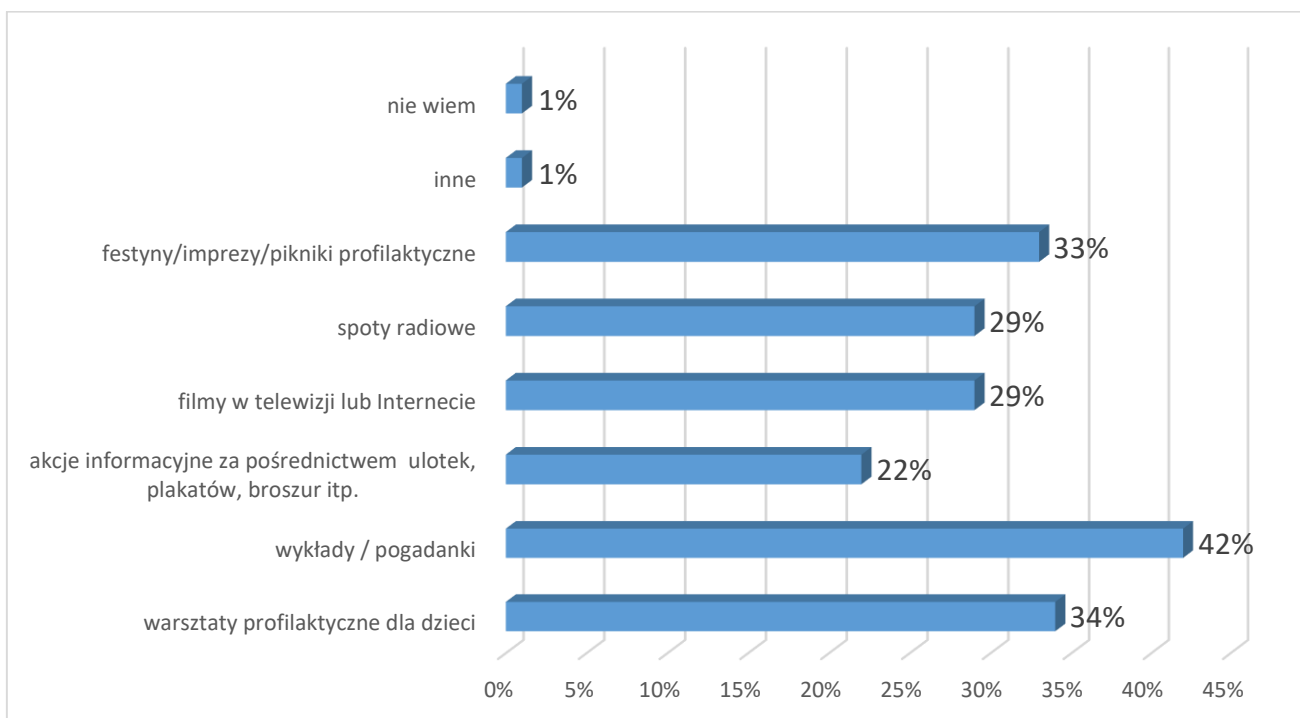
Ankietowanych zapytano również, czy znają dane kontaktowe do instytucji pomocowych. Niestety większość osób nie była pewnych, czy zna te dane, ale wiedzą gdzie ich szukać – taką odpowiedź zaznaczyło 44% osób. 12% badany zna bardzo dobrze dane kontaktowe i w każdej chwili wie, gdzie szukać pomocy. 19% osób zna dobrze i wie, gdzie szukać pomocy. Natomiast 25% osób nie zna danych kontaktowych do instytucji pomocowych i nie wie gdzie szukać pomocy w razie problemów.

Wyk. 47. Czy zna Pan/i dane kontaktowe do instytucji pomocowych, gdzie można się zgłosić w razie problemów?

Zdaniem respondentów najlepsze efekty profilaktyczne przynoszą następujące formy działań: wykłady/pogadanki (42%), warsztaty profilaktyczne dla dzieci (34%), festyny/imprezy i pikniki profilaktyczne (33%), filmy w telewizji lub Internecie (29%) oraz spoty radiowe (28%) i akcje informacyjne za pośrednictwem ulotek, plakatów i broszur (22%).

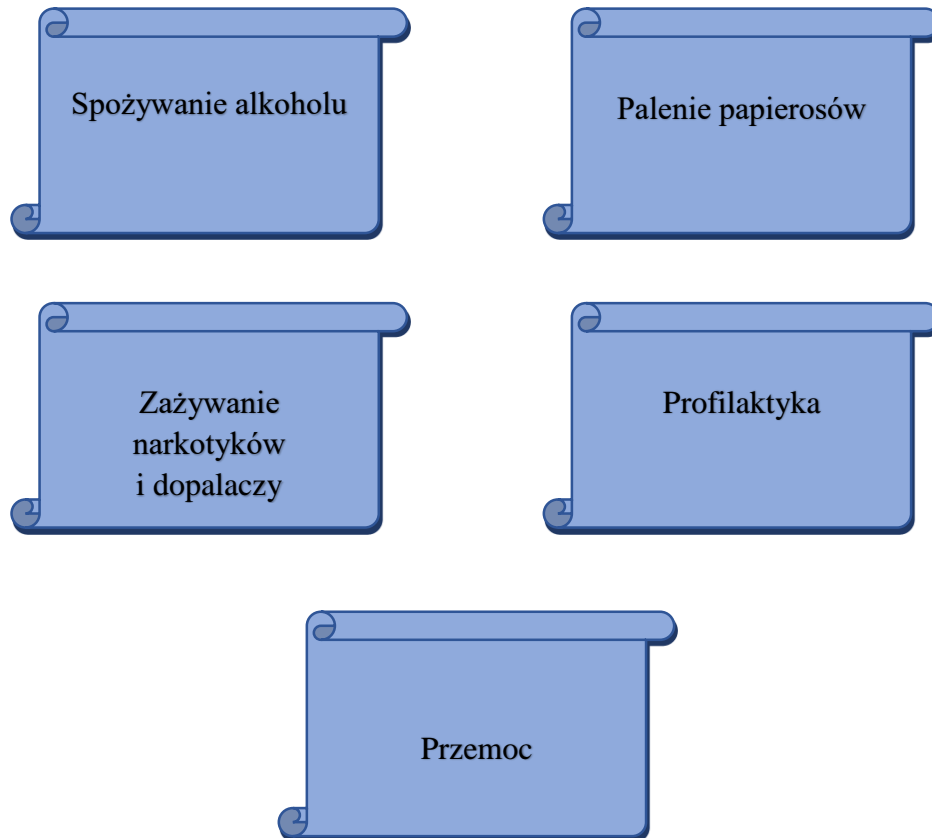
Wyk. 48. Poniżej wymieniono różne formy działań, które z nich według Pana/i przyniosą najlepsze efekty w oddziaływaniach profilaktycznych?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

4. BADANIE DZIECI I MŁODZIEŻY

Uczniowie, podobnie jak poprzednie grupy, zostali przebadani za pomocą metody ankietowej. Badanie zostało podzielone na bloki poświęcone następującym problemom:

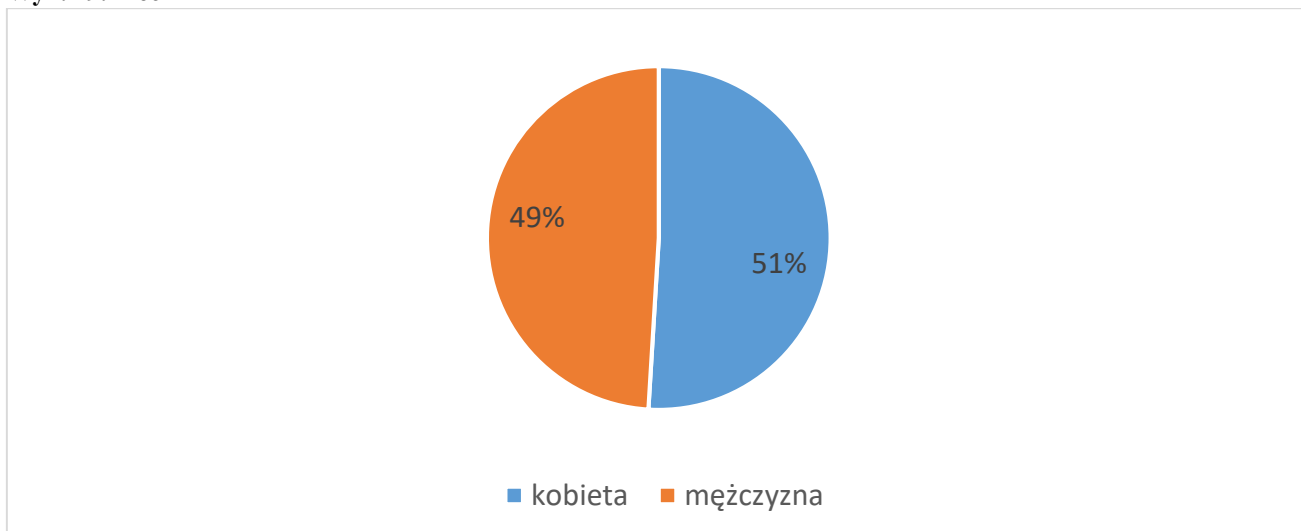
Graf. 5.1 Obszar tematyczny zawarty w kwestionariuszu ankiety dla uczniów szkół podstawowych

Cały kwestionariusz składał się z 47 pytań, w których badani poproszeni zostali o wyrażenie swoich opinii na tematy zawarte w wymienionych blokach oraz podzielenie się własnymi obserwacjami tego, co się dzieje w ich otoczeniu. Na końcu ankiety umieszczona została metryczka w celu określenia płci oraz wieku i klasy.

4.1. Struktura badanej próby

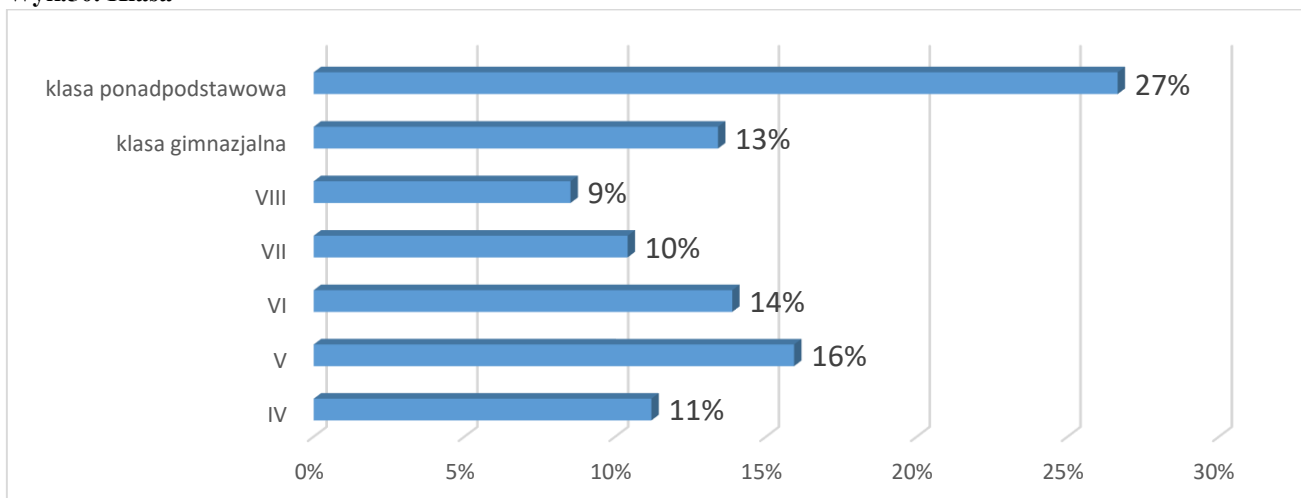
Dzieci i młodzież szkolna to kolejna grupa biorąca udział w badaniu problemów społecznych. Podobnie jak w przypadku badania wśród dorosłych mieszkańców, w tej grupie społecznej również kobiety stanowiły przewagę liczebną nad mężczyznami – 51% kobiet do 49% mężczyzn.

Wyk. 49. Płeć

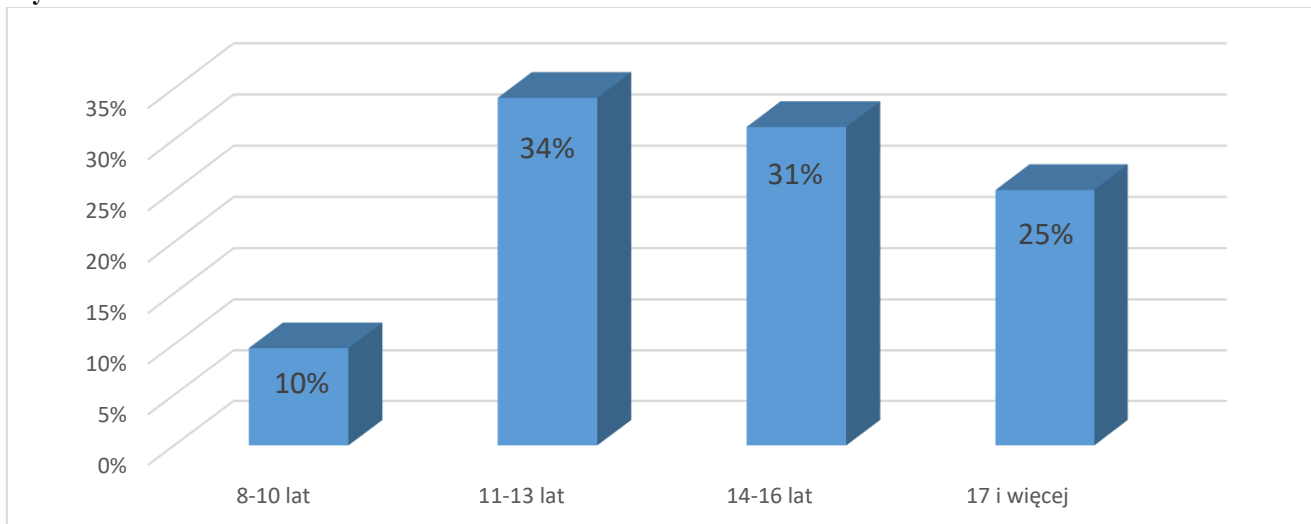
Najliczniejszą grupę respondentów stanowili uczniowie klas ponadpodstawowych (27%) oraz uczniowie V klas, tj. 16%. Uczniowie klas VI stanowili 14% próby, 13% uczniów uczęszczało do klasy gimnazjalnej, 11% próby stanowili uczniowie klas IV, co dziesiąty ankietowany to uczeń klasy VII, zaś a 9% uczniów uczęszcza do klasy VIII.

Wyk.50. Klasa

Natomiast charakteryzując badaną próbę badawczą ze względu na wieki można powiedzieć, iż najliczniejszą grupę tworzyli tutaj uczniowie w wieku 11 – 13 lat, tj. 34%. W grupie wiekowej 14 – 16 lat znajdowało się 31% uczniów, 10% osób miało 8 – 10 lat, zaś najstarsi uczniowie, tj. mający 17 lat i więcej stanowili 25% badanej próby.

Wyk. 51. Wiek

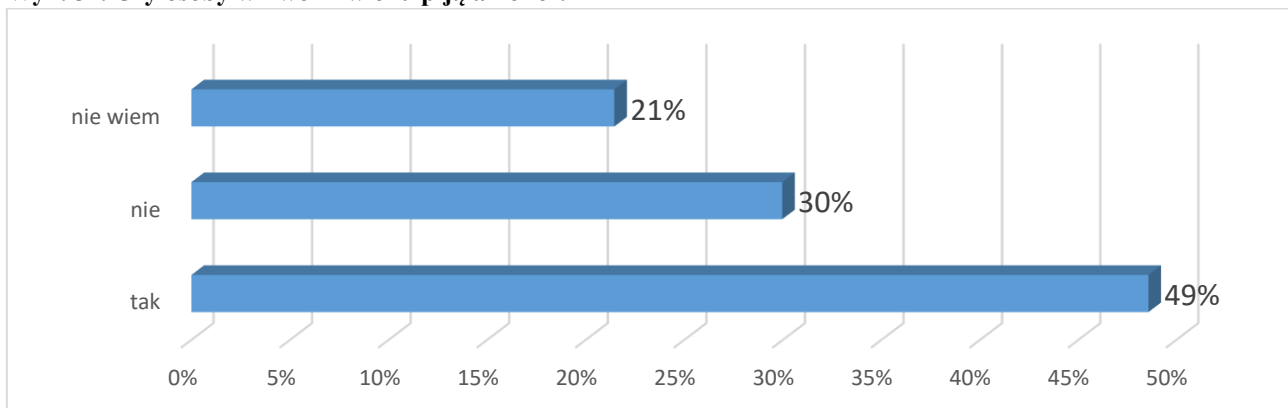

4.2. Problem alkoholowy z perspektywy dzieci i młodzieży

Pierwszym diagnozowanym problemem wśród dzieci i młodzieży był problem alkoholowy. Miał on na celu oszacowanie skali zjawiska problemu alkoholowego wśród najmłodszych mieszkańców oraz sprawdzenie wiedzy uczniów dotyczących problemu alkoholowego.

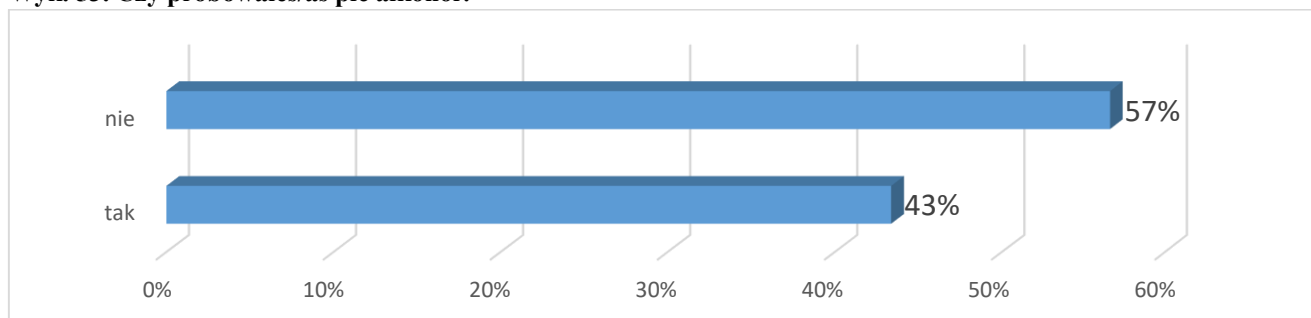
Na początek uczniom zadano pytanie, czy ich zdaniem ich rówieśnicy piją alkohol. Blisko połowa uczniów (49%) sądzi, że jego rówieśnicy sięgają po alkohol. 30% uczniów uważa, iż taka sytuacja nie ma miejsca, zaś 21% uczniów nie potrafiła udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 52. Czy osoby w Twoim wieku piją alkohol?

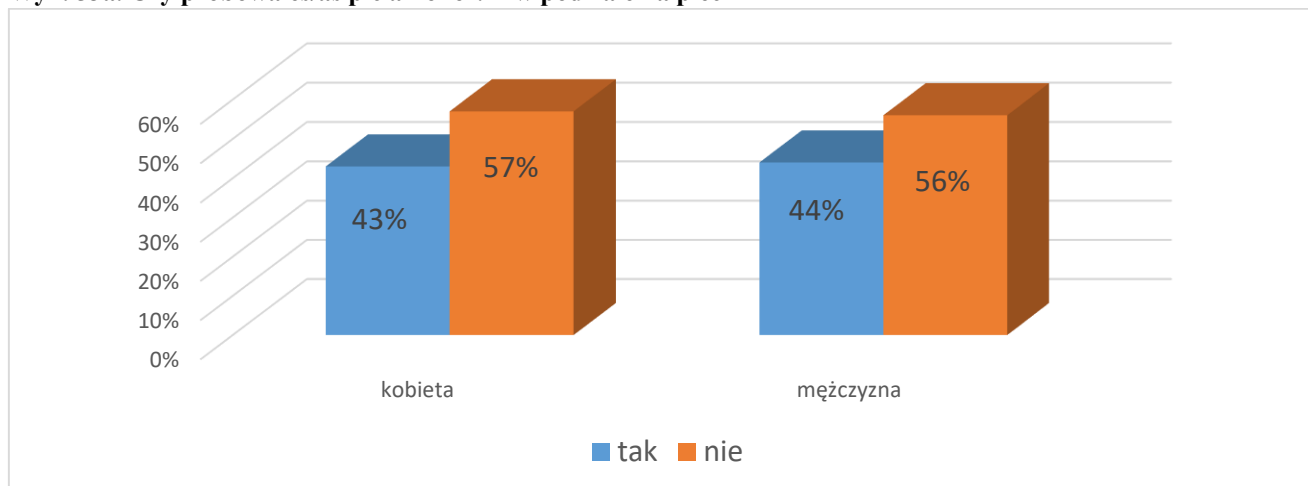
Następnie respondentów zapytano o to, czy kiedykolwiek próbowali pić alkohol. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło tutaj 43% uczniów.

Wyk. 53. Czy próbowałeś/aś pić alkohol?

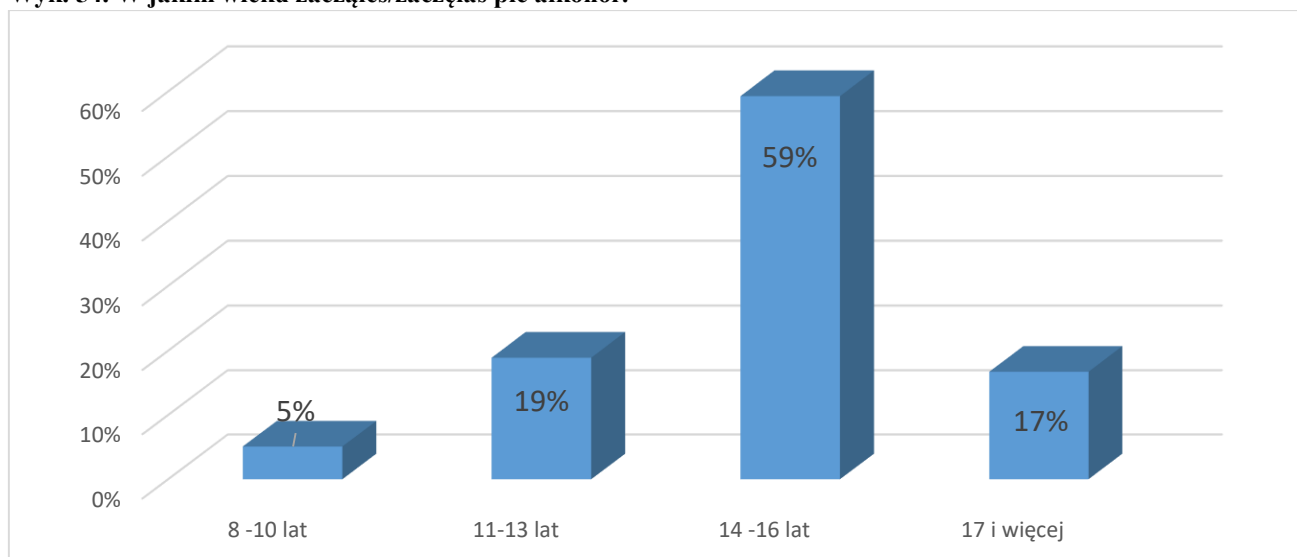
Do kontaktu z alkoholem przyznało się 43% dziewczynek oraz 44% chłopców. Jak widać nie ma istotnej statystycznie różnicy pomiędzy liczbą dziewczynek i chłopców spożywających alkohol.

Wyk. 53a. Czy próbowałeś/aś pić alkohol? – w podziale na płeć

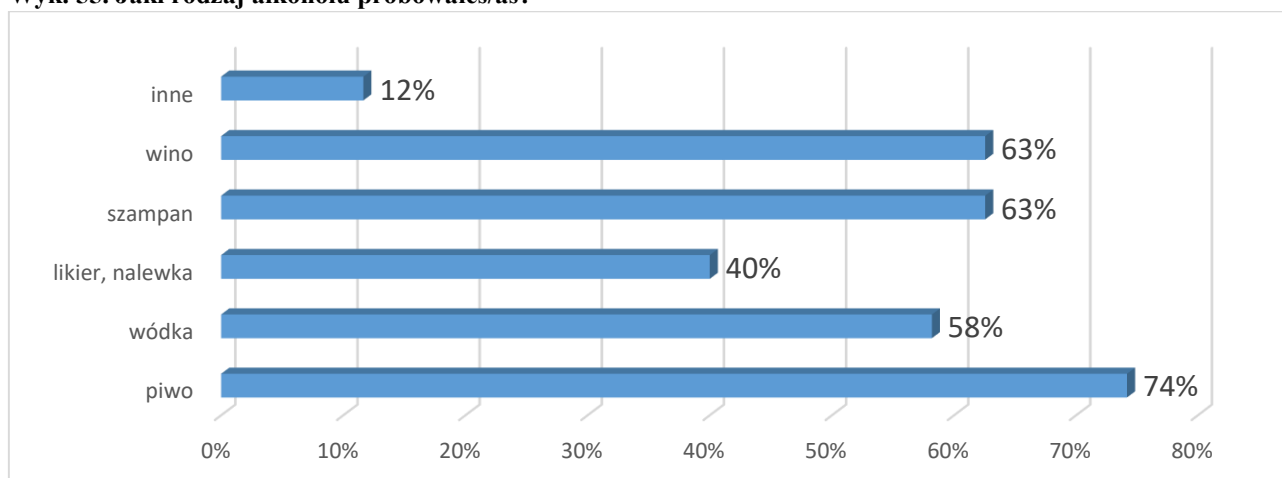
Uczniowie, którzy sięgają po alkohol, pili go najczęściej pierwszy raz w wieku 14 – 16 lat (59%), 11 – 13 lat (19%), 8 – 10 lat (5%) oraz w wieku 17 i więcej lat (17%).

Wyk. 54. W jakim wieku zacząłeś/zaczęłaś pić alkohol?

Uczniowie najczęściej wybierają piwo – taką odpowiedź wskazało 74% uczniów. W dalszej kolejności wskazywali oni również iż piją także: szampana (63%), wino (63%), wódkę (58%), likiery, nalewki (40%) oraz inne alkohole (12%).

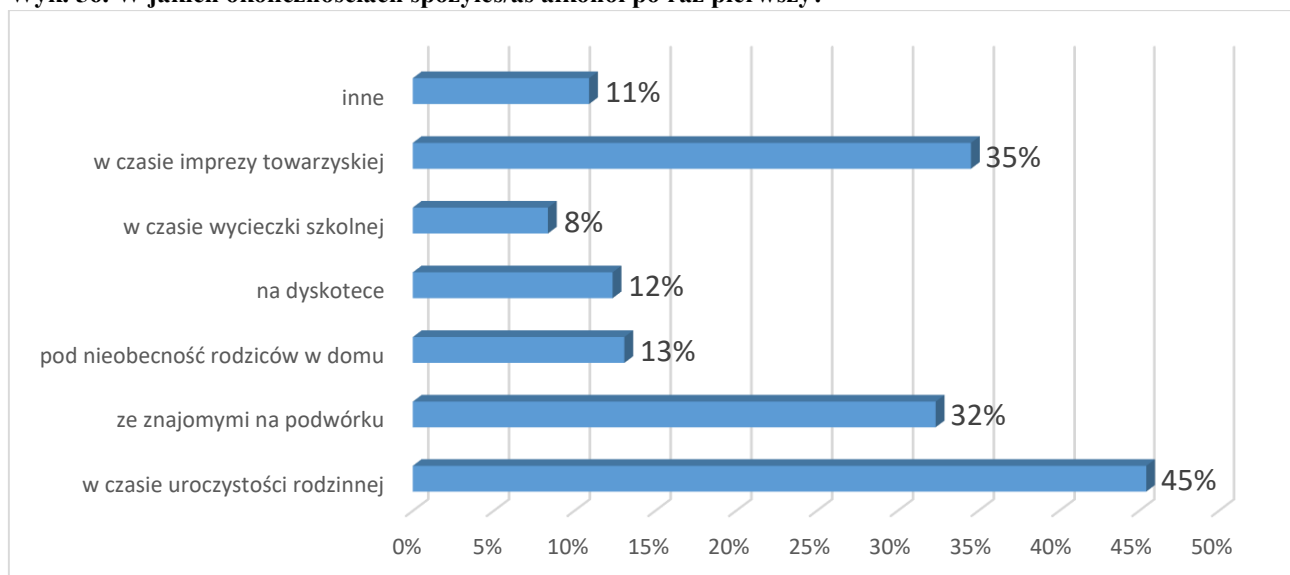
Wyk. 55. Jaki rodzaj alkoholu próbowałeś/aś?

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Natomiast pierwszy raz po alkohol sięgają oni najczęściej w czasie uroczystości rodzinnej (45%). Rzadziej wskazywano natomiast na następujące okoliczności: w czasie imprezy towarzyskiej (35%), ze znajomymi na podwórku (32%), pod nieobecność rodziców w domu (13%), na dyskotecę (12%), w czasie wycieczki szkolnej (8%). 29% uczniów wskazało również inne okoliczności, jednak nie podali konkretnych przykładów.

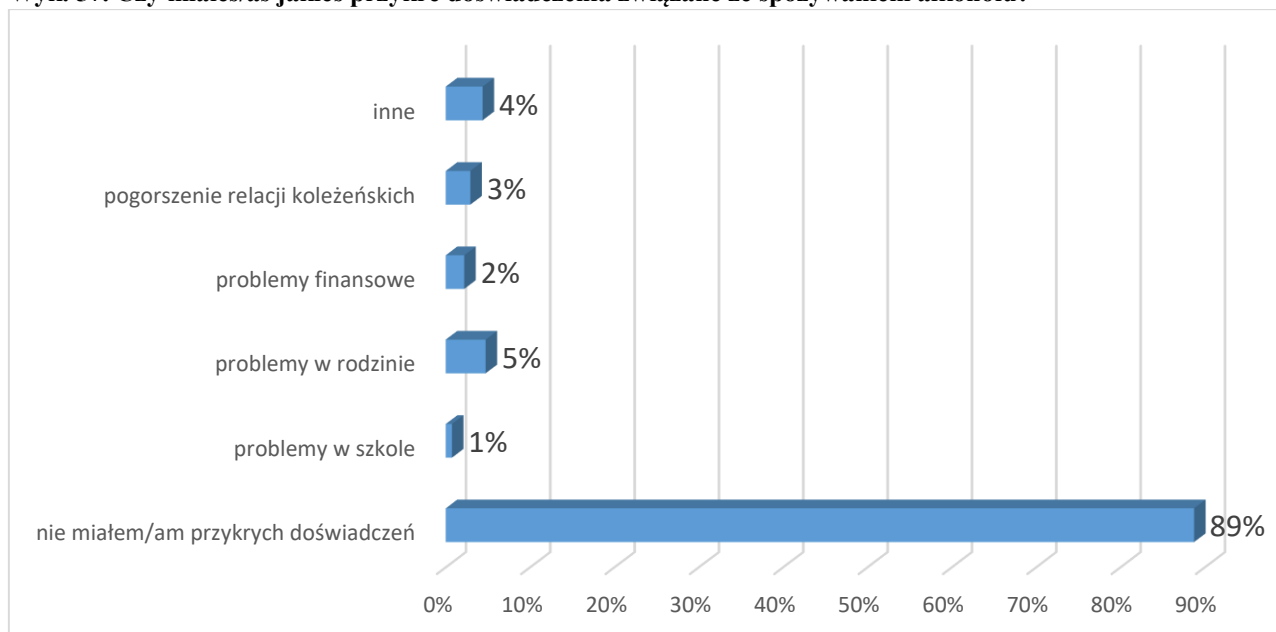
Wyk. 56. W jakich okolicznościach spożyłeś/aś alkohol po raz pierwszy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Większość uczniów, którzy mieli już kontakt z alkoholem, przyznała, iż nie doświadczyli nigdy przykrych konsekwencji spożywania alkoholu. Takiej odpowiedzi udzieliło 89% uczniów. Osoby, którym taka sytuacja się przytrafiła, wskazywali na: problemy rodzinne (5%), pogorszenie relacji koleżeńskich (3%), problemy finansowe (2%), problemy w szkole (1%) oraz inne negatywne konsekwencje (4%).

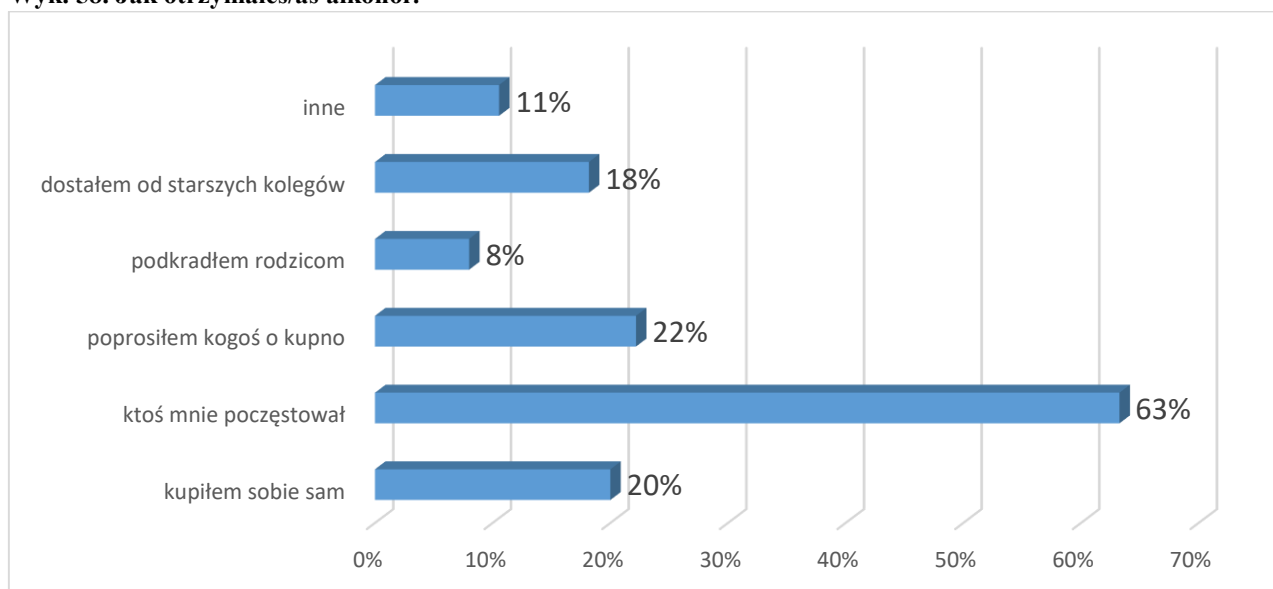
Wyk. 57. Czy miałeś/aś jakieś przykre doświadczenia związane ze spożywaniem alkoholu?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Następnie poproszono ankietowanych uczniów o wskazanie jak zdobywają alkohol. Ponad połowa badanych przyznała, że została nim poczęstowana (63%). Natomiast 22% poprosiło kogoś o zakup, co piąty uczeń kupił sobie samodzielnie alkohol, 18% dostało go od kolegów, a 8% uczniów podkraść alkohol rodzicom. 11% uczniów wskazało inne sposoby, jednak nie podali konkretnych przykładów.

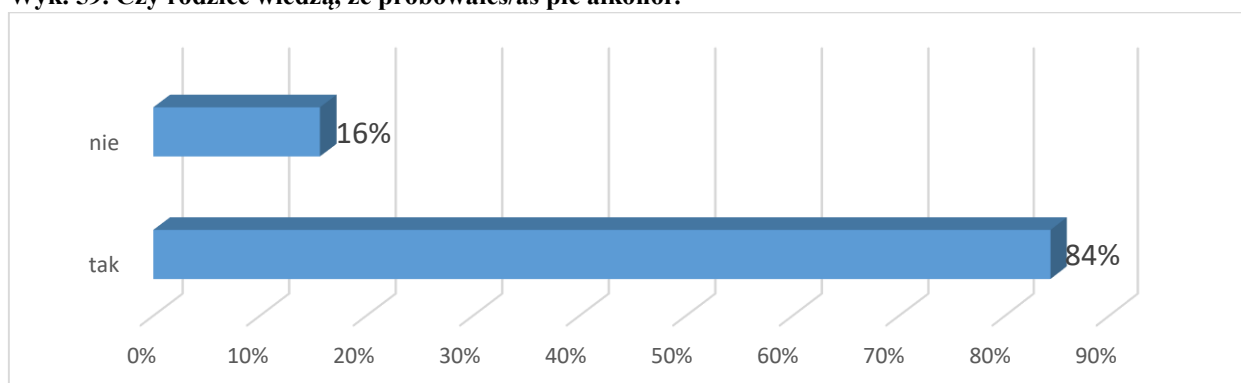
Wyk. 58. Jak otrzymałeś/aś alkohol?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

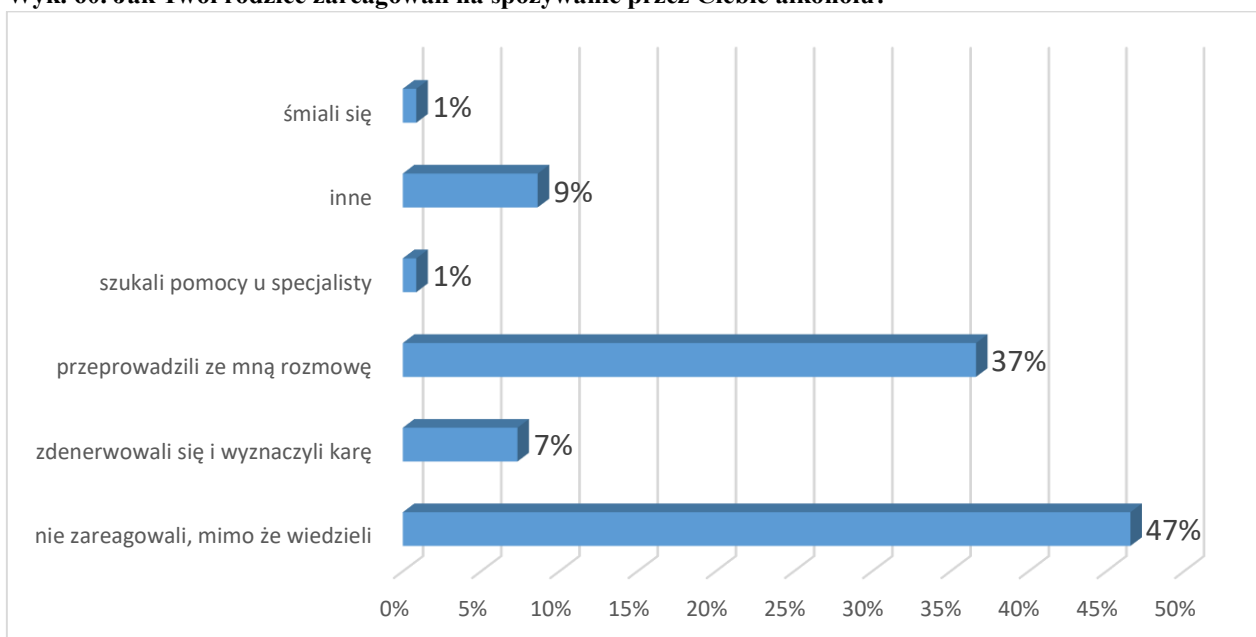
Co ciekawe, większość uczniów przyznała, że ich rodzice wiedzą o spożywaniu przez nich alkoholu – taką odpowiedź wskazało 84% uczniów.

Wyk. 59. Czy rodzice wiedzą, że próbowałeś/aś pić alkohol?

Niepokój budzi również fakt, iż aż 47% uczniów uważa, że ich rodzice nie zareagowali na informację o spożywaniu przez nich alkoholu. 37% uczniów przyznało, że ich rodzice przeprowadzili z nimi rozmowę, 7% rodziców wyznaczyło karę dla dzieci, 1% rodziców szukało pomocy u specjalisty, zaś kolejny 1% uczniów przyznał, że rodzice śmiali się z tej informacji. 9% uczniów wskazało również na inne zachowania.

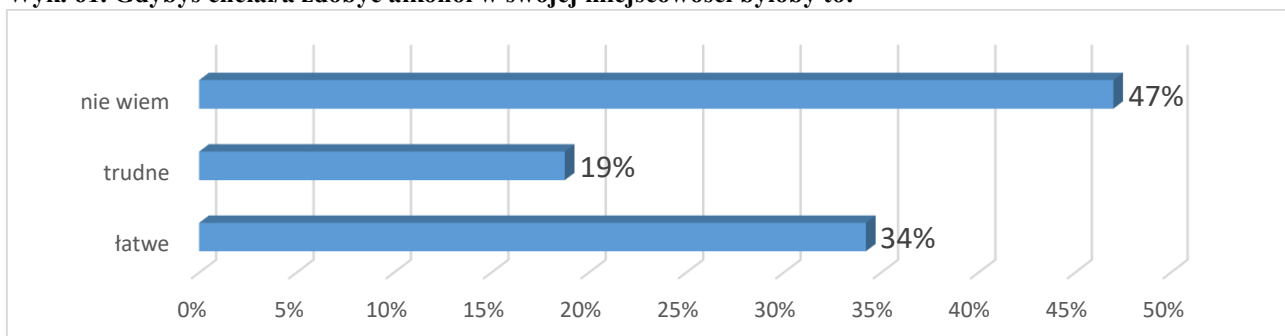
Wyk. 60. Jak Twoi rodzice zareagowali na spożywanie przez Ciebie alkoholu?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

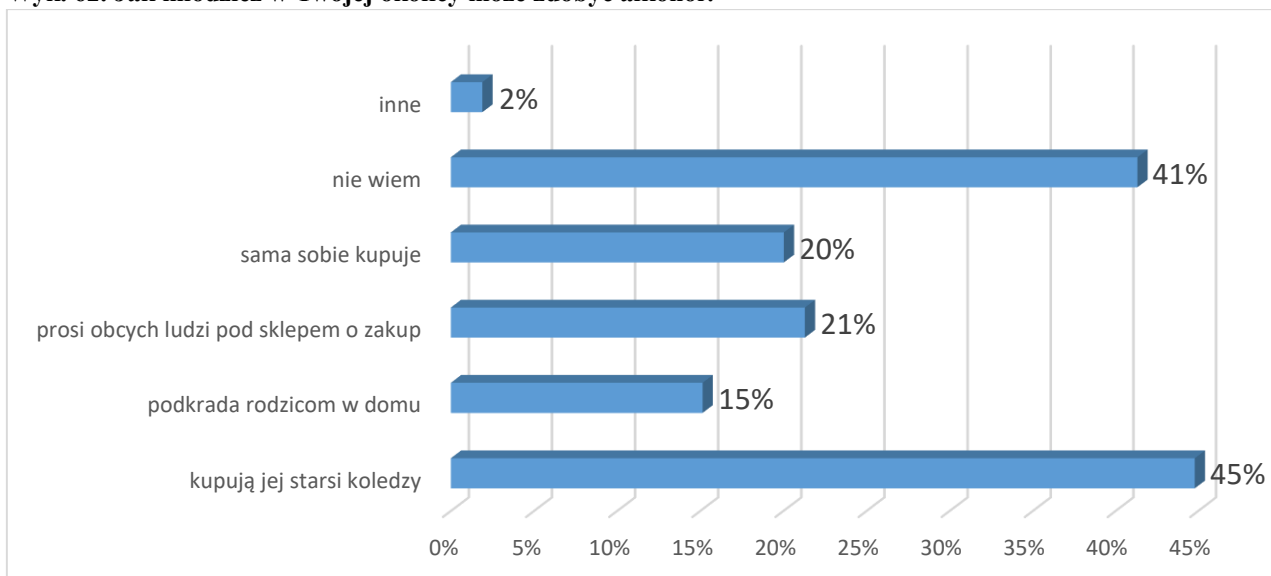
Uczniów zapytano także, czy ich zdaniem kupno alkoholu przez osoby w ich wieku jest czymś łatwym. Blisko połowa osób nie potrafiła udzielić odpowiedzi na to pytanie (47%). Co piąty uczeń uznał, że jest to trudne, zaś 34% uczniów uważa, że kupno alkoholu przez osoby w ich wieku stanowi problem.

Wyk. 61. Gdybyś chciał/a zdobyć alkohol w swojej miejscowości byłoby to:

Interesujący jest fakt, iż znaczna część uczniów nie wie jak ich rówieśnicy zdobywają alkohol – taką odpowiedź wskazało 41% uczniów. Pozostałe osoby uważają, że osoby te zdobywają alkohol dzięki starszym kolegom (45%), proszą obcych ludzi pod sklepem o zakup alkoholu (21%), podkradają rodzicom w domu (15%) oraz sami sobie kupują (20%).

Wyk. 62. Jak młodzież w Twojej okolicy może zdobyć alkohol?

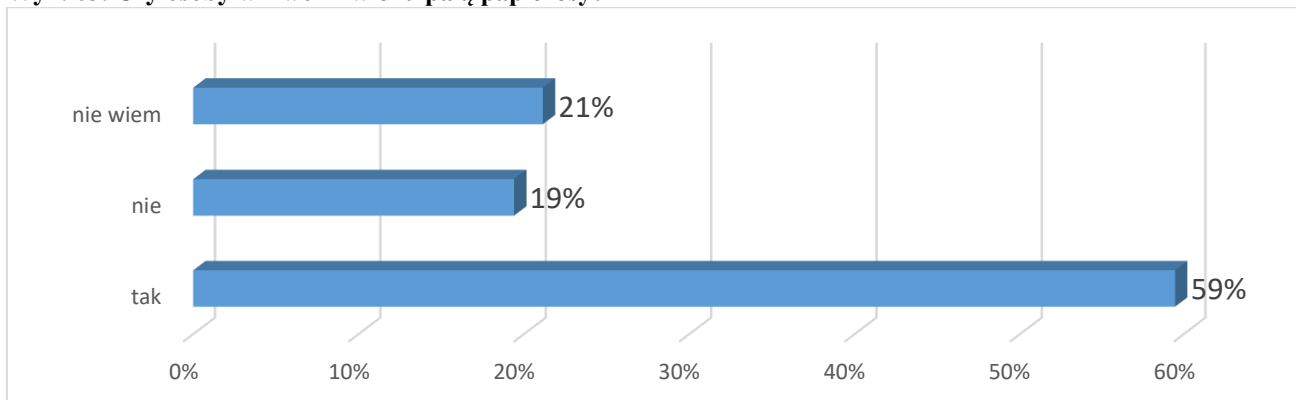

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

4.3. Problem nikotynowy z perspektywy dzieci i młodzieży

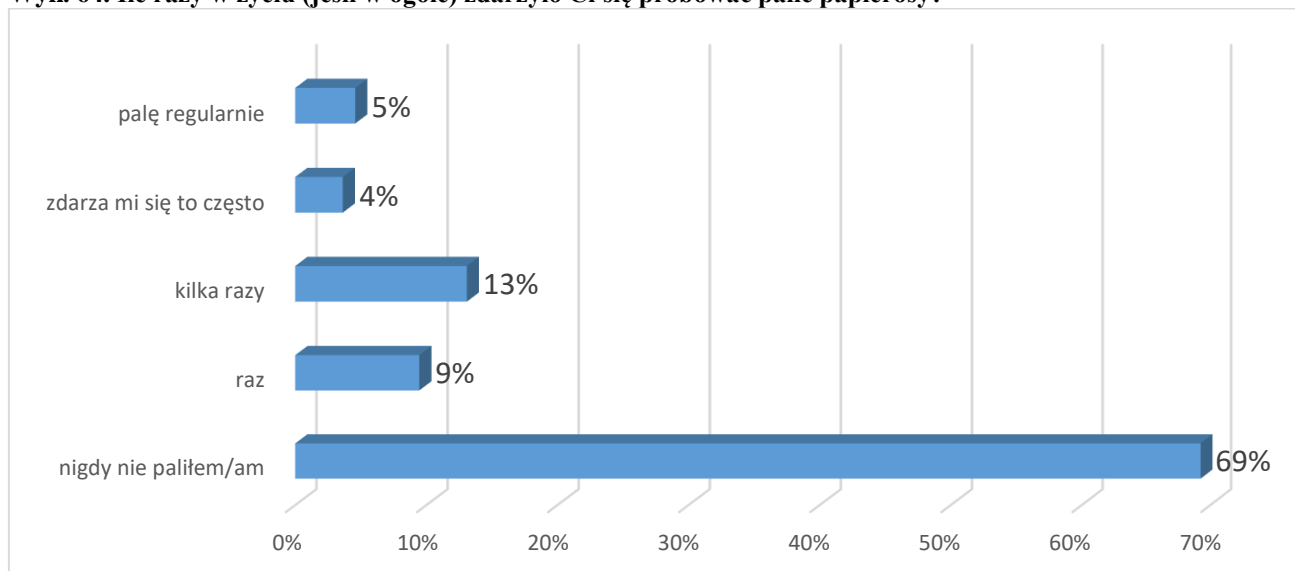
Kolejny dział niniejszej diagnozy dotyczyć będzie problemu nikotynowego. Na początek uczniów zapytano, czy ich zdaniem osoby w ich wieku palą papierosy. Co ciekawe, 59% uczniów uważa, że ich rówieśnicy palą papierosy, zaś przeciwnego zdania jest 19% osób. 21% uczniów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 63. Czy osoby w Twoim wieku palą papierosy?

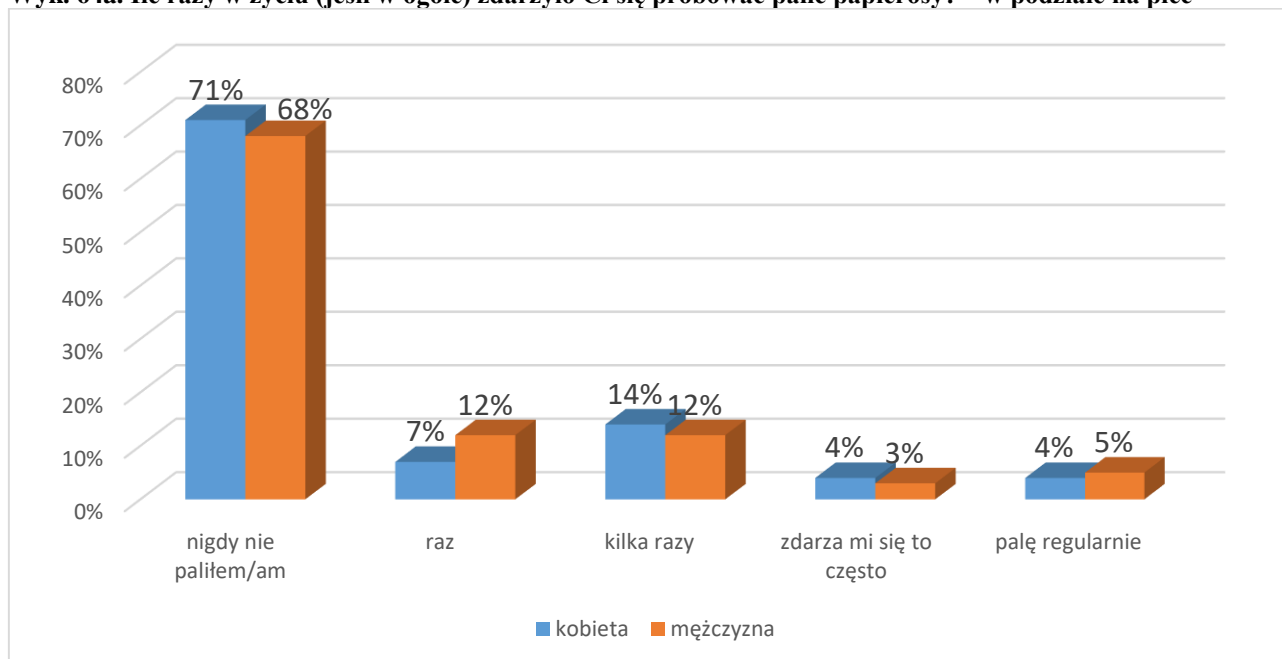
Celem niniejszego pytanie było oszacowanie liczby uczniów, którzy sięgają po papierosy. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, do palenia przyznało się 31% osób, w tym 9% paliło raz w życiu, 13% osób robiło kilka razy, 4% uczniów zdarza się często palić, a 5% uczniów palu regularnie.

Wyk. 64. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się próbować palić papierosy?

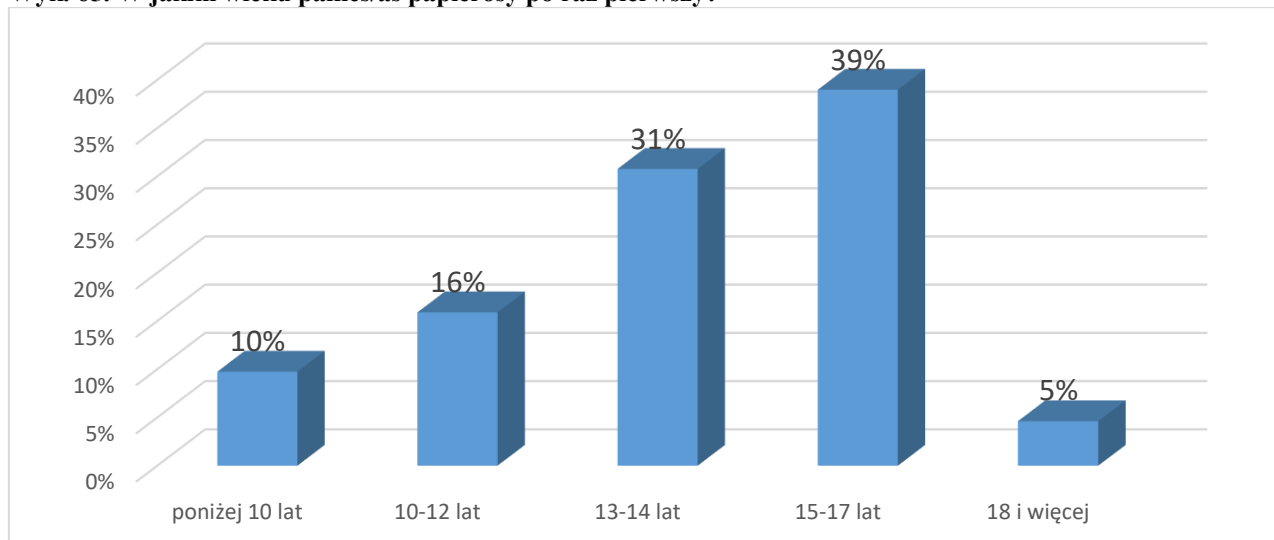
Do palenia papierosów przyznało się 29% dziewczynek i 32% chłopców. Dziewczynki paliły: raz (7%), kilka razy w życiu (14%) oraz 4% uczennic często zdarza się często palić papierosy, a kolejne 4% uczennic pali regularnie. Natomiast 12% chłopców paliło raz, kolejne 12% kilka razy, a 3% uczniów często zdarza się palić często, a 5% pali regularnie.

Wyk. 64a. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się próbować palić papierosy? – w podziale na płeć

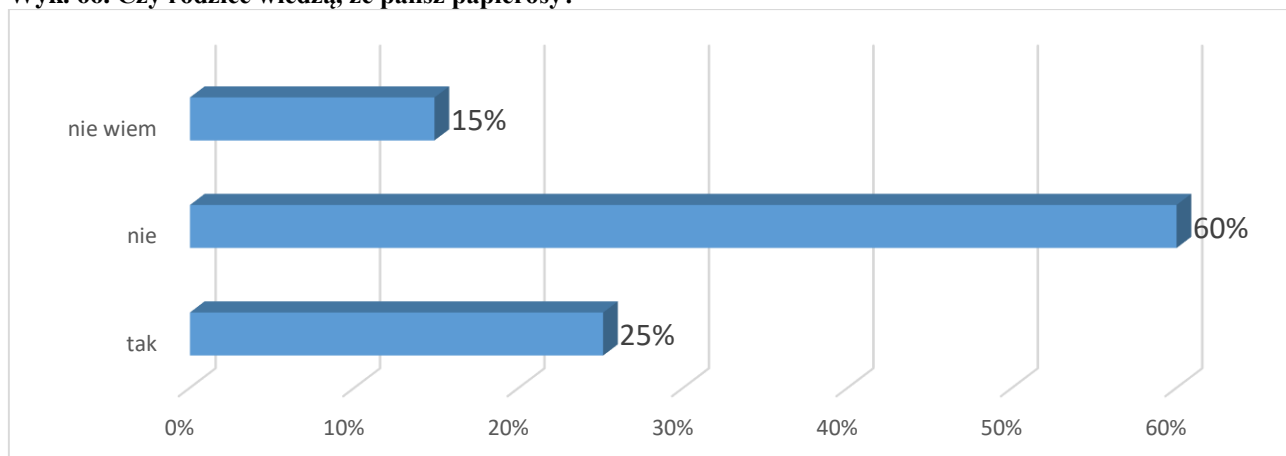
Najlichnieszka grupa uczniów, która pali papierosy, pierwszy raz sięgnęła po nie w wieku 15 - 17 lat (39%). 31% uczniów pierwszego papierosa wypaliło w wieku 13 – 14 lat, 10% osób pierwszy raz paliło mając mniej niż 10 lat, 16% uczniów zaczęło palić w wieku 10 – 12 lat, zaś 5% uczniów zaczęło palić papierosy w wieku 18 i więcej lat.

Wyk. 65. W jakim wieku palileś/aś papierosy po raz pierwszy?

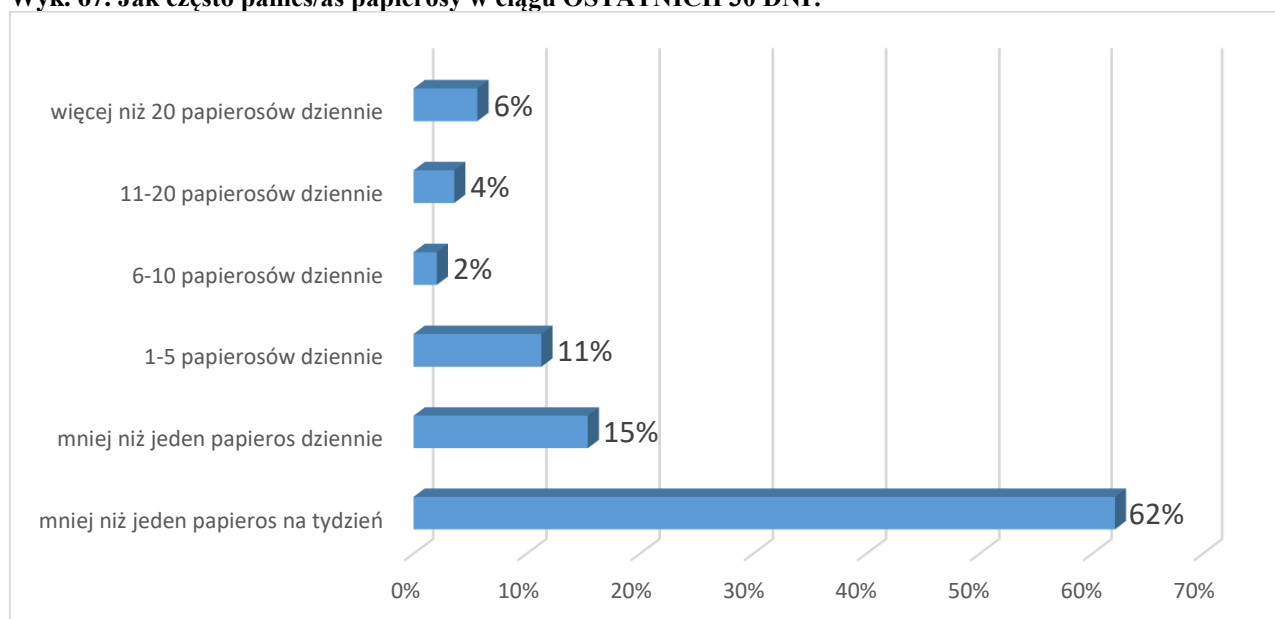
Większość uczniów deklaruje jednak, że ich rodzice nie wiedzą o paleniu przez nich papierosów – taką opinię wyraziło 60% osób. 25% osób przyznało jednak, że ich rodzice wiedzą o tym fakcie, a kolejne 15% uczniów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 66. Czy rodzice wiedzą, że palisz papierosy?

Skalę problemu nikotynowego pokazuje częstotliwość sięgania po papierosa w przeciągu ostatniego miesiąca. W tym czasie 62% uczniów paliło mniej niż jednego papierosa na tydzień, 15% mniej niż jednego papierosa dziennie, a 1 - 5 papierosów dziennie wypalało 11% ankietowanych, 6 – 10 papierosów paliło 2% uczniów, a od 11 do 20 papierosów wypala 4% osób. **Warto zwrócić uwagę na fakt, iż 6% uczniów w ostatnim miesiącu wypalało więcej niż 20 papierosów dziennie. Osoby te są najprawdopodobniej uzależnione od nikotyny.**

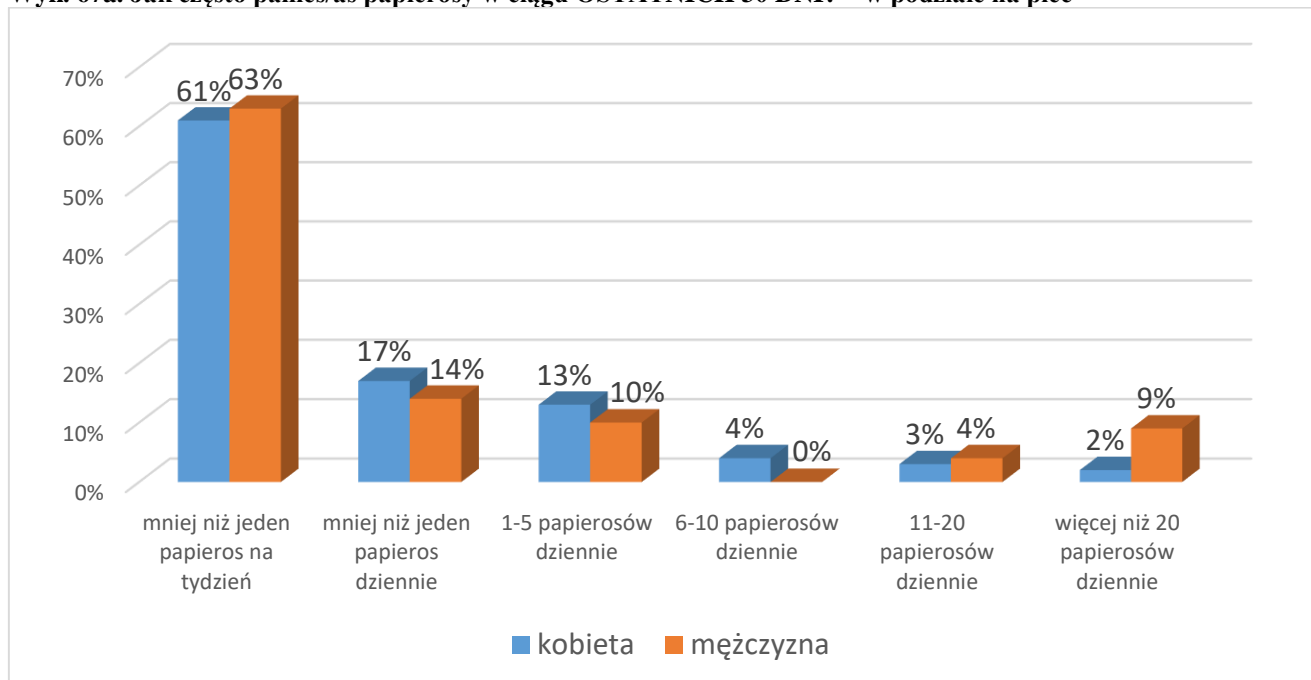
Wyk. 67. Jak często paliłeś/aś papierosa w ciągu OSTATNICH 30 DNI?

Dziewczynki w ostatnim miesiącu najczęściej wypalały mniej niż jeden papieros na tydzień (61%), mniej niż jeden papieros dziennie (17%), a także 1 – 5 papierosów dziennie (13%), 6 – 10 papierosów (4%), 11 – 20 papierosów (3%) oraz 20 i więcej sztuk (2%).

Chłopcy natomiast palili najczęściej: mniej niż jeden papieros na tydzień (63%), mniej niż jeden papieros dziennie (14%), 1 – 5 papierosów dziennie (10%), 11 – 20 papierosów (4%) oraz więcej niż 20 papierosów dziennie (9%). Z danych wynika, iż z problemem uzależnień nikotynowych zmagają się głównie chłopcy.

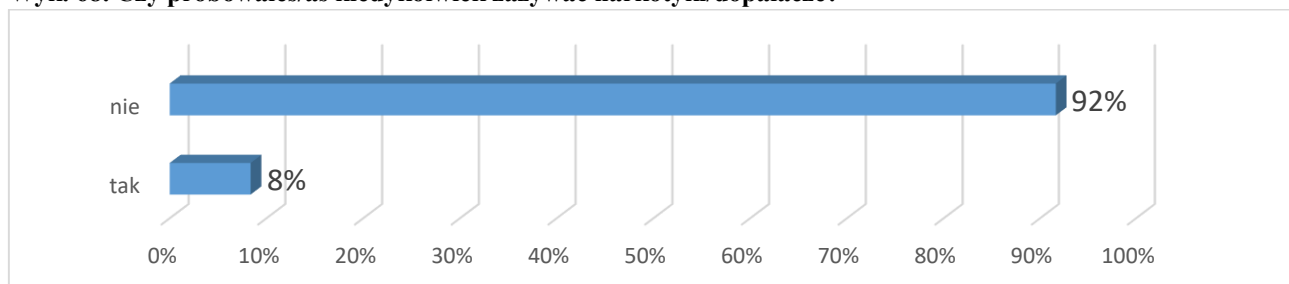
Wyk. 67a. Jak często paliłeś/aś papierosy w ciągu OSTATNICH 30 DNI? – w podziale na płeć

4.4. Problem narkotykowy z perspektywy dzieci i młodzieży

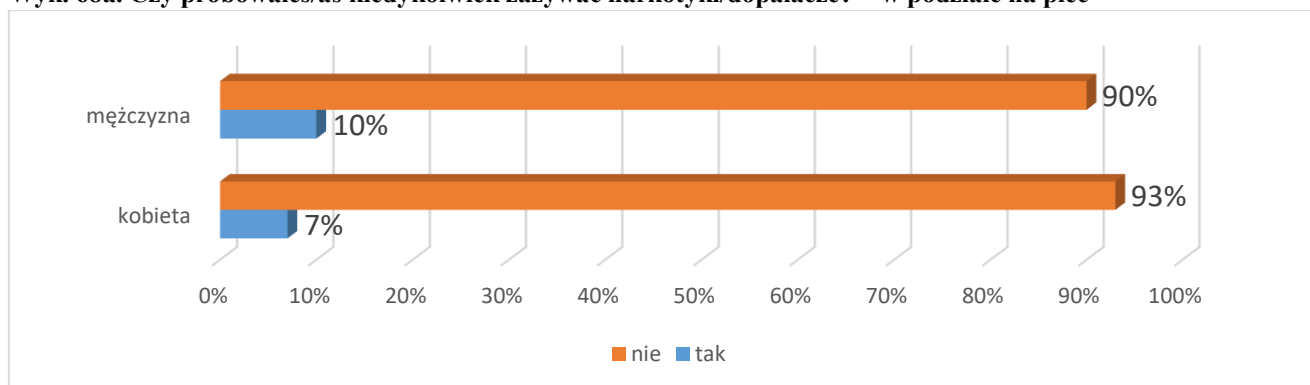
Następny blok pytań dotyczyć będzie problemu narkotykowego wśród uczniów szkół z gminy Dobrzeń Wielki. W pierwszym pytaniu uczniów zapytano, czy zdarzyło im się kiedykolwiek próbować zażywać narkotyki. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło tutaj 8% uczniów.

Wyk. 68. Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek zażywać narkotyki/dopalacze?

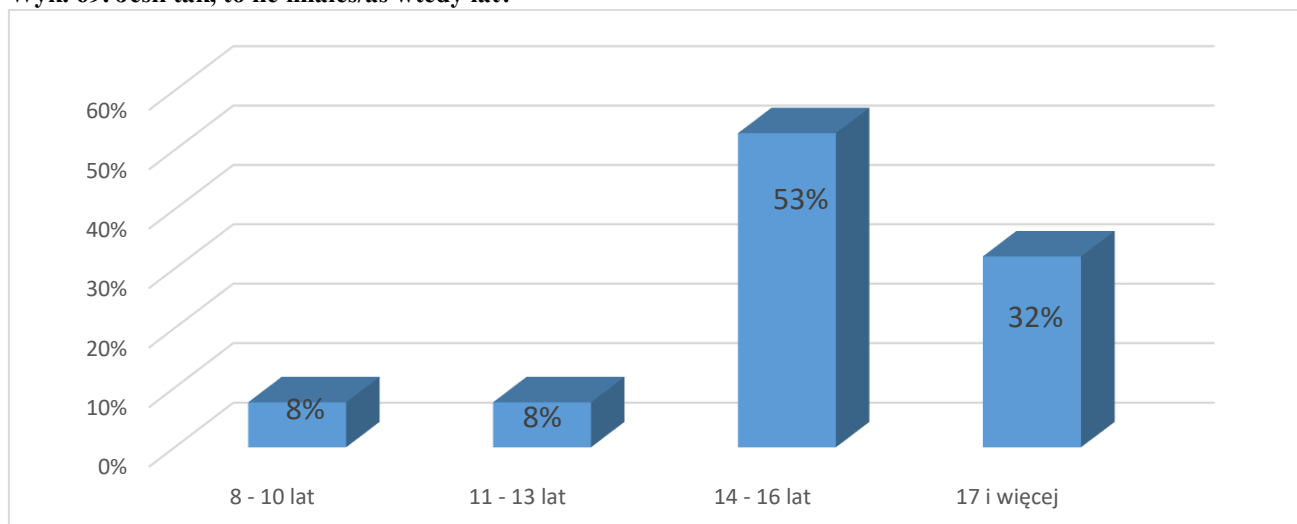
Wśród uczniów sięgających po narkotyki 10% stanowią chłopcy, zaś 7% dziewczynki.

Wyk. 68a. Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek zażywać narkotyki/dopalacze? – w podziale na płeć

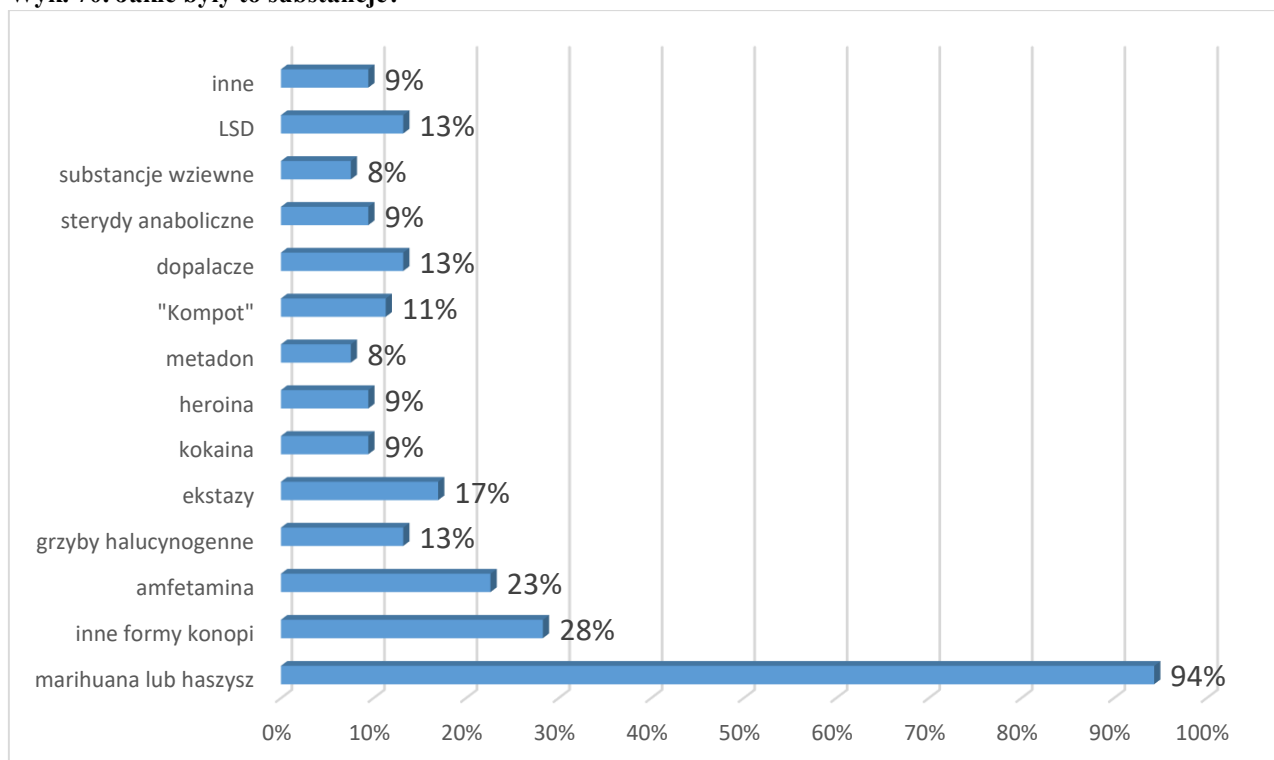
53% uczniów pierwszy raz zażywał narkotyki w wieku 14 – 16 lat, po 8% uczniów pierwszy raz sięgała po te substancje w wieku 8 – 10 lat oraz 11 – 13 lat, natomiast 32% w wieku 17 i więcej lat.

Wyk. 69. Jeśli tak, to ile miałeś/aś wtedy lat?

Uczniowie, którzy zażywali środki psychoaktywne sięgali po: marihuanę lub haszysz (94%), inne formy konopi (28%), amfetaminę (23%), ekstazy (17%), grzyby halucynogenne (13%), dopalacze (13%), LSD (13%), kokainę (9%), heroinę (9%), sterydy anaboliczne (9%), metadon (8%), substancje wziewne (8%) oraz inne środki (9%).

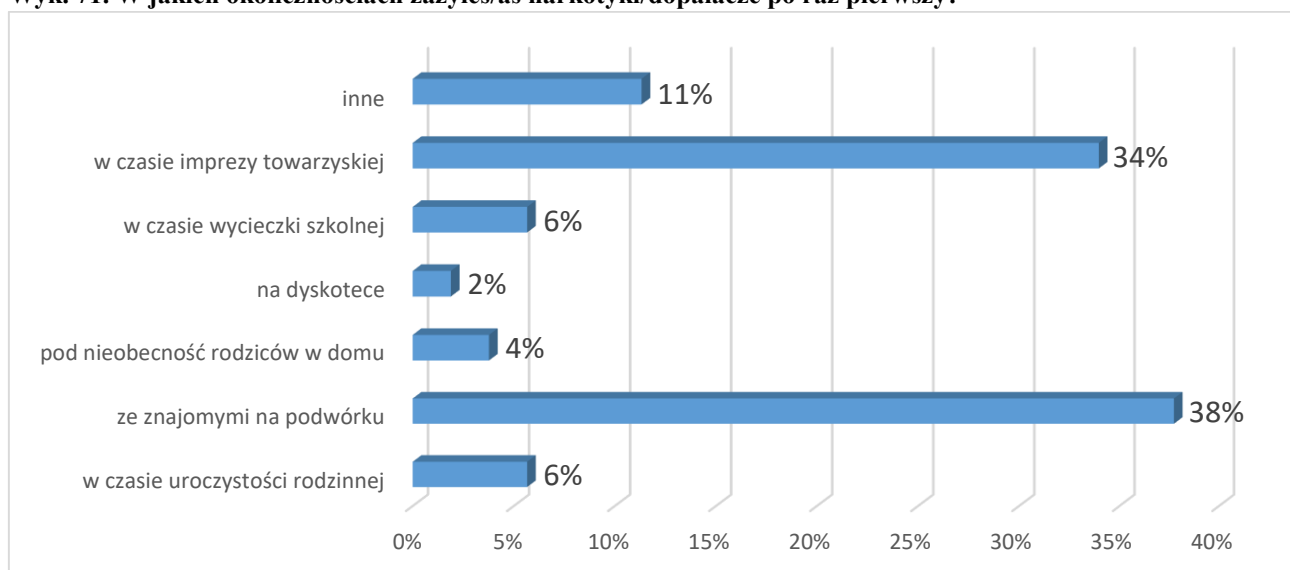
Wyk. 70. Jakie były to substancje?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniowie pierwszy raz sięgnęli po substancje psychoaktywne ze znajomymi na podwórku (38%), w czasie imprezy towarzyskiej (34%), w czasie wycieczki szkolnej (6%), w czasie uroczystości rodzinnej (6%), pod nieobecność rodziców w domu (4%), na dyskotecie (2%) oraz w innych okolicznościach (11%).

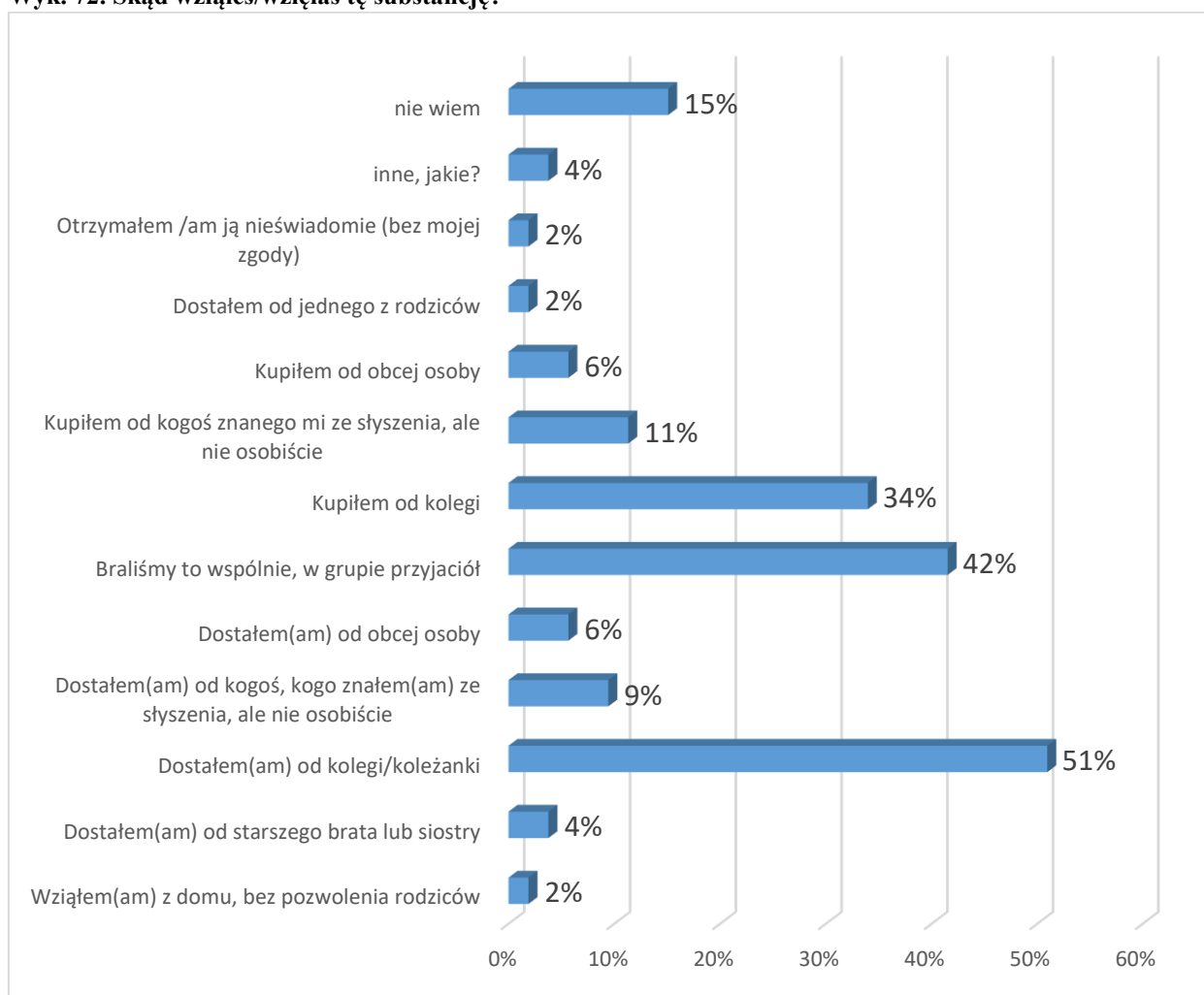
Wyk. 71. W jakich okolicznościach zażyłeś/aś narkotyki/dopalacze po raz pierwszy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Niezwykle ciekawe wydaje się to skąd uczniowie biorą tego typu substancje, skoro są one prawnie zabronione. Jednak jak wynika z odpowiedzi uczniów, zdobycie substancji psychoaktywnych nie jest niemożliwe. Na pytanie: „Skąd bierzesz substancje psychoaktywne?”, 51% uczniów przyznało, iż dostało je od koleżanki/kolegi, 42% uczniów brało je w grupie znajomych, 34% kupiło od kolegi, 11% uczniów kupiło je od kogoś znanego ze słyszenia, ale nie osobiście, 9% dostało od kogoś znanego ze słyszenia, ale nie osobiście, 6% dostało od obcej osoby oraz kolejne 6% uczniów kupiło je od obcej osoby, 4% dostało od starszego brata lub siostry, 2% uczniów wzięło je z domu bez pozwolenia rodziców, kolejne 2% dostało je od rodziców oraz otrzymało nieświadomie bez swojej zgody (2%). 4% uczniów wskazało na inne okoliczności, jednak nie podając konkretnych przykładów, zaś 15% nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

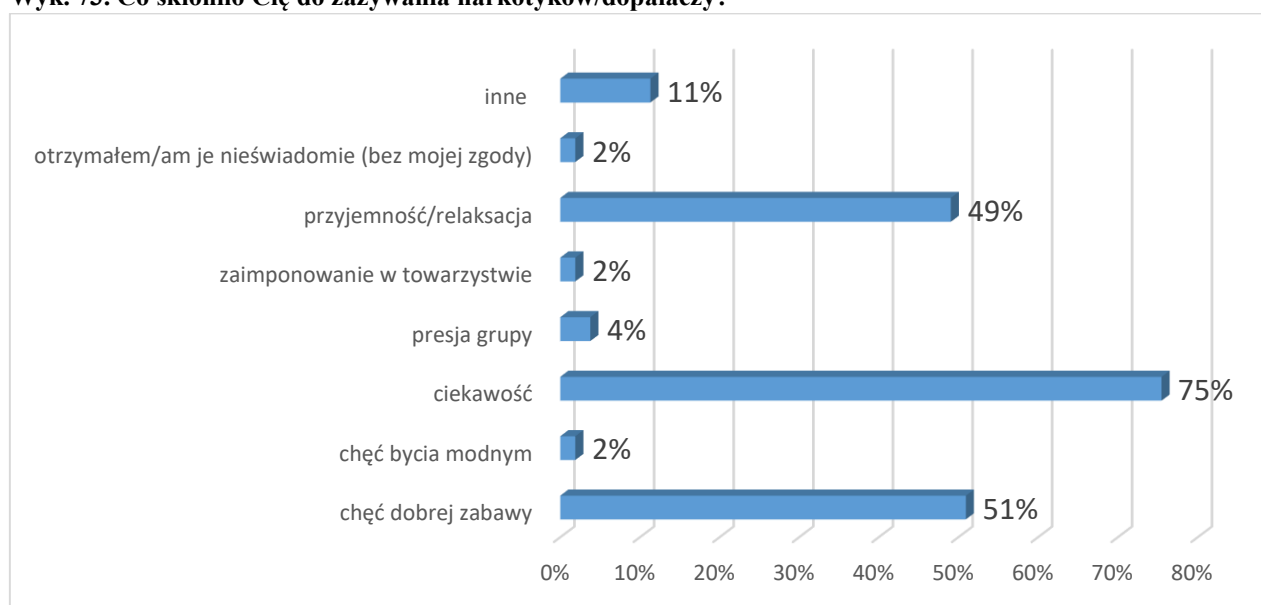
Wyk. 72. Skąd wzięłeś/wzięłaś tę substancję?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Interesujące wydają się także to, dlaczego młodzi ludzie sięgają po narkotyki lub dopalacze. Co ciekawe, 75% respondentów wskazała tutaj na ciekawość oraz 51% na chęć dobrej zabawy. W dalszej kolejności uczniowie wybierali następujące odpowiedzi: przyjemność/relaksacja (49%), presja grupy (4%), chęć bycia modnym (2%), zaimponowanie w towarzystwie (2%), otrzymałem nieświadomie, bez zgody (2%) oraz inne powody (11%).

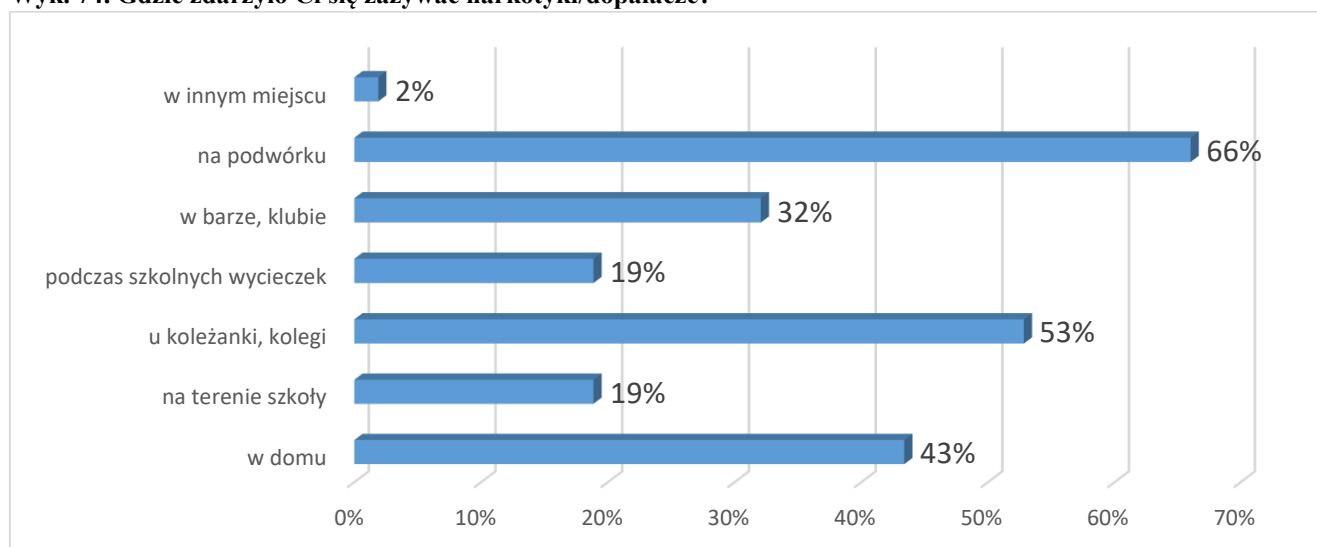
Wyk. 73. Co skłoniło Cię do zażywania narkotyków/dopalaczy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniowie środki psychoaktywne zażywali głównie na podwórku (66%), u koleżanki lub kolegi (53%), w domu (43%), w barze/klubie (21%), na terenie szkoły (19%) oraz a także podczas szkolnych wycieczek (19%) i w innym miejscu (2%).

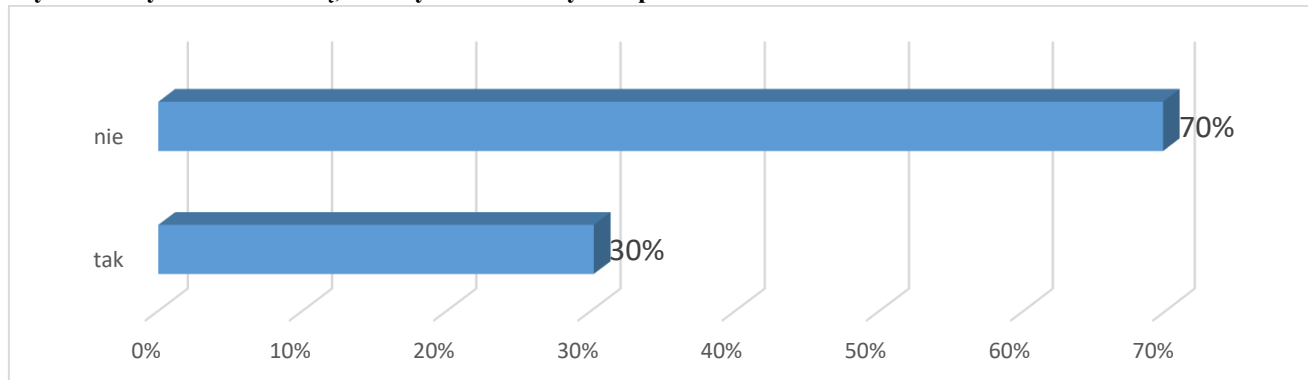
Wyk. 74. Gdzie zdarzyło Ci się zażywać narkotyki/dopalacze?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

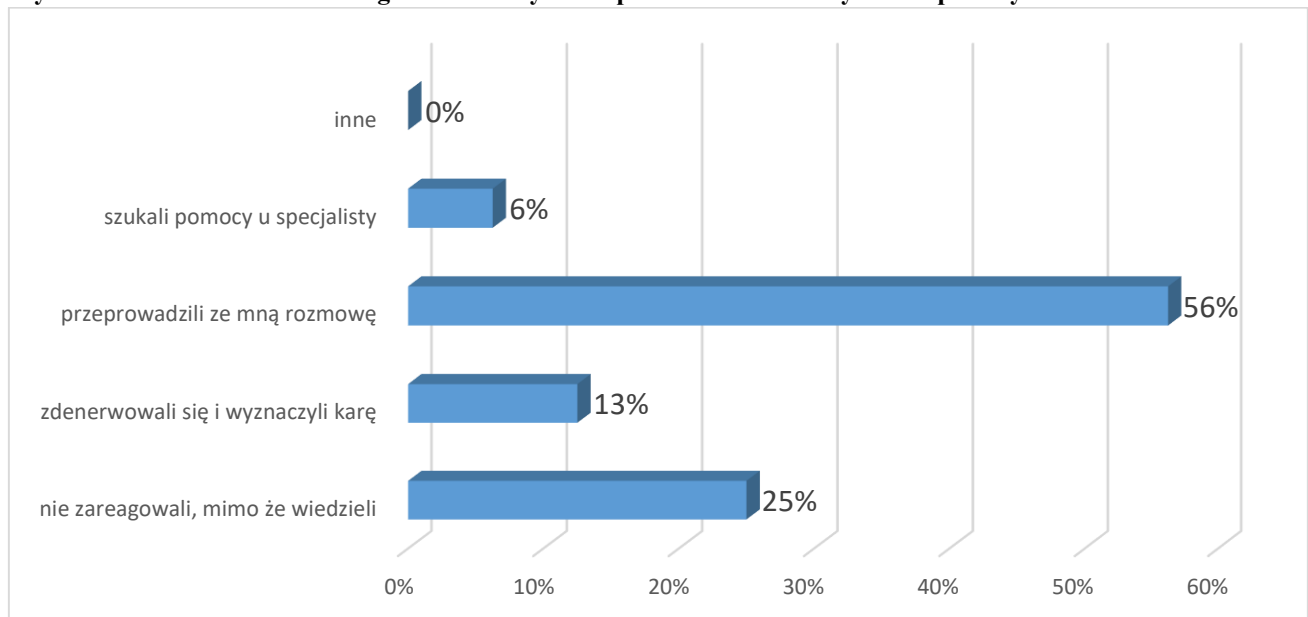
Co ciekawe, 30% uczniów przyznało, że ich rodzice wiedzą, że zażywają oni substancje psychoaktywne.

Wyk. 75. Czy rodzice wiedzą, że zażywasz narkotyki/dopalacze?

Co czwarty rodzic nie zareagował na tę informację. 56% uczniów przyznało, że ich rodzice przeprowadzili z nimi rozmowę, 13% zdenerwowało się i wyznaczyło uczniom karę, zaś 6% rodziców szukało pomocy u specjalisty.

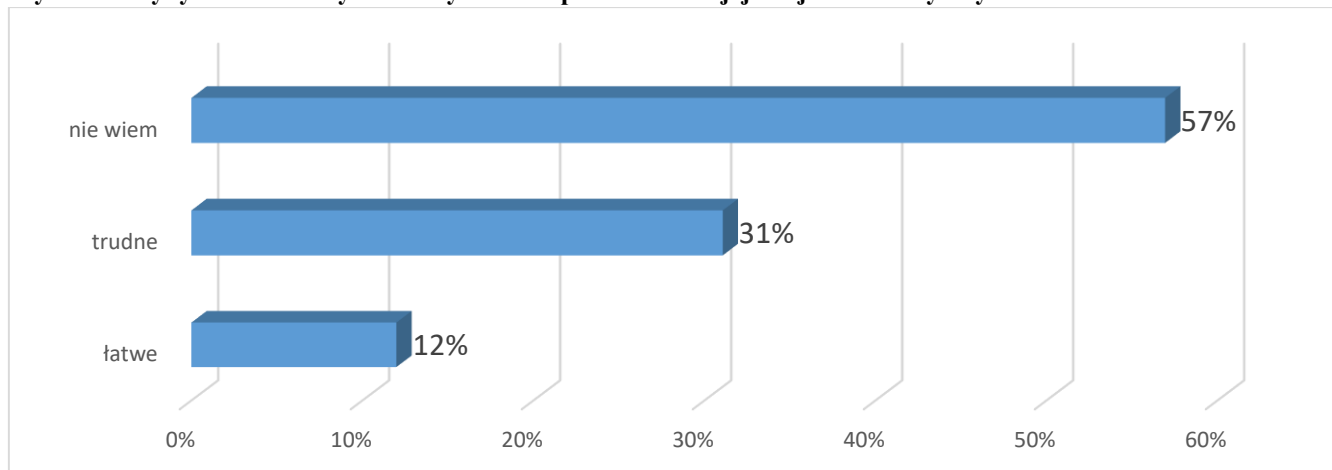
Wyk. 76. Jak Twoi rodzice zareagowali na zażywanie przez Ciebie narkotyków/dopalaczy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

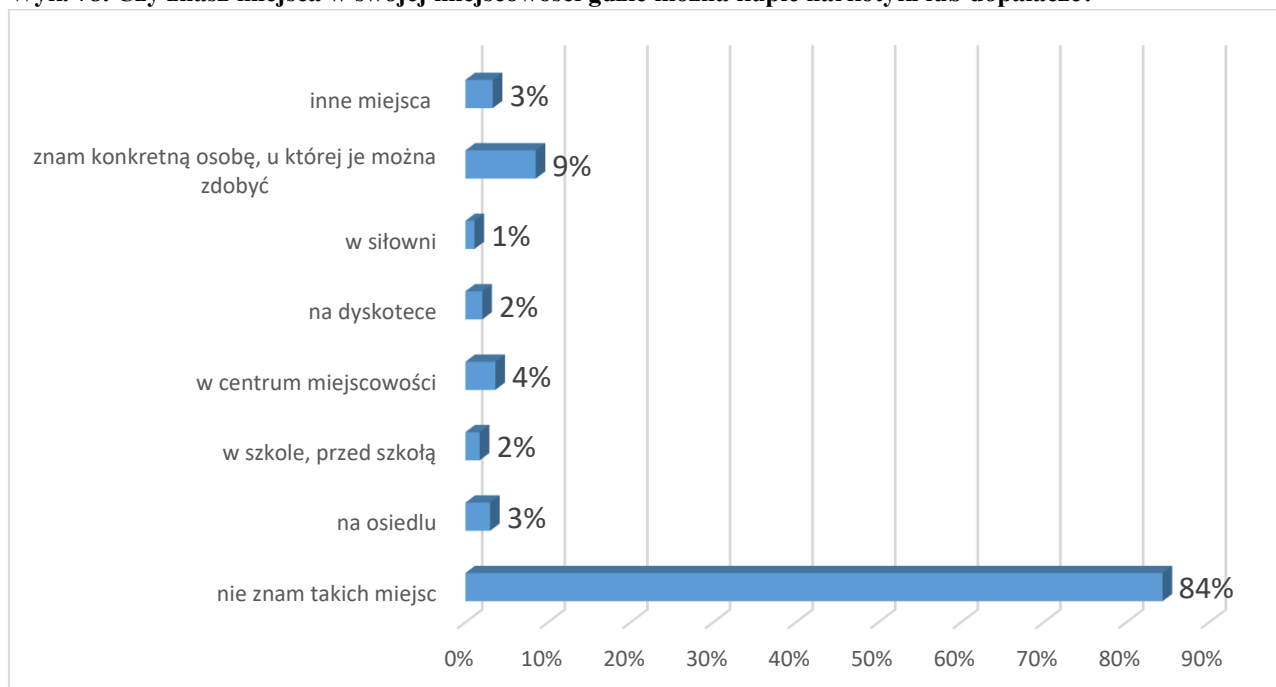
12% ankietowanych uczniów uważa, że pozyskanie narkotyków w ich gminie jest łatwe. Przeciwnego zdania jest natomiast 31% osób. Istotny jest fakt, iż większość uczniów (57%) nie ma wiedzy na ten temat, co świadczy o tym, iż nie poszukiwali tego typu informacji.

Wyk. 77. Gdybyś chciał zdobyć narkotyki lub dopalacze w swojej miejscowości byłoby to:

Zdecydowana większość badanych uczniów nie zna miejsc, w których można kupić narkotyki lub dopalacze (84%). Pozostałe 11% uczniów wskazało na: osiedle (3%), teren szkoły (2%), centrum miejscowości (4%), dyskotekę (2%), siłownię (1%) oraz inne miejsca (3%). 9% uczniów zna konkretną osobę, u której można kupić substancje psychoaktywne.

Wyk. 78. Czy znasz miejsca w swojej miejscowości gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze?

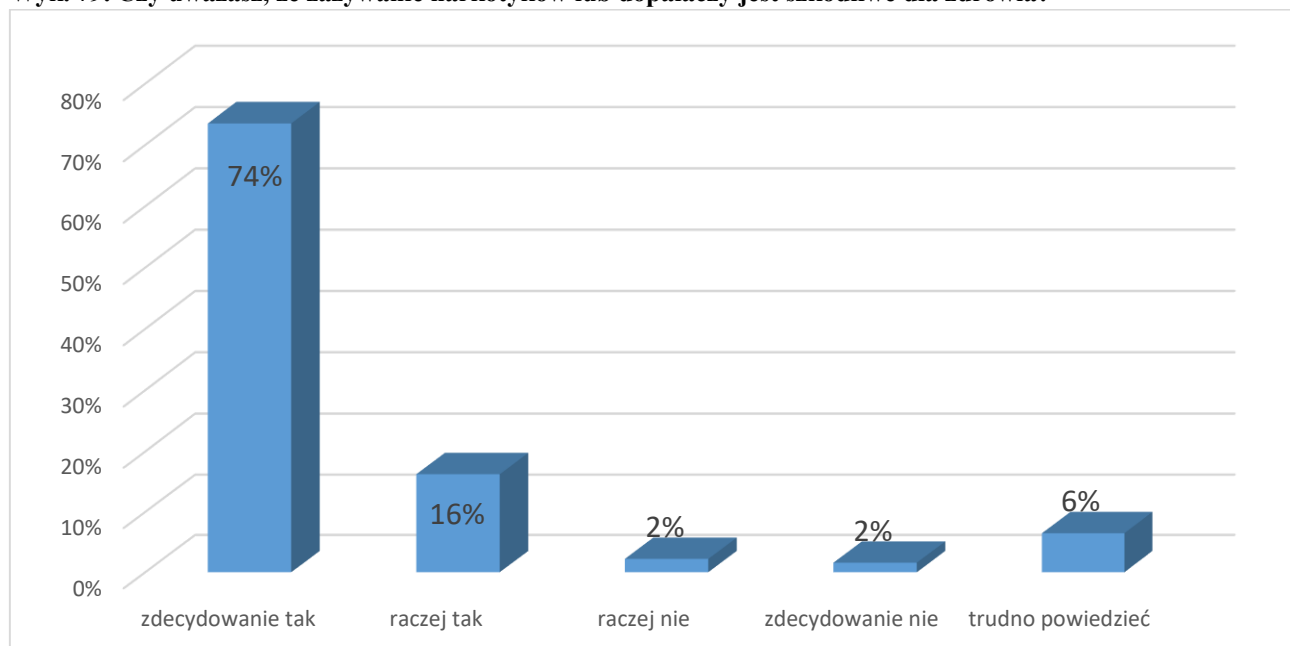

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

74% uczniów sądzi, że zażywanie narkotyków lub dopalaczy jest szkodliwe dla zdrowia, zaś 16% osób uważa, że jest to raczej szkodliwe. Z tą opinią nie zgodziło się 4% uczniów:

2% sądzi, iż substancje te są raczej nieszkodliwe, a 2% osób uważa, że są one zdecydowanie nieszkodliwe. 6% ankietowanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 79. Czy uważasz, że zażywanie narkotyków lub dopalaczy jest szkodliwe dla zdrowia?

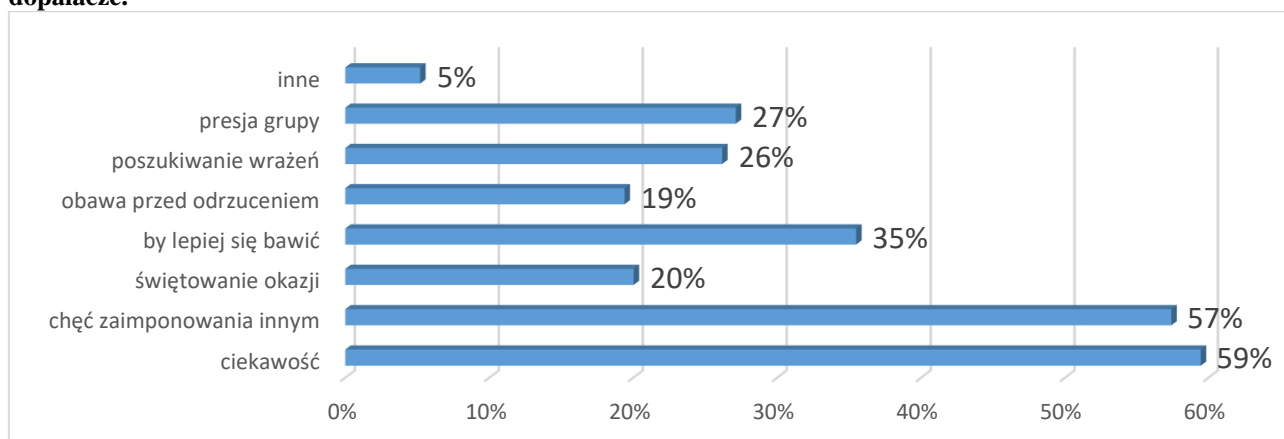

4.5. Profilaktyka z perspektywy dzieci i młodzieży

Niniejszy podrozdział ma na celu sprawdzenie wiedzy uczniów na temat substancji uzależniających.

Pierwsze pytanie skierowane do dzieci i młodzieży miało na celu odkrycie powodów, które motywują młodych ludzi do sięgania po substancje psychoaktywne. Zdaniem uczniów to głównie ciekawość (59%) oraz chęć zaimponowania innym (57%), a także: chęć lepszej zabawy (35%), presja grupy (27%), poszukiwanie wrażeń (26%), świętowanie okazji (20%), obawa przed odrzuceniem (19%) to główne powody, które skłaniają ich rówieśników do sięgania po alkohol, narkotyki, dopalacze oraz papierosy. Dodatkowo 5% uczniów wskazało również inne powody.

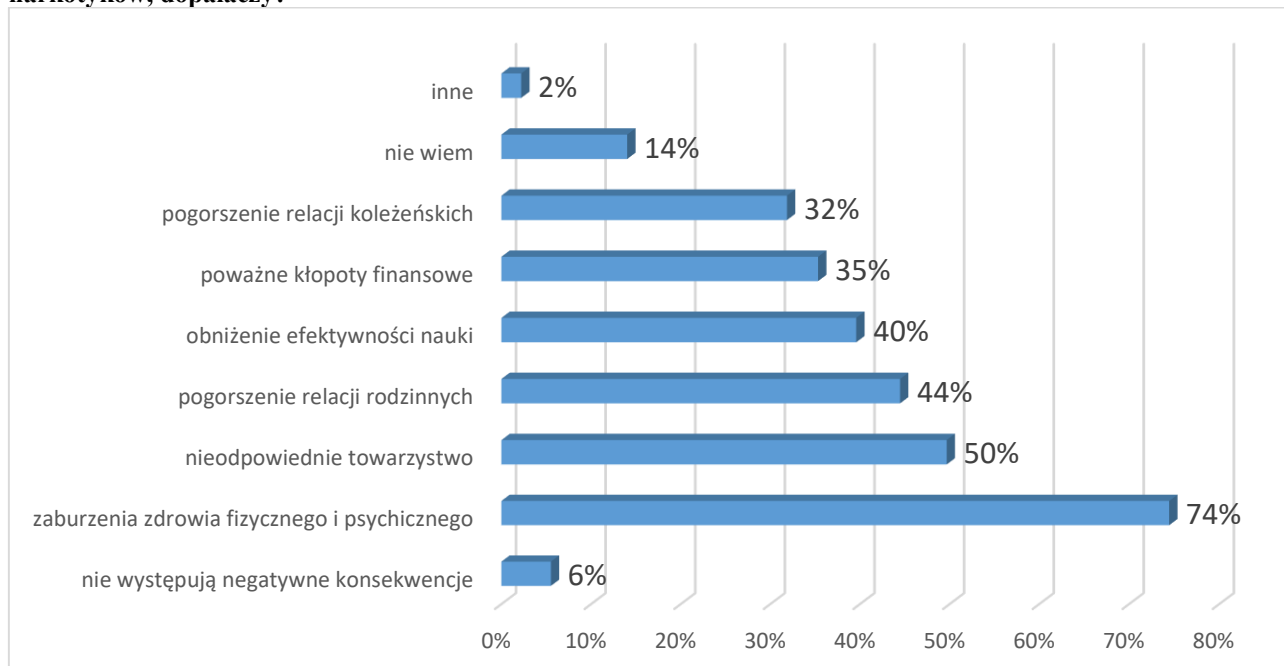
Wyk. 80. Z jakich powodów według Ciebie osoby w Twoim wieku sięgają po alkohol, narkotyki, dopalacze.

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Jeśli chodzi o konsekwencje zażywania substancji psychoaktywnych to zdaniem uczniów wpływają one przede wszystkim na: zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego (74%), nieodpowiednie towarzystwo (50%), pogorszenie lub zerwanie relacji rodzinnych (44%), obniżenie efektywności nauki (40%), pogorszenie relacji koleżeńskich (32%) oraz poważne kłopoty finansowe (35%) i inne konsekwencje (2%). 14% badanych nie potrafiła udzielić odpowiedzi na to pytanie, a 6% uczniów uważa, że uzależnienia nie niosą ze sobą negatywnych konsekwencji.

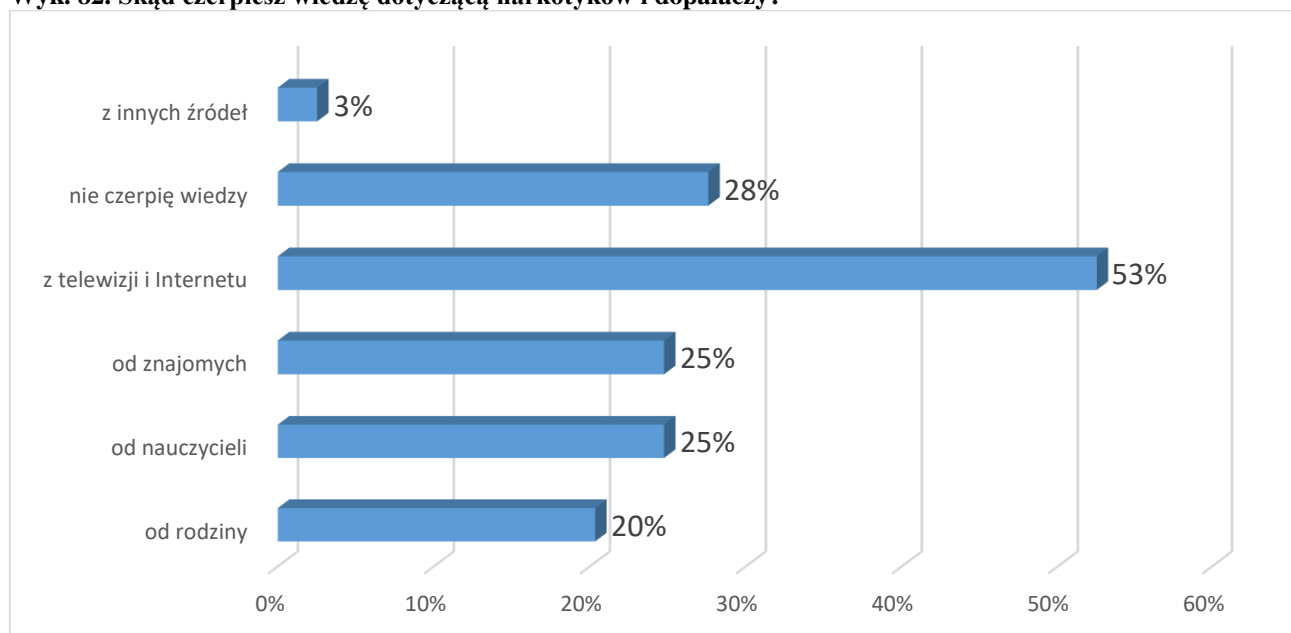
Wyk. 81. Jakie według Ciebie mogą być negatywne konsekwencje związane z uzależnieniem od alkoholu, narkotyków, dopalaczy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Telewizja i Internet to główne źródło wiedzy na temat substancji psychoaktywnych – taką odpowiedź wskazało 53% uczniów. Mniejszą popularnością cieszą się nauczyciele – wskazało na nich 25% ankietowanych uczniów oraz znajomi (25%). Na rodzinę wskazało 20% osób, zaś a z innych źródeł wiedzę czerpie 3%. Niepokój budzi fakt, iż 28% ankietowanych w ogóle nie czerpie wiedzy na ten temat.

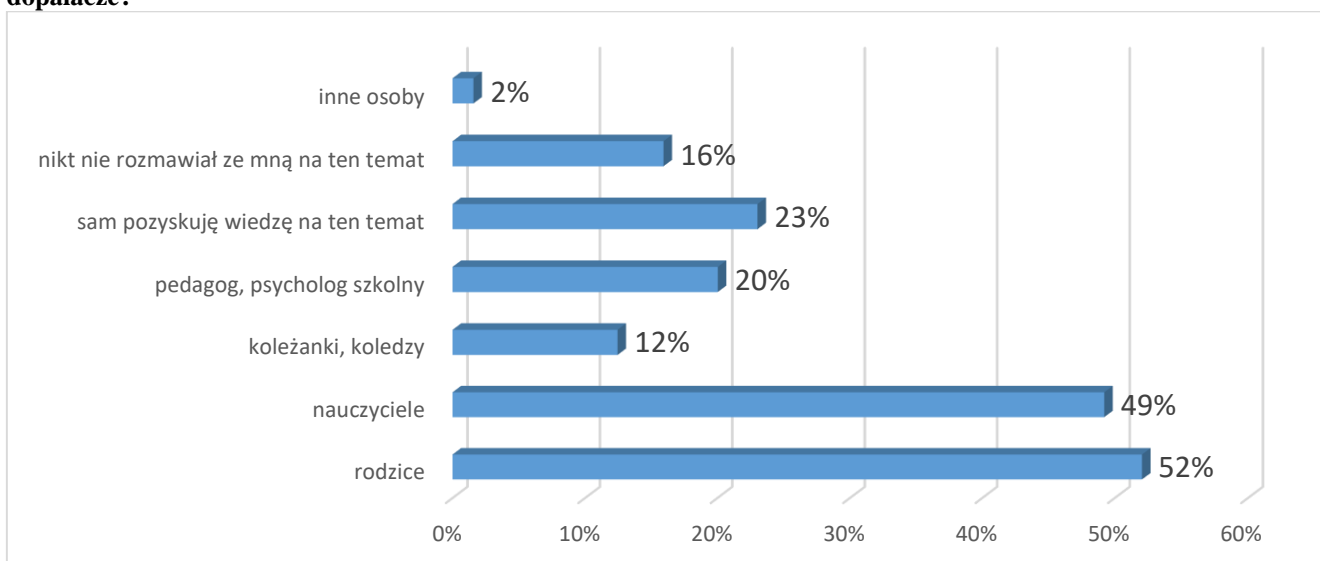
Wyk. 82. Skąd czerpiesz wiedzę dotyczącą narkotyków i dopalaczy?

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Zdaniem uczniów to rodzice (52%) oraz nauczyciele (49%) najczęściej rozmawiają z młodzieżą na temat szkodliwości substancji psychoaktywnych. W dalszej kolejności uczniowie wskazywali na: pedagoga/psychologa szkolnego (20%), kolegów/koleżanki (12%) oraz inne osoby (2%). Niepokojący jest fakt, iż aż 23% uczniów samodzielnie pozyskuje wiedzę na ten temat oraz, iż 16% uczniów uważa, że nikt z nim na ten temat nie rozmawiał.

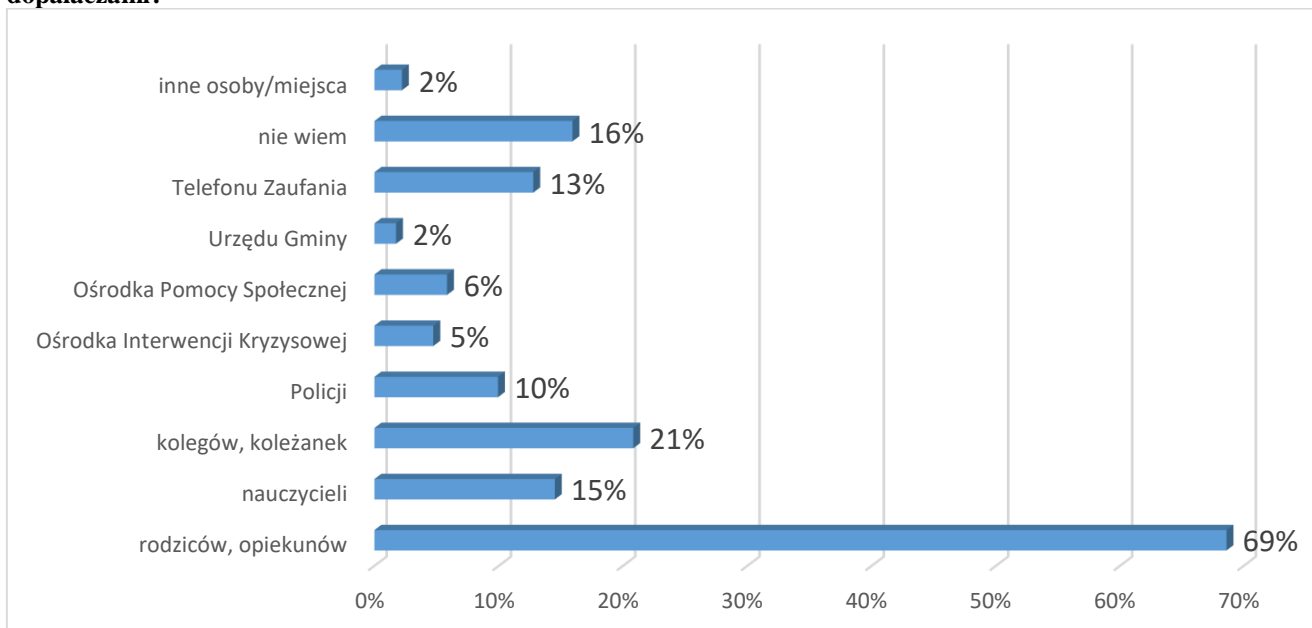
Wyk. 83. Kto rozmawiał z Tobą na temat działania i szkodliwości środków takich jak alkohol, narkotyki, dopalacze?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniowie w sytuacjach problemowych zwróciliby się z prośbą o pomoc do rodziców i opiekunów – taką opinię wyraziło 69% osób. W dalszej kolejności uczniowie wskazywali na: kolegów i koleżanki (21%), nauczycieli (15%), telefon zaufania (13%), Policję (10%), Ośrodek Pomocy Społecznej (6%), Ośrodek Interwencji Kryzysowej (5%) oraz Urząd Gminy (2%). 16% uczniów nie potrafił udzielić odpowiedzi na to pytanie, a 2% wskazało inne osoby lub miejsca.

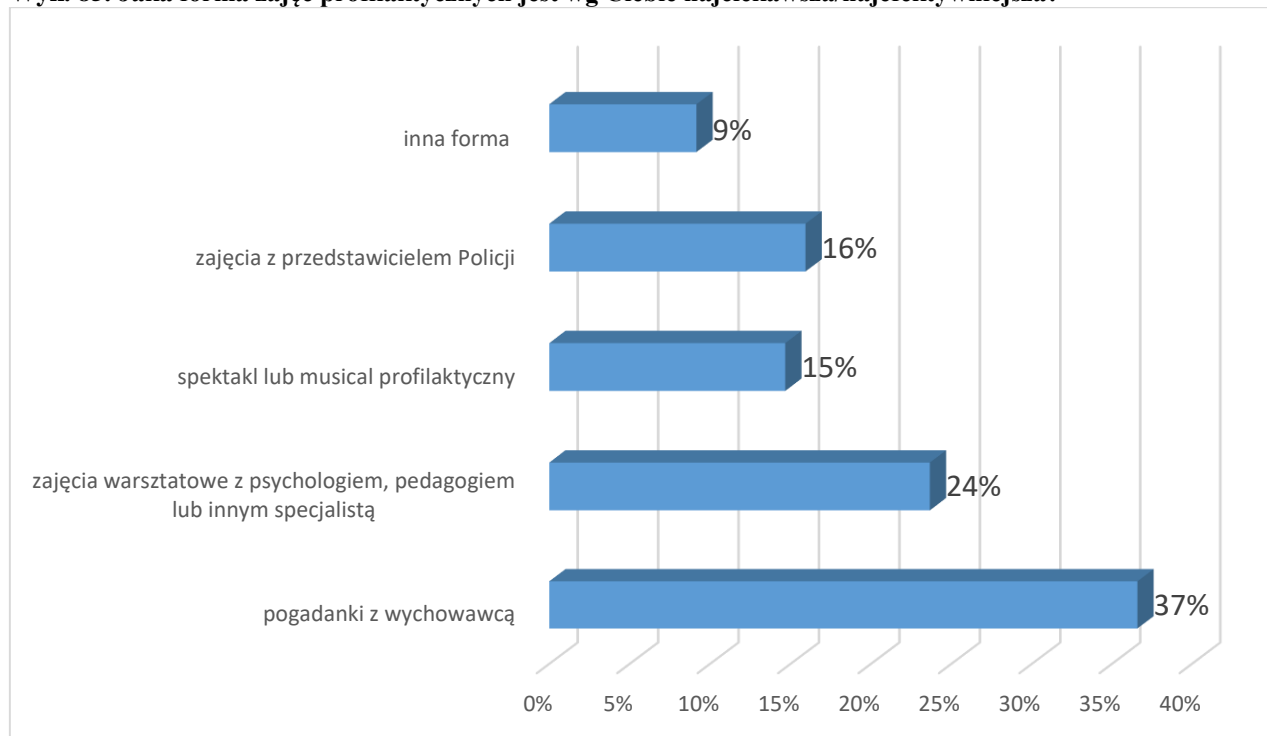
Wyk. 84. Do kogo zwróciłbyś się o pomoc mając problem związany z alkoholem, narkotykami lub dopalaczami?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Zdaniem uczniów, najciekawszymi formami zajęć profilaktycznych są: pogadanki z wychowawcą (37%), zajęć warsztatowych z pedagogiem, psychologiem lub innym specjalistą (24%), zajęć z przedstawicielami Policji lub Straży Gminnej (16%), spektakli lub musicali profilaktycznych (15%) oraz inne formy zajęć (9%).

Wyk. 85. Jaka forma zajęć profilaktycznych jest wg Ciebie najciekawsza/najefektywniejsza?

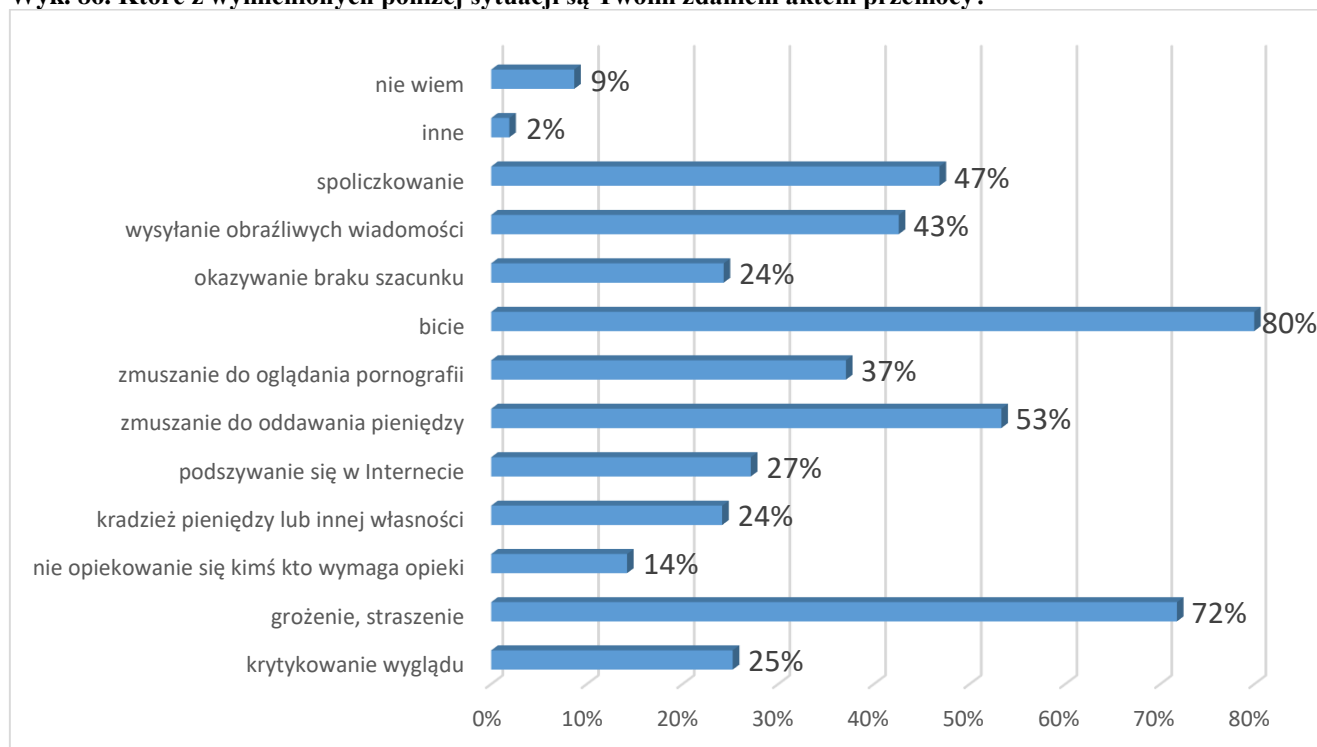

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

4.6. Problem przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży

Kolejnym problemem poruszonym w badaniu dzieci i młodzieży był problem przemocy. Celem sprawdzenia wiedzy uczniów na temat zjawiska przemocy, poproszono ich o wskazanie sytuacji, które ich zdaniem można nazwać aktem przemocy. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, uczniowie najczęściej wskazują na następujące zachowania: bicie (80%), grożenie, straszenie (72%), zmuszanie do oddawania pieniędzy (53%), spoliczkowanie (47%), wysyłanie obraźliwych wiadomości (43%), zmuszanie do oglądania pornografii (37%), podszywanie się w Internecie (27%), krytykowanie wyglądu (25%), kradzież pieniędzy lub innej własności (24%), okazywanie braku szacunku (24%), nie opiekowanie się kimś kto wymaga opieki (14%) oraz inne zachowania (2%). 9% uczniów nie potrafiło wskazać zachowania przemocowego.

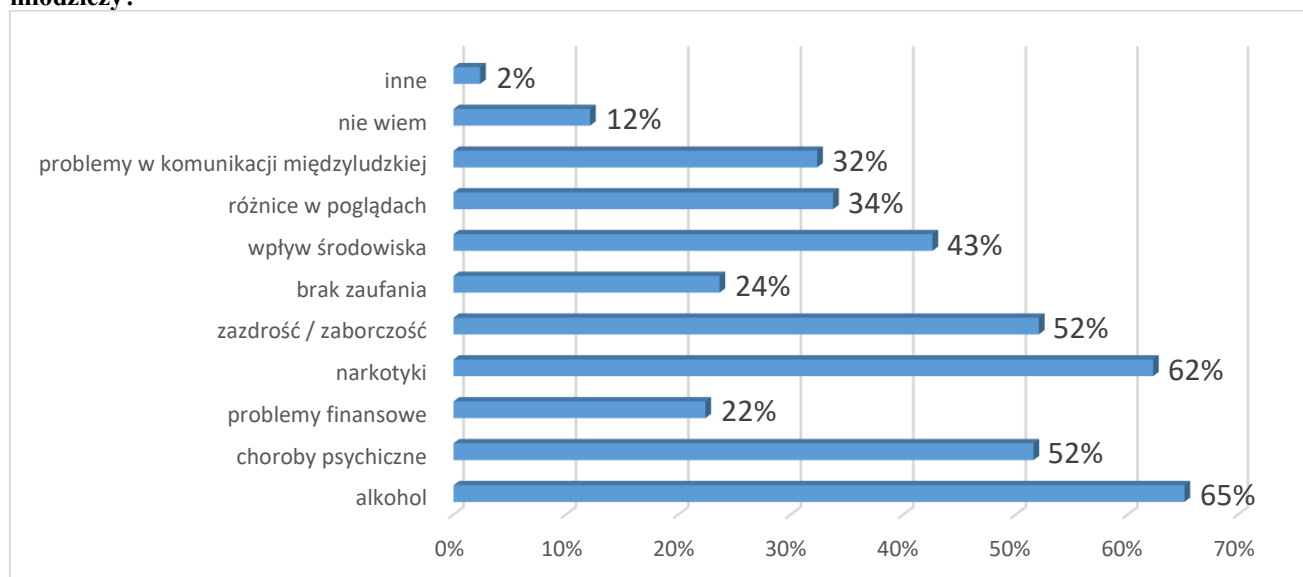
Wyk. 86. Które z wymienionych poniżej sytuacji są Twoim zdaniem aktem przemocy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniowie uważają, że przemoc wynika głównie z nadużywania alkoholu (65%) i narkotyków (62%), ale także z: chorób psychicznych (52%), zazdrość i zaborczość (52%), wpływ środowiska (43%), różnic w poglądach (34%), problemy w komunikacji międzyludzkiej (32%), braku zaufania (24%), problemy finansowe (22%) oraz innych czynników (2%). 12% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

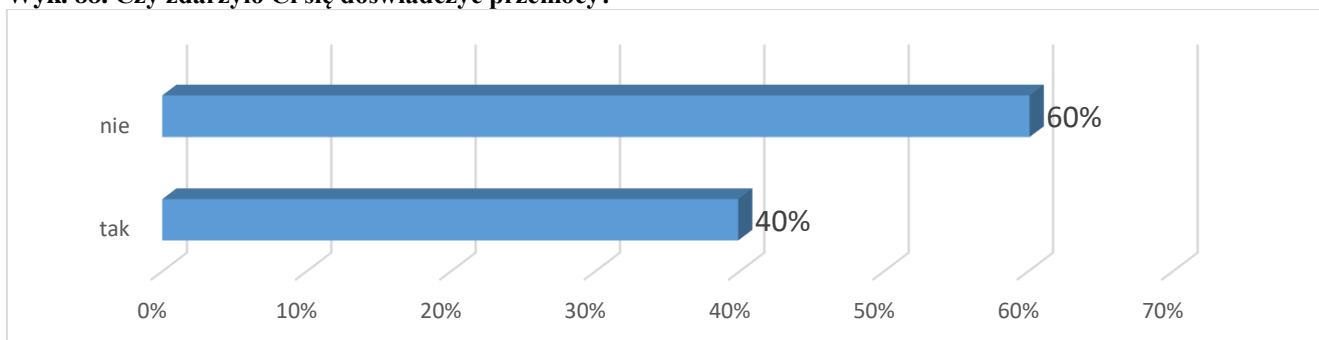
Wyk. 87. Które z wymienionych poniżej sytuacji Twoim zdaniem prowokują agresję/przemoc wśród młodzieży?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

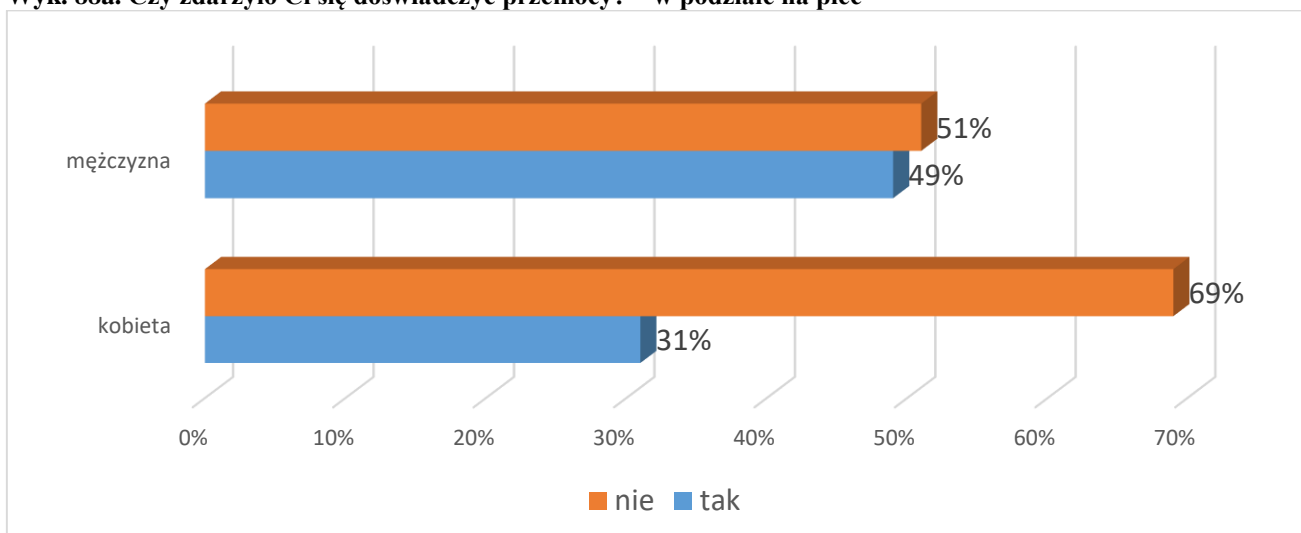
Przemocy doświadczyło kiedykolwiek aż 40% uczniów.

Wyk. 88. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy?

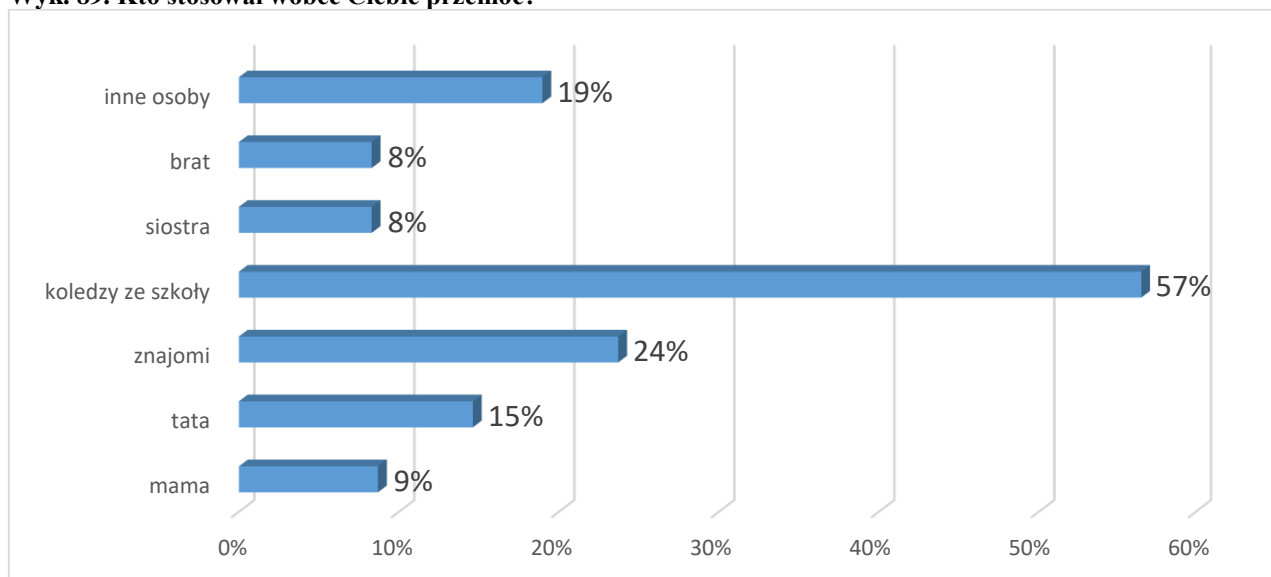
Przemocy doświadczyło 31% dziewczynek i 49% chłopców.

Wyk. 88a. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy? – w podziale na płeć

Osobami stosującymi przemoc wobec uczniów byli głównie koledzy ze szkoły – taką odpowiedź wskazało 57% uczniów, którzy doznali przemocy. Rzadziej wskazywano natomiast na: znajomych (24%), tatę (15%), mamę (9%), brata (8%), siostrę (8%) oraz inne osoby (19%).

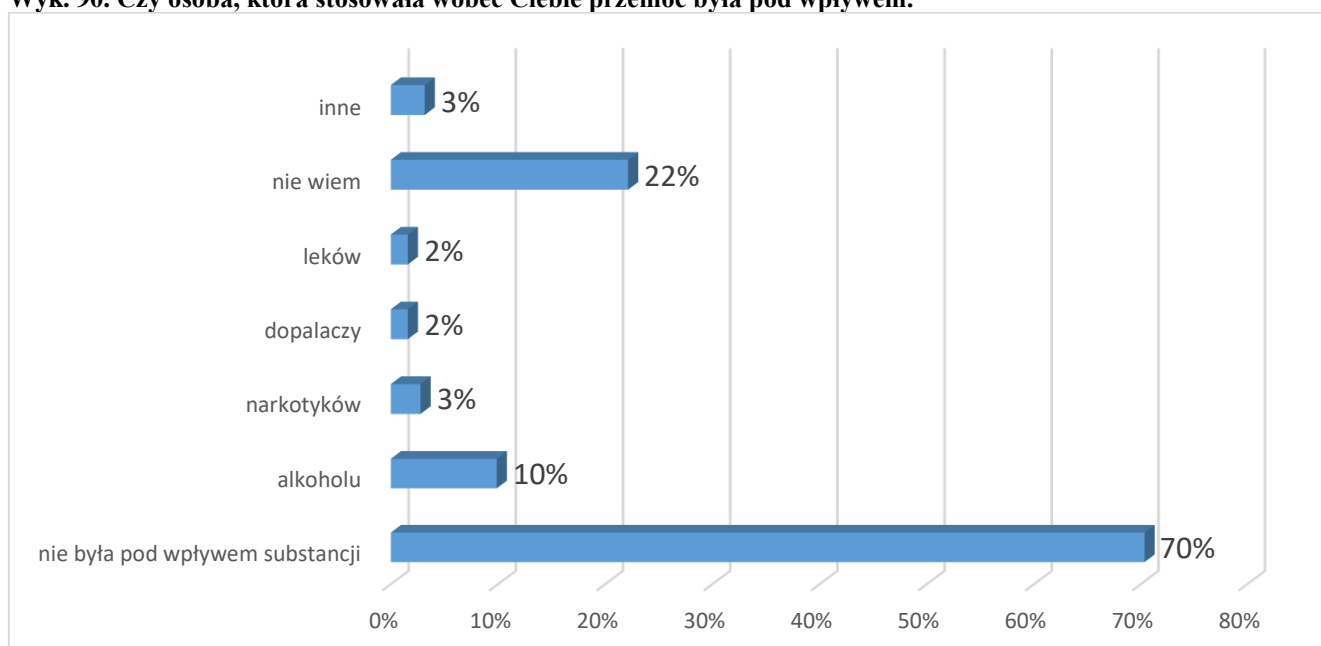
Wyk. 89. Kto stosował wobec Ciebie przemoc?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniowie, którzy doświadczyli przemocy uważają, że osoby, które stosowały wobec nich przemoc nie były pod wpływem żadnych substancji (70%). Natomiast 10% uczniów uważa, że osoby te były pod wpływem alkoholu, 2% uczniów wskazało odpowiedź „dopalacze”, 3% uczniów wskazało na narkotyki, a kolejne 2% uczniów wskazało na leki. 3% uczniów przyznało, że osoby te były pod wpływem innych substancji, jednak ankietowani nie podali konkretnych przykładów. 22% respondentów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

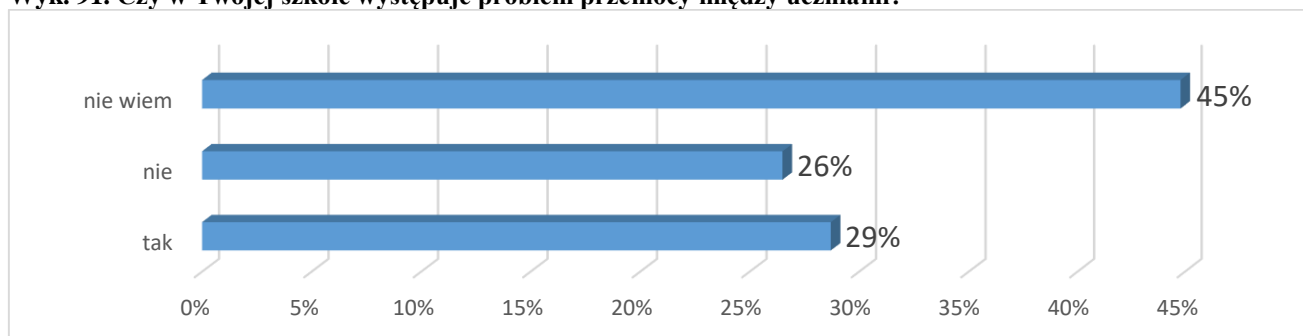
Wyk. 90. Czy osoba, która stosowała wobec Ciebie przemoc była pod wpływem:

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

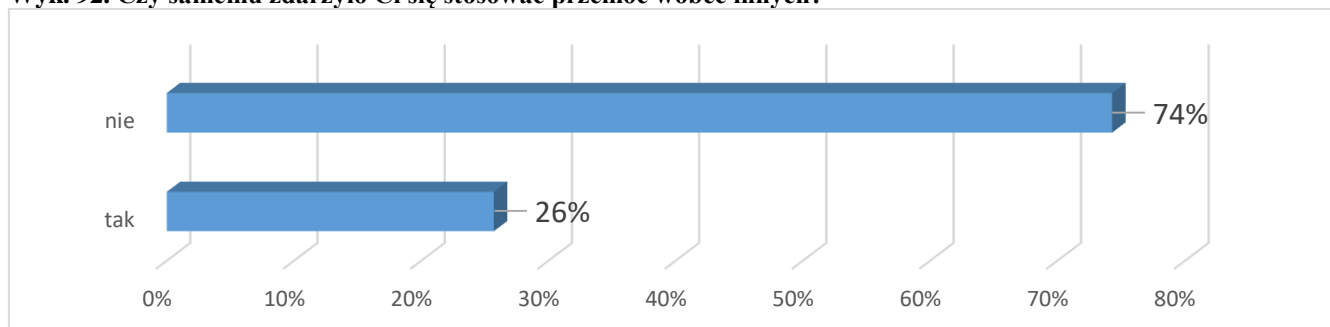
29% uczniów przyznało, że w ich szkole występuje przemoc między uczniami. Z tą opinią nie zgodziło się 26% uczniów, a 45% nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 91. Czy w Twojej szkole występuje problem przemocy między uczniami?

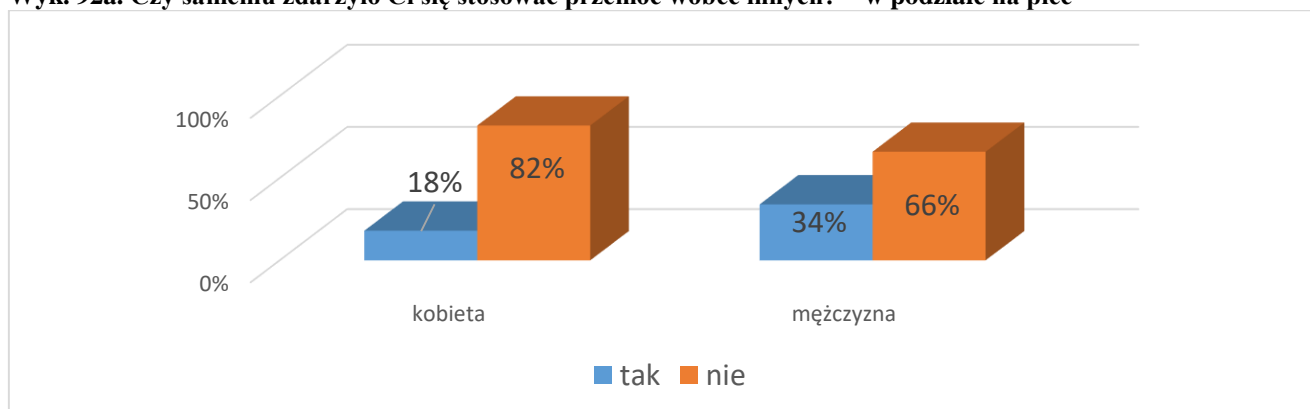
Do stosowania przemocy wobec innych osób przyznało się 26% ankietowanych uczniów.

Wyk. 92. Czy samemu zdarzyło Ci się stosować przemoc wobec innych?

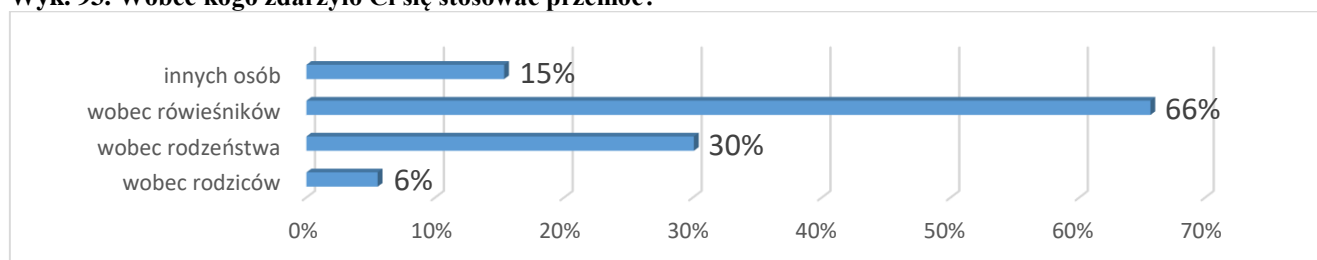
Przemoc stosowało 18% dziewczynek oraz 34% chłopców.

Wyk. 92a. Czy samemu zdarzyło Ci się stosować przemoc wobec innych? – w podziale na płeć

Uczniowie stosowali przemoc głównie wobec rówieśników (66%), ale także wobec rodzeństwa (30%), innych osób (15%) oraz wobec rodziców (6%).

Wyk. 93. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc?

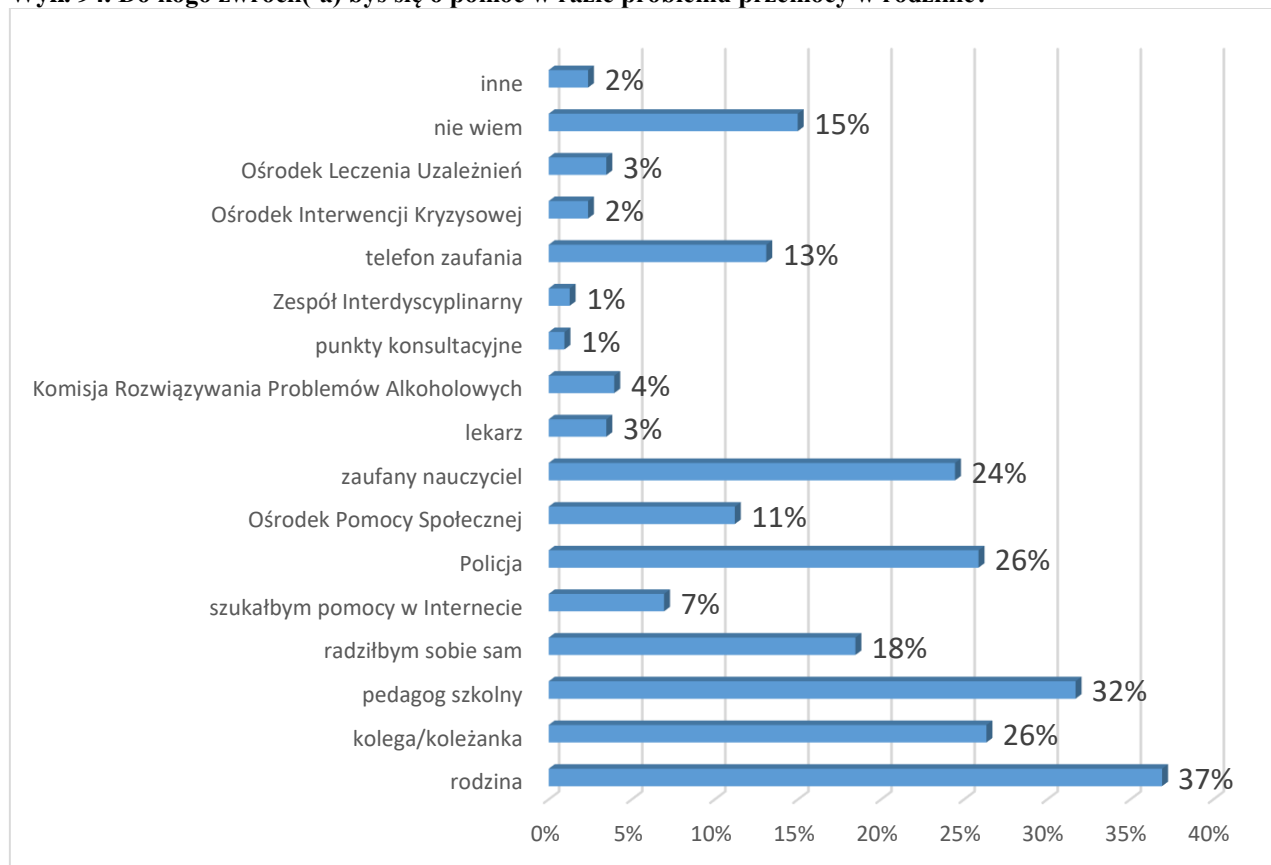

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Z problemem przemocy uczniowie zwróciliby się o pomoc do: rodziny (37%), pedagoga szkolnego (32%), Policji (26%), kolegi lub koleżanki (26%), zaufanego nauczyciela (24%), telefonu zaufania (13%), Ośrodka Pomocy Społecznej (11%), Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (4%), lekarza (3%), Ośrodka Leczenia Uzależnień (3%), Ośrodka Interwencji Kryzysowej (2%), punktu konsultacyjnego (1%) oraz Zespołu Interdyscyplinarnego (1%).

Należy zwrócić uwagę na fakt, iż 7% osób szukałoby pomocy w Internecie, a 18% uczniów próbowałby radzić sobie samodzielnie. Dodatkowo 15% uczniów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

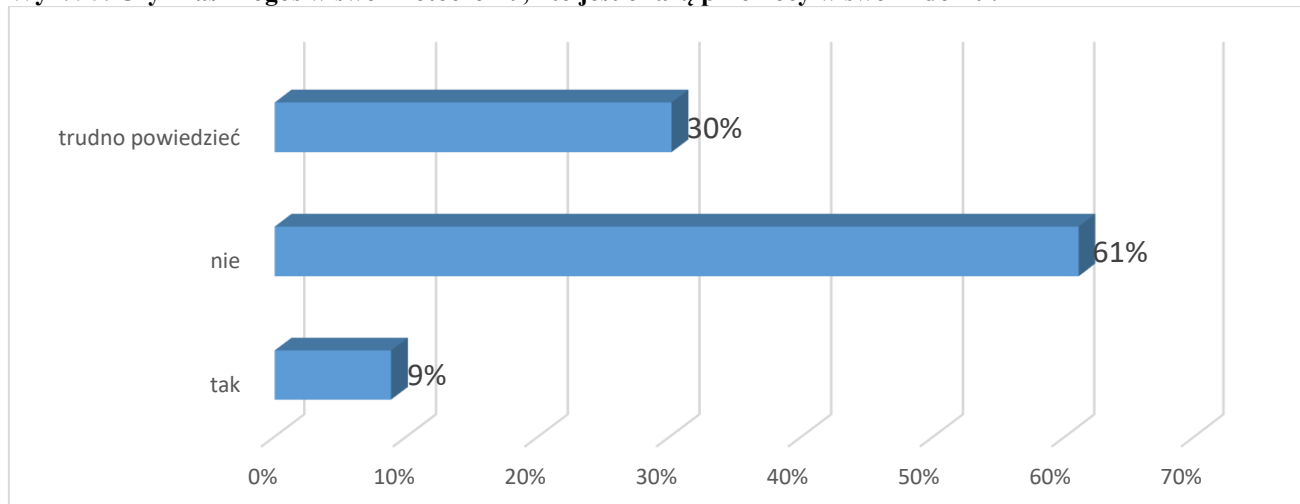
Wyk. 94. Do kogo zwrócił(-a) byś się o pomoc w razie problemu przemocy w rodzinie?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

9% uczniów zna osoby doświadczające przemocy domowej. 61% ankietowanych nie zna takich osób, a 30% respondentów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

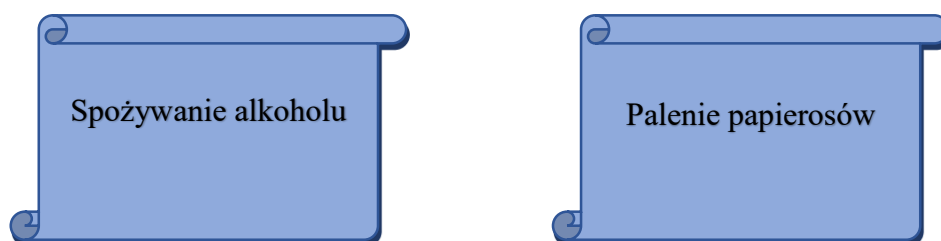
Wyk. 95. Czy znasz kogoś w swoim otoczeniu, kto jest ofiarą przemocy w swoim domu?

5. BADANIE SPRZEDAWCÓW

W celu dokładniejszego zdiagnozowania problemu alkoholowego przeprowadzone zostało również badanie sprzedawców pracujących w punktach sprzedaży alkoholu. Kwestionariusz skierowanej do nich ankiety zawierał pytania dotyczące zarówno samego handlu trunkami i możliwych związanych z tym negatywnych konsekwencji, jak również innych problemów społecznych. W sumie respondenci udzielili odpowiedzi na 17 pytań jednokrotnego wyboru.

Badanie zostało podzielone na bloki poświęcone następującym problemom:

Graf. 4.1 Obszar tematyczny zawarty w kwestionariuszu ankiety dla sprzedawców alkoholu

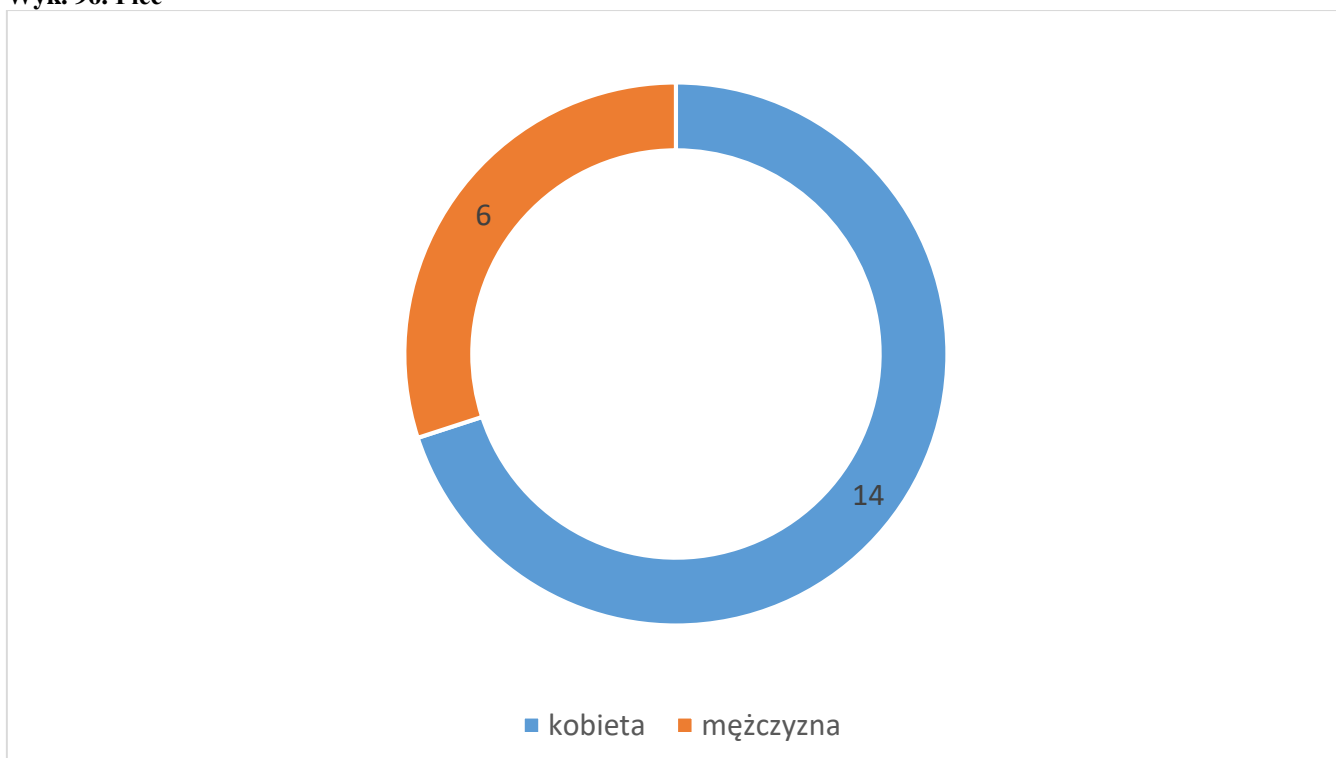
Najbardziej rozbudowany został blok poświęcony kwestiom dotyczącym alkoholu, a kwestionariusz kończył się metryczką z pytaniami o wiek, płeć oraz staż pracy w charakterze sprzedawcy napojów alkoholowych.

Ze względu na niewielką liczebność próby, wyniki zostały przedstawione w formie liczebności.

5.1. Struktura badanej próby

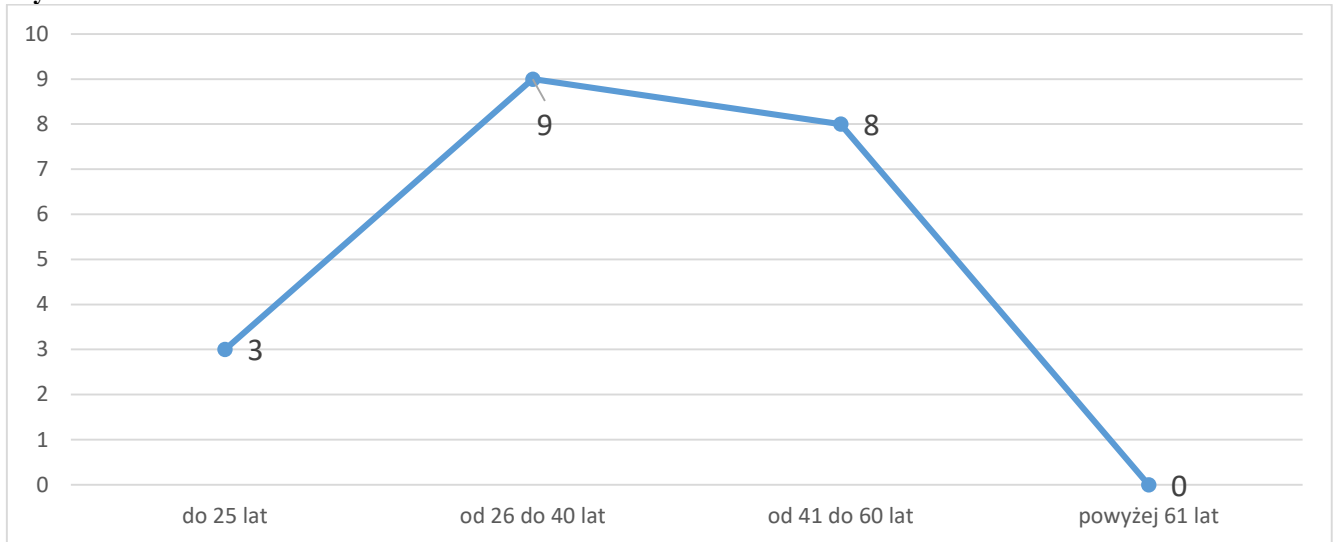
Ostatnią grupą biorącą udział w diagnozie problemów społecznych w gminie Dobrzeń Wielki byli sprzedawcy napojów alkoholowych. Ich wiedza jest niezwykle cenna ze względu na fakt, iż na co dzień są oni baczniymi obserwatorami rzeczywistości społecznej, w związku z tym są w stanie określić skalę występujących problemów związanych z uzależnieniami od substancji psychoaktywnych. W badaniu zdecydowaną większość stanowiły kobiety – 14 osób. W ankietowaniu wzięło udział również 6 mężczyzn.

Wyk. 96. Płeć

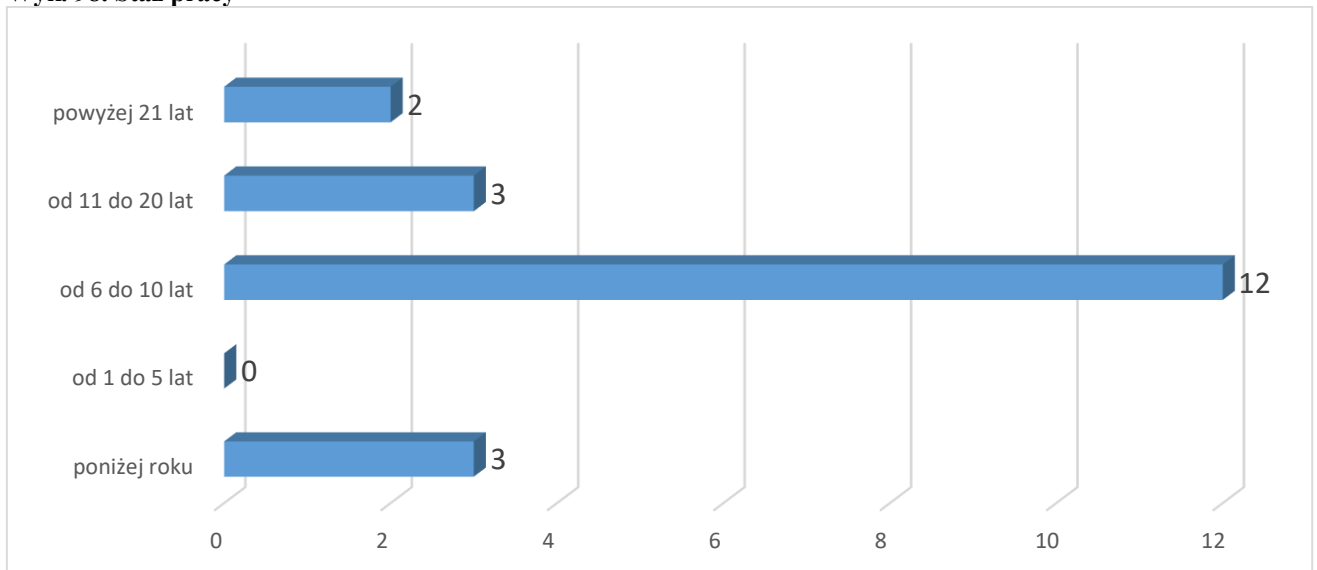
Najliczniejszą grupę osób tworzyli ankietowani w wieku 26 – 40 lat (9 osób). Ośmiu respondentów znajdowało się w grupie 41 – 60 lat, zaś trzech sprzedawców nie miało więcej niż 25 lat.

Wyk. 97. Wiek

Dwunastu sprzedawców pracuje w swoim zawodzie od 6 do 10 lat, trzy osoby nie pracują dłużej niż rok, kolejne trzy osoby posiadają od 11 do 20 lat doświadczenia zawodowego, zaś dwie osoby pracują jako sprzedawcy powyżej 21 lat.

Wyk. 98. Staż pracy

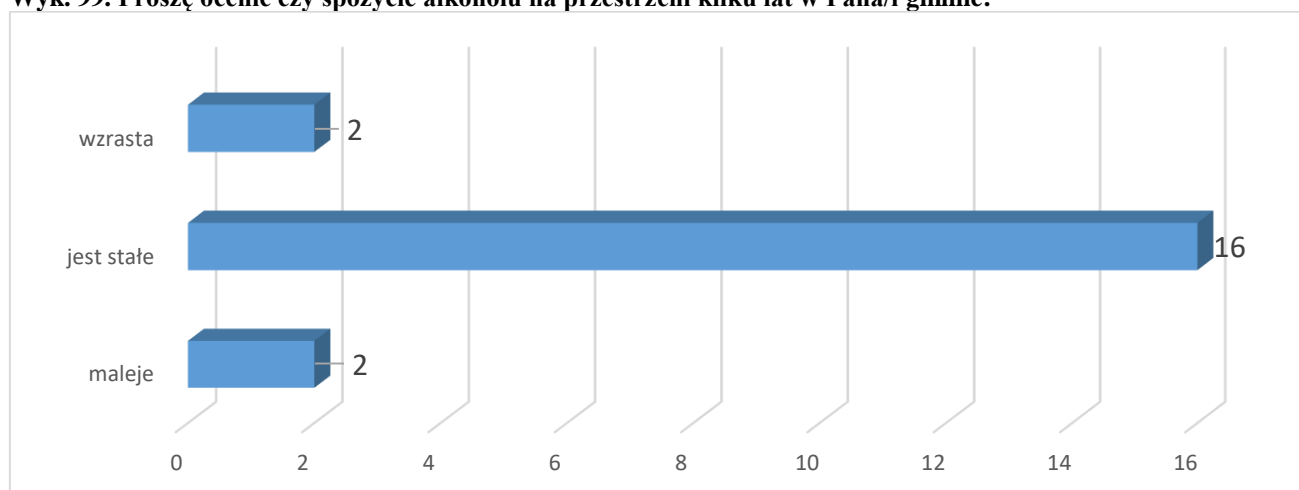

5.2. Problemy społeczne z perspektywy sprzedawców

Pytania kierowane do tej grupy społecznej miały głównie na celu pogłębienie wiedzy z zakresu problematyki uzależnień od substancji psychoaktywnych w gminie oraz sprawdzenie, czy w Dobrzaniu Wielkim przestrzega się Ustawy o wychowaniu w trzeźwości.

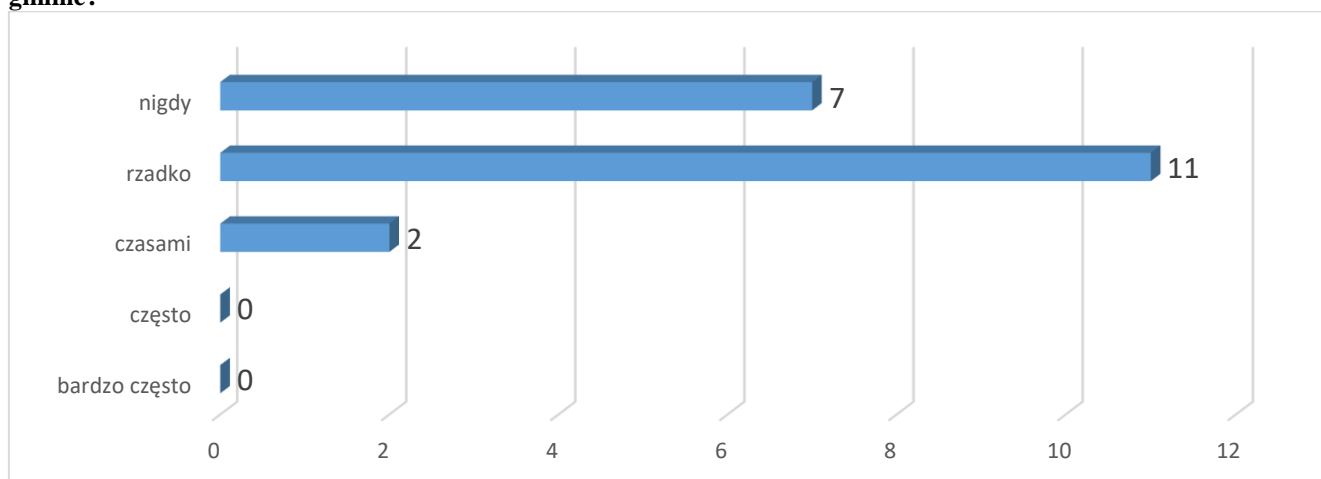
Na początek badanych zapytano, czy ich zdaniem na przestrzeni ostatnich kilku lat na terenie gminy zmieniła się skala spożycia alkoholu. 16 respondentów uważa, że obecnie spożywa się tyle samo alkoholu co kiedyś. Jednak dwie osoby sądzą, iż aktualnie pije się mniej niż dawniej, zaś kolejnych dwóch sprzedawców twierdzi, iż współcześnie pije się więcej niż kiedyś.

Wyk. 99. Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Pana/i gminie:

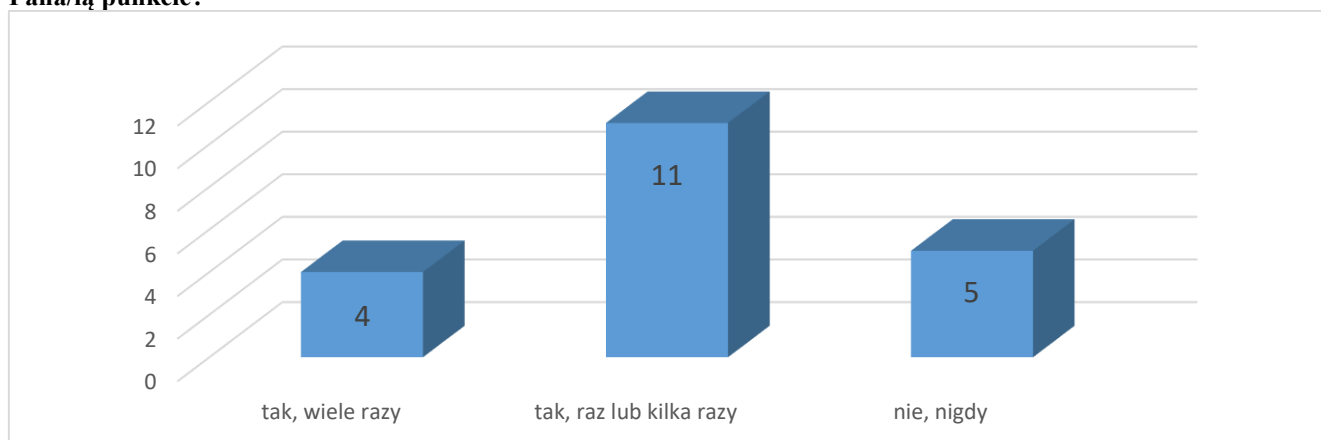
Kolejne pytania mają na celu sprawdzenie dostępności alkoholu dla osób nieletnich. W tym celu sprzedawców zapytano, czy ich zdaniem, na terenie gminy, sprzedaje się alkohol osobom nieletnim. Odpowiedzi przeczącej udzieliło tutaj jedynie siedmiu ankietowanych. 11 sprzedawców uważa, że takie sytuacje zdarzają się rzadko, a dwie osoby wskazały tutaj odpowiedź „czasami”.

Wyk. 100. Proszę ocenić jak często zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom niepełnoletnim w Pana/i gminie?

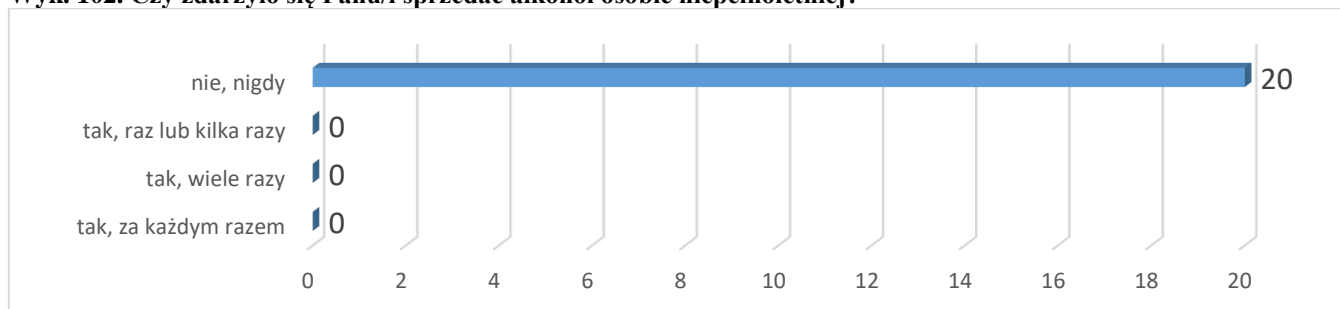
Dodatkowo, większość sprzedawców przyznała, że zdarzyło im się, iż osoba niepełnoletnia chciała kupić alkohol w obsługiwanym przez nich punkcie – raz lub kilka razy zdarzyło się to 11 sprzedawcom, a wiele razy taka sytuacja przytrafiła się czterem osobom. Pięć osób zadeklarowało, że nigdy nie spotkało się z takim zdarzeniem.

Wyk. 101. Czy zdarzyło się Panu/i, że osoba niepełnoletnia chciała kupić alkohol w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie?

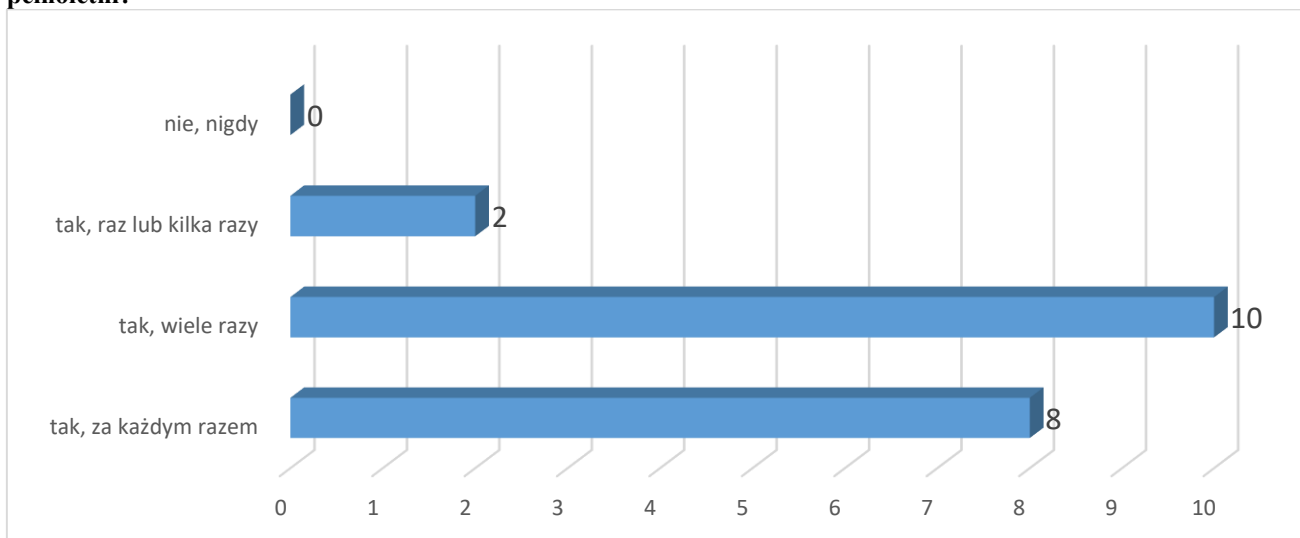
Co istotne, żaden ze sprzedawców nie sprzedał nigdy alkoholu osobie nieletniej.

Wyk. 102. Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać alkohol osobie niepełnoletniej?

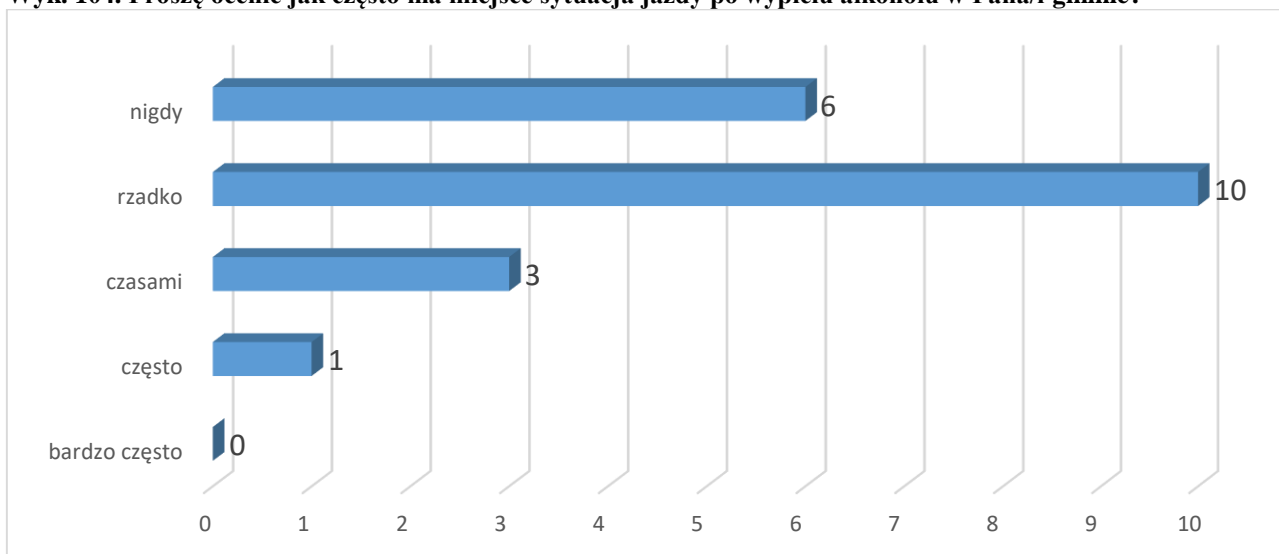
Warty uwagi jest również fakt, iż wszyscy sprzedawcy pytają o dowód klienta, w sytuacji, gdy mają wątpliwości co do ich pełnoletniości. Należy przypomnieć, iż w takiej sytuacji sprzedawcy mają obowiązek sprawdzenia dokumentu potwierdzającego pełnoletniość. Dwóch sprzedawców robiło to raz lub kilka razy, dziesięć osób wskazało odpowiedź „wiele razy” oraz ośmiu sprzedawców sprawdza dowód tożsamości za każdym razem, gdy ma wątpliwości.

Wyk. 103. Czy zdarzyło się Panu/i kiedykolwiek pytać o dowód osobisty klienta, nie mając pewności czy jest pełnoletni?

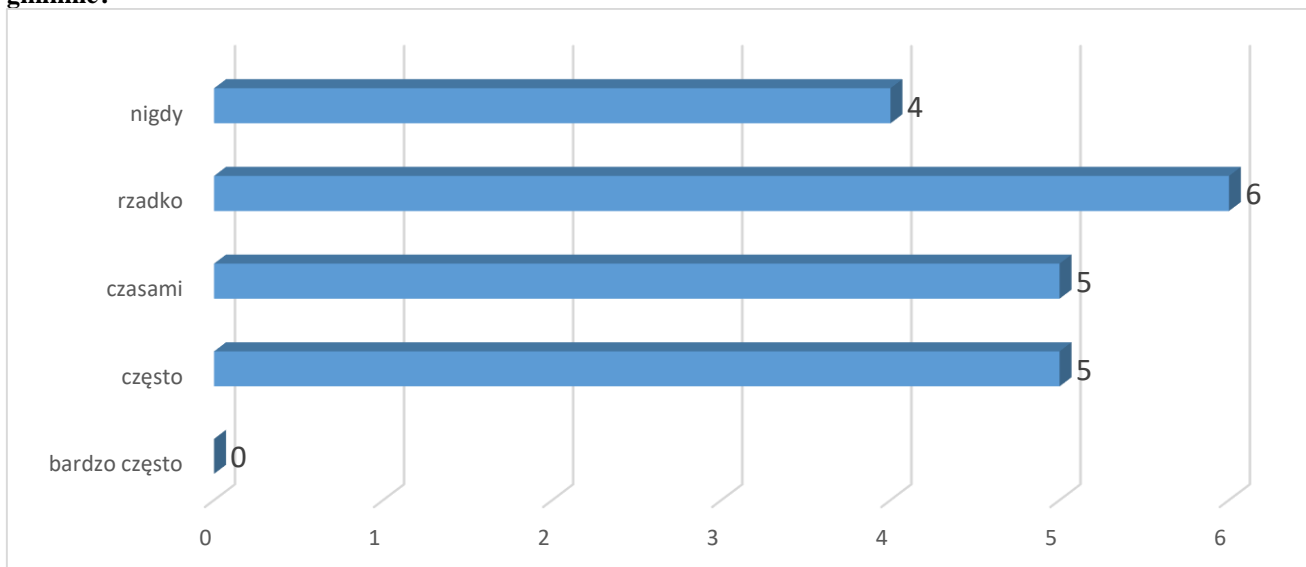
Sześć osób uważa, że w gminie nie dochodzi nigdy do sytuacji jazdy pod wpływem alkoholu. Dziesięciu ankietowanych uważa, że takie sytuacje mają miejsce rzadko, 3 sprzedawców przyznało, że takie sytuacje zdarzają się czasami, zaś jedna osoba uważa, iż zdarzają się one często.

Wyk. 104. Proszę ocenić jak często ma miejsce sytuacja jazdy po wypiciu alkoholu w Pana/i gminie?

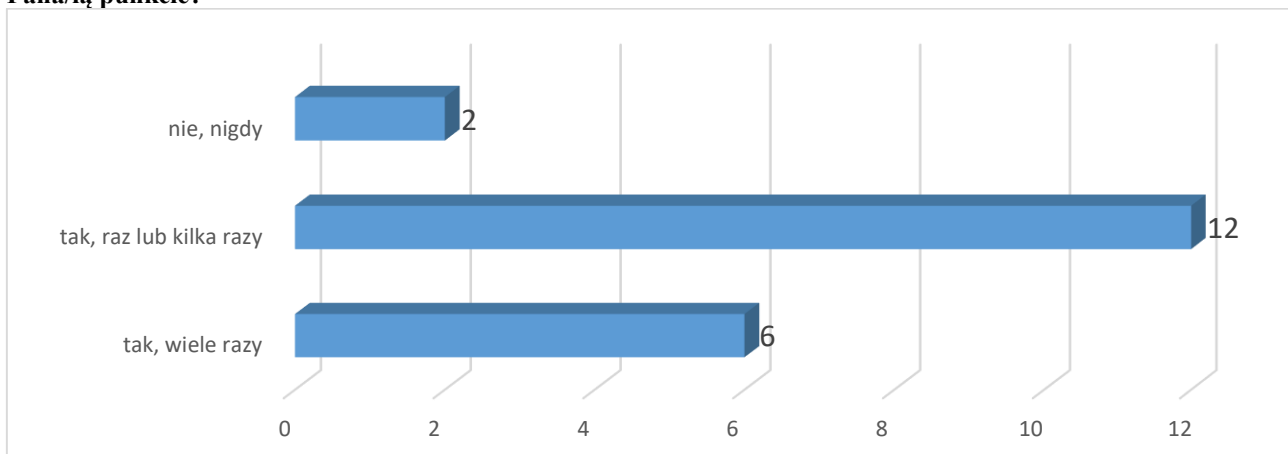
16 ankietowanych wskazuje, że na terenie gminy dochodzi do sprzedaży alkoholu klientom nietrzeźwym. Wśród nich sześć osób uważa, że taka sytuacja zdarza się rzadko, pięć osób ocenia te sytuacje jako zdarzające się czasami, zaś kolejne pięć osób uważa, że przytrafiają się one często.

Wyk. 105. Proszę ocenić jak często zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom nietrzeźwym w Pana/i gminie?

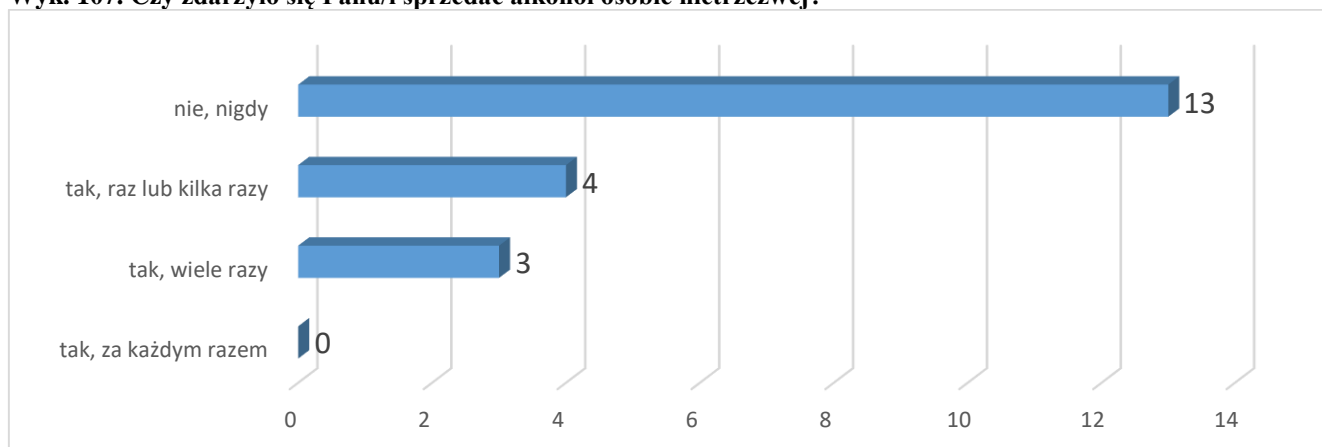
Większość ankietowanych przyznała, że zdarzyła im się sytuacja, podczas której osoba nietrzeźwa chciała kupić alkohol w obsługiwanym przez nich punkcie. Wśród tych osób, 12 badanych zdarzyło się to raz lub kilka razy. Sześciu sprzedawcom przytrafiło się to wiele razy. Taka sytuacja nie przydarzyła się dwóm sprzedawcom.

Wyk. 106. Czy zdarzyło się Panu/i, że osoba nietrzeźwa próbowała kupić alkohol w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie?

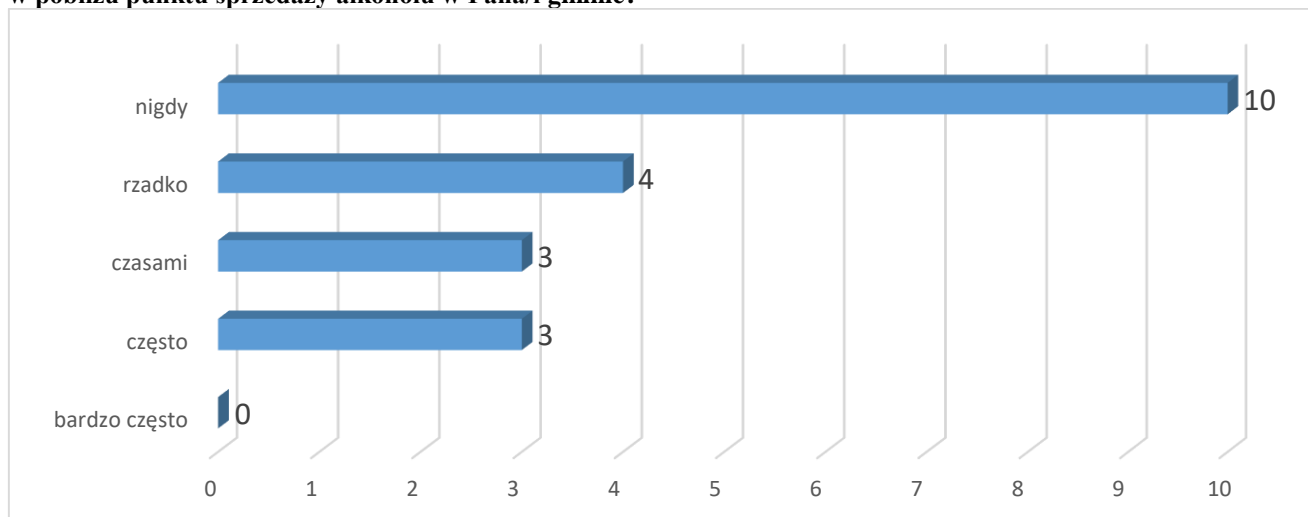
Alkohol osobie nietrzeźwej sprzedało 7 osób. Wśród nich 4 sprzedawców zrobiło to raz lub kilka razy, zaś trzy osoby sprzedawały alkohol osobom nietrzeźwym wiele razy.

Wyk. 107. Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać alkohol osobie nietrzeźwej?

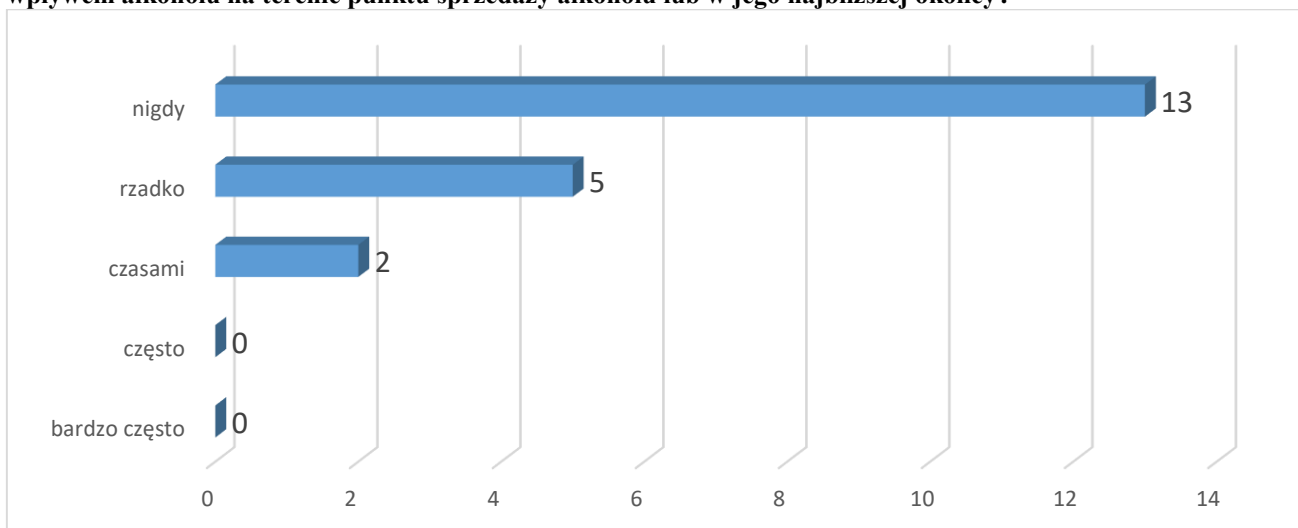
10 ankietowanych zauważyło, że klienci spożywają alkohol na terenie sklepu lub w jego pobliżu. Wśród nich 4 osoby oceniają takie zachowania jako zdarzające się rzadko, trzech sprzedawców wskazało odpowiedź „czasami”, a kolejne trzy osoby twierdzą, iż często przytrafiają się takie sytuacje.

Wyk. 108. Proszę ocenić jak często zdarza się sytuacja, że klienci sklepu spożywają alkohol na terenie lub w pobliżu punktu sprzedaży alkoholu w Pana/i gminie?

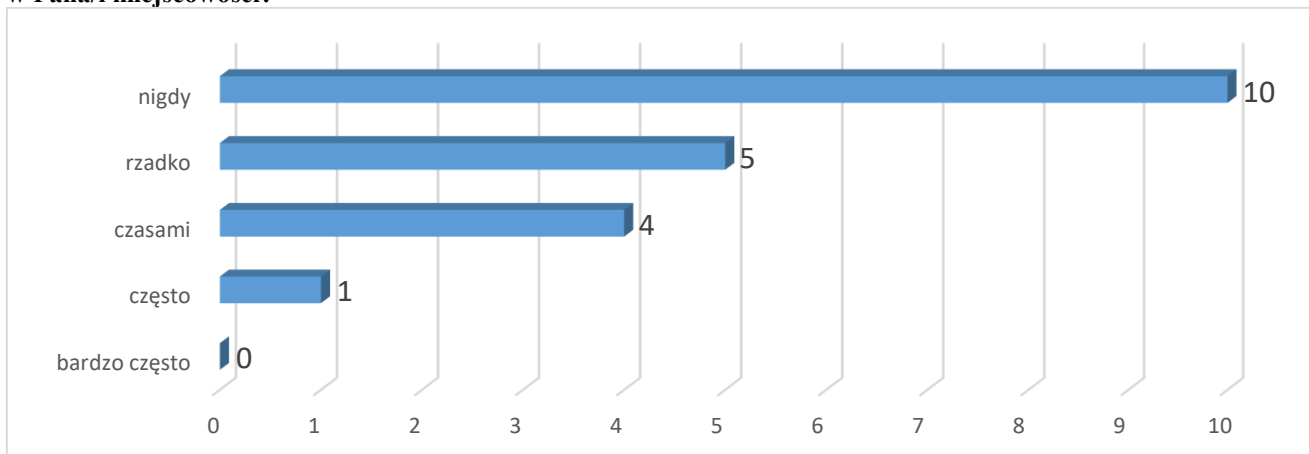
Trzynastu sprzedawców nie ma doświadczenia z wzywaniem policji z powodu zakłócania porządku przez osoby pod wpływem alkoholu znajdujące się na terenie sklepu lub w jego pobliżu. Pozostałe 5 osób przyznała, że zdarza jej się rzadko wzywać policję z powodu zakłócania porządku, zaś dwóm sprzedawcom zdarza się to czasami.

Wyk. 109. Jak często zdarza się Panu/i wzywać policję z powodu zakłócania porządku przez osobę pod wpływem alkoholu na terenie punktu sprzedaży alkoholu lub w jego najbliższej okolicy?

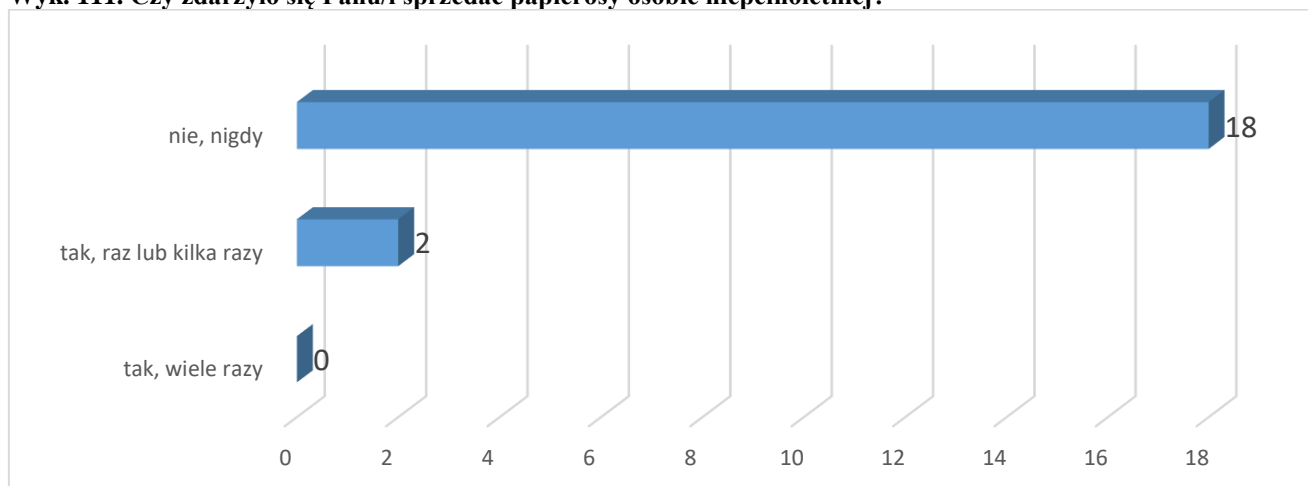
Kolejny blok pytań skierowany do sprzedawców dotyczył problemu nikotynowego. Połowa respondentów ocenia, że na terenie miejsca zamieszkania nie dochodzi do sprzedaży papierosów osobom nieletnim. Pięciu ankietowanych sprzedawców, ocenia, że dochodzi do takich sytuacji rzadko oraz czasami (4 osoby) i często (1 osoba).

Wyk. 110. Proszę ocenić jak często zdarza się, że osobom niepełnoletnim sprzedawane są papierosy w Pana/i miejscowości?

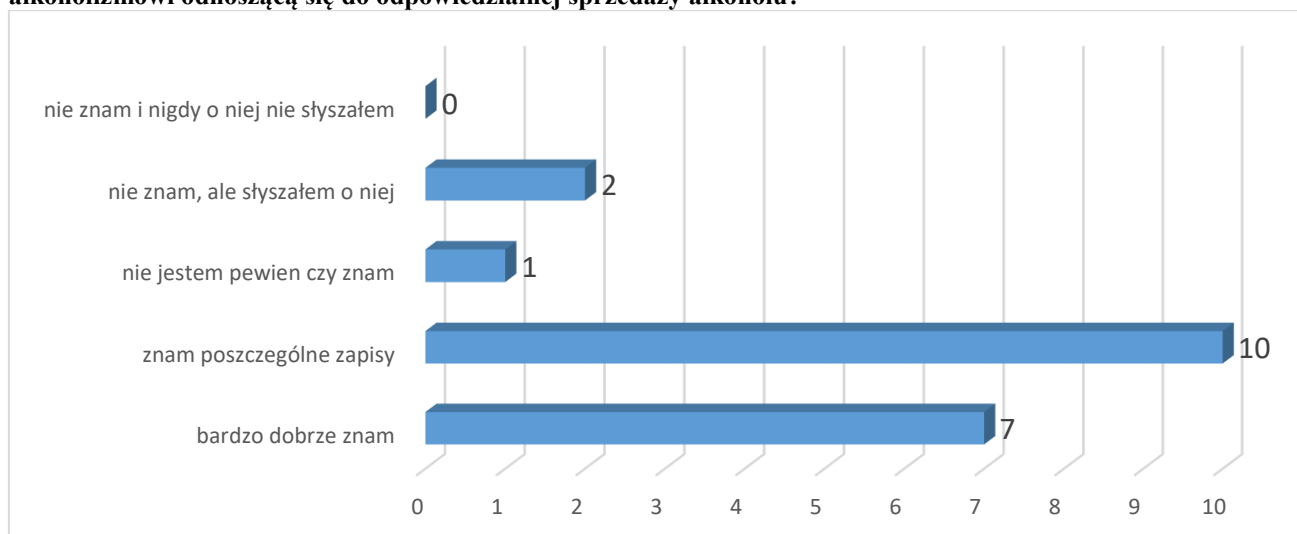
Dwóch sprzedawców raz lub kilka razy sprzedało papierosy osobie niepełnoletniej. Pozostali ankietowani nigdy tego nie robili. Należy zaznaczyć, iż są to odpowiedzi deklaratywne.

Wyk. 111. Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać papierosy osobie niepełnoletniej?

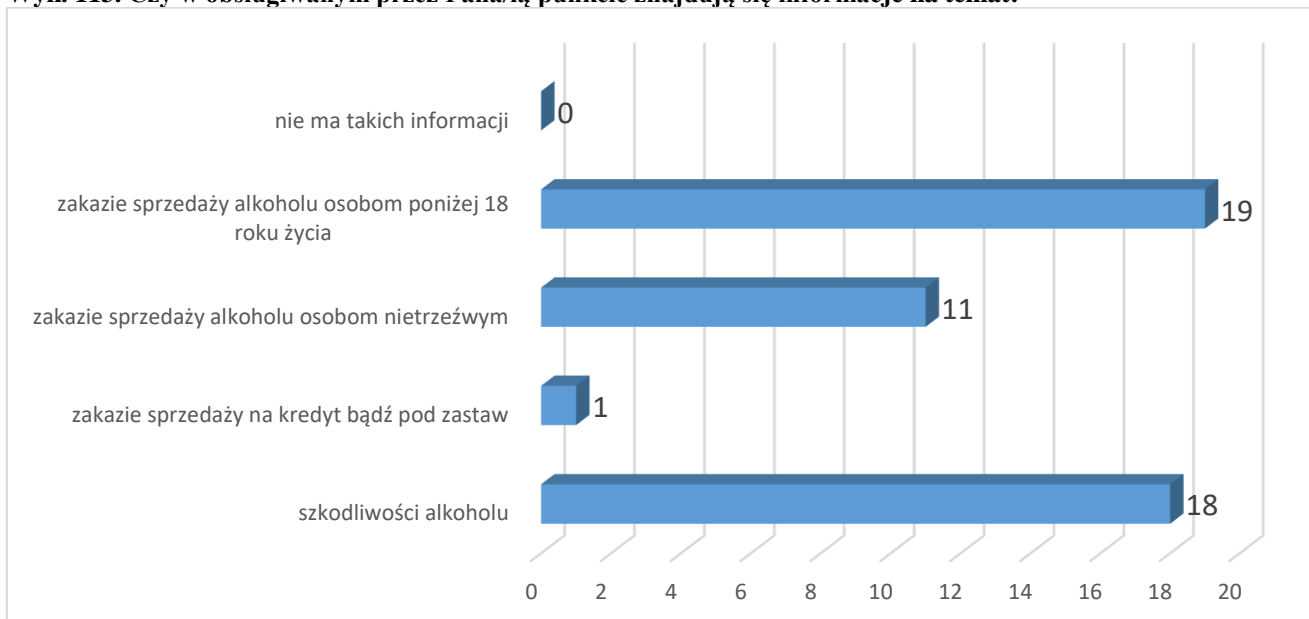
Ustawa o wychowaniu w trzeźwości to podstawowy dokument, który powinien znać każdy sprzedawca. Niestety jedynie 7 sprzedawców przyznało, że znają bardzo dobrze treść tej ustawy. 10 osób przyznało, iż zna poszczególne zapisy ustawy. Jeden ankietowany nie jest pewien, czy zna ustawę. Natomiast dwóch sprzedawców jej nie zna, ale o niej słyszało.

Wyk. 112. Czy zna Pan/i ustawę z dnia 26 X 1982 r. o Wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi odnoszącą się do odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu?

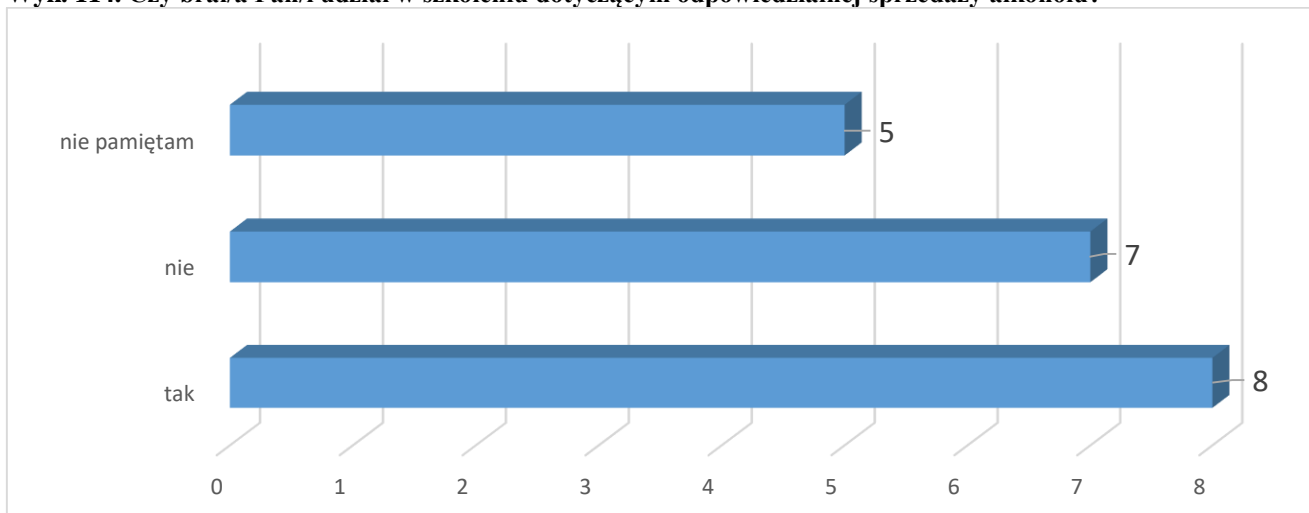
Zgodnie ze wspomnianą ustawą, w punkcie sprzedaży alkoholu muszą znajdować się tabliczki informacyjne. Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego, 19 sprzedawców przyznało, iż w ich sklepach znajdują się tabliczki informujące o zakazie sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia. Kolejne 11 osób posiada w sklepie informacje o zakazie sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym. W jednym sklepie widnieje informacja o zakazie sprzedaży na kredyt lub pod zastaw, a w 18 punktach widnieje informacja o szkodliwości alkoholu.

Wyk. 113. Czy w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie znajdują się informacje na temat:

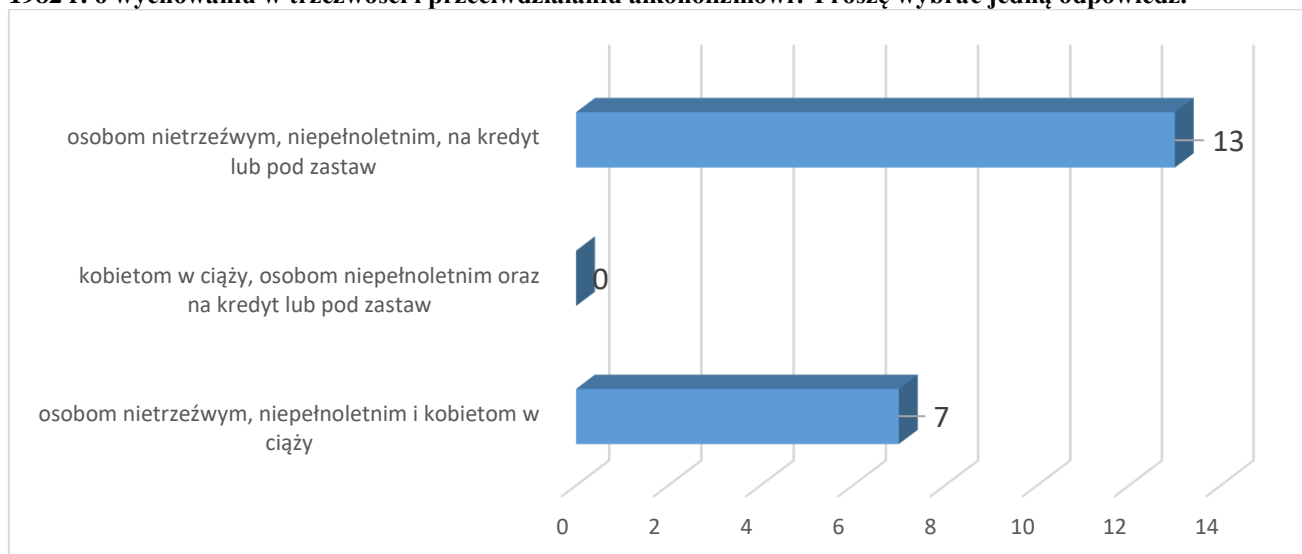
Szkolenia dotyczące odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu powinni przejść wszyscy pracownicy przed rozpoczęciem pracy. 8 sprzedawców przyznało, iż brało udział w takim szkoleniu. Siedem osób nigdy nie zostało przeszkolonych, a 5 osób nie pamięta, czy brało udział w szkoleniu.

Wyk. 114. Czy brał/a Pan/i udział w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu?

Na koniec, ankietowanych zapytano, komu zabrania się sprzedaży i podawania alkoholu według ustawy z dnia 26 X 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Poprawnej odpowiedzi udzieliło 13 respondentów. 7 sprzedawców zaznaczyło, iż alkoholu nie można podawać osobom nietrzeźwym, niepełnoletnim i kobietom w ciąży. Tej ostatniej grupie zgodnie z ustawą można sprzedawać alkohol.

Wyk. 115. Komu zabrania się sprzedaży i podawania napojów alkoholowych według ustawy z dnia 26 X 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi? Proszę wybrać jedną odpowiedź.

6. WNIOSKI I REKOMENDACJE

Celem badania było przedstawienie wybranych problemów społecznych dotyczących Gminę Dobrzeń Wielki w odniesieniu do opinii: dorosłych mieszkańców, dzieci i młodzieży szkolnej oraz osób pracujących w punktach sprzedaży napojów alkoholowych.

Cel ten został osiągnięty w toku weryfikacji zebranego materiału badawczego, będącego podstawą do opracowania wniosków i rekomendacji, które następnie posłużą do tworzenia różnego rodzaju programów pomocowych zmierzających do poprawy sytuacji na terenie gminy, w tym jakości życia jej mieszkańców.

Przeprowadzona diagnoza oraz analiza danych umożliwiła:

- Rozpoznanie sytuacji dorosłych mieszkańców gminy, ich opinii i postaw względem wybranych problemów społecznych,
- Zapoznanie się z problemami uczniów w zakresie postaw i doświadczeń związanych z zagrożeniem alkoholem, narkotykami, papierosami oraz przemocą rówieśniczą lub domową, a także oceny poczucia bezpieczeństwa wśród wybranych osób,
- Poznanie doświadczeń sprzedawców napojów alkoholowych związanych z wykonywanym przez nich zawodem, w szczególności sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim lub nietrzeźwym.

Poniżej znajdują się rekomendacje co do dalszych działań profilaktycznych skierowanych do mieszkańców gminy oraz instytucji, których celem jest profilaktyka. Powstały one na podstawie wniosków z badania diagnozującego problemy społeczne na terenie Gminy Dobrzeń Wielki.

- Istotne jest kontynuowanie prowadzonych działań profilaktycznych i edukacyjnych na terenie gminy, które obejmą wszystkie grupy mieszkańców. Należy podkreślić, że skuteczne rozwiązywanie problemów przemocy domowej, alkoholizmu oraz narkomanii zależy nie tylko od podmiotów i instytucji, które działają w tym zakresie, lecz także od społeczności lokalnej. Planowane działania powinny polegać przede wszystkim na dostarczaniu informacji o możliwych formach poszukiwania pomocy

oraz funkcjonujących w tym zakresie instytucjach. Kluczową rolę mogą odgrywać instytucje cieszące się dużym zaufaniem wśród mieszkańców np. służby porządkowe.

- Rekomenduje się zwrócenie szczególnej uwagi na wsparcie kadry pracującej w instytucjach pomocowych, szczególnie w zakresie rozwijania ich kompetencji i umiejętności w zakresie nowoczesnych form pomocy, pracy z rodzinami borykającymi się z problemem przemocy, uzależnieniem od alkoholu lub narkotyków. Profesjonalna pomoc pomoże zmniejszyć skutki związane z problemem uzależnień oraz występowaniem przemocy w rodzinie na poziomie rodziny, jak i społeczności lokalnej.
- Inną formą działań korzystnie wpływających na poprawę skuteczności i efektywności prowadzonych działań profilaktycznych jest inicjowanie współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze uzależnień. Oprócz podnoszenia kompetencji i kwalifikacji kadry specjalistów rekomenduje się również angażowanie tych podmiotów w prowadzone kampanie społeczne i działalność edukacyjną na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom.
- W działania profilaktyczne zaleca się włączyć również lokalne media. Nie tylko zwiększą one zasięg organizowanych działań profilaktycznych, ale również pozwolą dotrzeć do różnych grup społecznych.

W przypadku problemu alkoholowego, rekomenduje się:

- Warunkiem skuteczności profilaktyki dzieci i młodzieży są skoordynowane działania obejmujące wszystkie obszary funkcjonowania społeczeństwa. Oznacza to, że interwencje profilaktyczne powinny być skierowane na najważniejsze modyfikowalne czynniki ryzyka (sprzedaż alkoholu, zapewnienie opieki nieletnim, zmniejszenie przyzwolenia społecznego na spożywanie alkoholu przez nieletnich) i czynniki chroniące (edukacja, budowanie umiejętności psychologiczno-społecznych), dotyczące zarówno samych uczniów, ale również całej społeczności lokalnej.
- Zgodnie z zaleceniami profilaktyki uniwersalnej, zaleca się między innymi zorganizowanie kampanii informacyjnej poprzez różnego rodzaju akcje ulotkowe lub plakatowe, skierowanej do dzieci i młodzieży szkolnej. Mają one na celu uświadomienie jak alkohol negatywnie wpływają na organizm człowieka

oraz funkcjonowanie społeczności, a także zwrócenie uwagi uczniów na problem uzależnień alkoholowych oraz wskazanie im konsekwencji sięgania po alkohol przez osoby w ich wieku.

- Warsztaty lub szkolenia z ekspertami oraz pogadanki z wychowawcą. Badania pokazały, iż są to najbardziej lubiane przez uczniów formy profilaktyki. Istotne jest, aby działania profilaktyczne kierować do uczniów szkół podstawowych oraz szkół ponadpodstawowych, a także do nauczycieli i rodziców. Holistyczne podejście zwiększy skuteczność prowadzonych działań. Ich głównym celem jest nauczanie uczniów postawy asertywnej oraz wskazanie interesujących możliwości spędzania czasu wolnego w grupie. Jest to szczególnie istotne, ze względu na fakt, iż znaczna część uczniów przyznała, że młodzież sięga po alkohol z ciekawości (59%), aby zaimponować innym (57% uczniów), dla lepszej zabawy (35% uczniów) oraz w obawie przed odrzuceniem (15% uczniów). Wskazuje to na fakt, iż uczniowie nie znają alternatywnych form spędzania czasu wolnego, bądź też nie potrafią odmówić rówieśnikom, boją się odrzucenia społecznego i wykluczenia z grupy.
- Zaleca się poszerzenie oferty aktywnego spędzania czasu wolnego w Gminie Dobrzeń Wielki. Zgodnie z założeniami strategii alternatyw, gdy uczniowie będą mieli alternatywne możliwości spędzania czasu wolnego, rzadziej będą sięgać po używki.
- Badanie pokazało znaczną rolę telewizji oraz Internetu w kształtowaniu postaw i opinii względem substancji odurzających, co powinno być wskazówką do opracowania działań profilaktycznych prowadzonych w szkołach. Naturalnym środowiskiem młodych ludzi w czasach współczesnych jest Internet, dlatego warto spróbować dotrzeć do najmłodszych grup właśnie w ten sposób.
- Zgodnie z założeniami strategii edukacyjnej, w działania profilaktyczne kierowane do najmłodszych należy wdrażać działania ukierunkowane na wzmacnianie systemu wartości dzieci i młodzieży, w szczególności wartości zdrowia, a także kształtowanie wśród dzieci i młodzieży przekonań normatywnych i umiejętności psychospołecznych. Sama wiedza nie chroni przed podejmowaniem zachowań ryzykownych. Uczniowie powinni zostać wyposażeni również w umiejętności psychologiczne oraz społeczne.

- Zebrane dzięki badaniu odpowiedzi wskazują, że dzieci i młodzież piją alkohol przede wszystkim w domu, na podwórku oraz w czasie uroczystości rodzinnych, gdzie powinni znajdować się pod opieką osób dorosłych. Dodatkowo rodzice często mają świadomość spożywania alkoholu przez swoje dzieci. Dane te są niepokojące i wskazują na potrzebę zwiększenia świadomości rodziców lub opiekunów w zakresie konsekwencji spożywania alkoholu przez osoby niepełnoletnie. Celem tego typu działań profilaktycznych powinna być próba zaangażowania rodziny w przeciwdziałanie problemom alkoholowym wśród osób nieletnich oraz edukacja nt. uzależnień.
- Szkolenie dla rodziców:
Zajęcia dla rodziców powinny być nakierunkowane na wczesne diagnozowanie niepokojących sygnałów, w tym wytyczne do obserwowania i rozmów diagnozujących problem alkoholowy, a także w praktyczny sposób zapoznanie rodziców z alkotestami i testami antynarkotykowymi. Dodatkowo zaleca się zwrócenie uwagi rodziców na problem przyzwolenia społecznego na zakup alkoholu przez nieletnich. Powinny wskazać rzetelne źródła wsparcia i informacji w zasięgu ręki oraz uniwersalne i skuteczne zasady współpracy ze szkołą.
- Szkolenie dla nauczycieli:
Propozycja szkolenia z najważniejszych umiejętności wychowawczych dla nauczycieli. Tematyka zajęć powinna być nakierunkowana na obszar konfliktów międzypokoleniowych i komunikację, a także budowanie autorytetu opiekuna lub sposobu na jego odzyskanie. Istotne jest także, aby podczas szkoleń zwrócić uwagę nauczycieli na problem przyzwolenia społecznego na zakup alkoholu przez nieletnich.
- Uczniowie oceniają, że zdobywanie alkoholu na terenie gminy jest możliwe, co dotyczy się również pozostałych substancji takich jak narkotyki, dopalacze oraz papierosy. Jest to sygnał dla Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, by zwiększyła kontrolę punktów sprzedaży alkoholu, w celu eliminacji miejsc, gdzie osoby niepełnoletnie mogą dokonać zakupu tego rodzaju napojów. Uczniowie oceniają, że dostęp do alkoholu na terenie gminy jest łatwy. Młodzież zdobywa alkohol za pośrednictwem starszych kolegów, którzy dokonują za nich zakupu napojów alkoholowych lub prosi o pomoc obcych ludzi znajdujących się w pobliżu

sklepu. Zdarza się również, iż kupują go sobie samodzielnie. Nacisk powinien być również na każdorazowe sprawdzanie dowodu osobistego młodych klientów w razie próby zakupu alkoholu lub papierosów za każdym razem, gdy nie ma pewności, czy klient jest osobą pełnoletnią.

- Szkolenie dla sprzedawców: Omówienie „Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi” – interpretacja przepisów m. in.:
 - 1) Art. 14-16 (kiedy i w jakich sytuacjach nie wolno podawać / sprzedawać alkoholu)
 - 2) Art. 18 (w jakich okolicznościach i z jakich powodów może zostać cofnięte zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych)
 - 3) Art. 43-45 (omówienie konsekwencji prawnych wynikających z łamania obowiązków wynikających z korzystania z zezwoleń).

Zwraca się uwagę, iż szkolenia dla sprzedawców powinny odbywać się w punktach sprzedaży alkoholu, dzięki czemu osoba prowadząca szkolenie będzie mogła dostosować przekazywane treści do specyfiki danego miejsca oraz wskazać rozwiązania problemów, z którymi zmagają się dany sprzedawca. Szkolenia w punktach sprzedaży okazują się bardziej skuteczne niż szkolenia stacjonarne.

Ze względu na występowanie problemu prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu, rekomenduje się:

- Policja powinna prowadzić szeroko zakrojone akcje prewencyjne związane z prowadzeniem pojazdów pod wpływem alkoholu. Badanie dorosłych mieszkańców wykazało, że mieszkańcy byli świadkami prowadzenia pojazdu pod wpływem alkoholu (43% osób widziało osoby kierujące pojazdem pod wpływem alkoholu), a dodatkowo 47% ankietowanych mieszkańców raz prowadziła pojazd będąc pod wpływem alkoholu, a 3% osób zdarza się to często. 8% mieszkańców zostało zatrzymanych za prowadzenie pojazdu po spożyciu alkoholu. Dane te są ostrzeżeniem, ponieważ wiążą się nie tylko z łamaniem prawa, ale również stanowią bezpośrednie niebezpieczeństwo dla kierowców oraz społeczności lokalnej.
- Rozpoczęcie cyklu szkoleń eksperckich skierowanych do kierowców oraz uczniów ostatnich klas szkół ponadgimnazjalnych z zakresu bezpiecznej jazdy.

- Jednocześnie stanowi to rekomendację dla instytucji policji, by częściej monitorowali miejsca publiczne na terenie gminy, ze szczególnym wyczuleniem na obecność osób nietrzeźwych i niepełnoletnich spożywających alkohol.
- Zorganizowanie kampanii informacyjnej dla mieszkańców w celu uświadomienia konsekwencji związanych z prowadzeniem pojazdów pod wpływem alkoholu poprzez różnego rodzaju akcje ulotkowe, plakatowe oraz gry miejskie, konkursy.
- Zorganizowanie kampanii informacyjnej dla pracodawców i pracowników w celu uświadomienia konsekwencji spożywania alkoholu w miejscu pracy.

Ze względu na zażywanie przez uczniów papierosów oraz substancji psychoaktywnych, rekomenduje się:

- Ze względu na fakt, iż w opinii sprzedawców w gminie zdarza się, iż papierosy sprzedawane są osobom nieletnim, zaleca się opracowanie lokalnej kampanii na rzecz zwiększenia odpowiedzialności sprzedawców i uwrażliwienia ich na szkodliwość sprzedaży papierosów osobom niepełnoletnim.
- W walce z problemem nikotynowym na terenie gminy oprócz szkodliwości dla zdrowia, powinien zostać również użyty argument, iż kupowanie papierosów wiąże się z poważnym nadszarpnięciem domowego budżetu.
- Preferowanym działaniem jest edukowanie uczniów poprzez różnego rodzaju akcje ulotkowe, plakatowe lub też konkursy profilaktyczne mające na celu uświadomienie uczniom szkodliwości palenia papierosów.
- Zorganizowanie zajęć profilaktycznych w celu uświadomienia i uzupełnienia wiedzy jak narkotyki i dopalacze negatywnie wpływają na organizm człowieka - dla dzieci i młodzieży szkolnej.
- Warsztaty dla dzieci i młodzieży szkolnej
Aby dać dobry start w dorosłe życie, wolne od używek, potrzebne jest nakierowanie młodej osoby, aby w świadomy sposób ominęła niebezpieczeństwa, które proponuje jej codzienność. Punktem wyjścia do osiągnięcia

tego celu powinno być uświadomienie do czego może doprowadzić stosowanie legalnych substancji psychoaktywnych, które torują drogę dopalaczom i narkotykom. Jak konstruktywnie radzić sobie z codziennymi problemami i wpływem otoczenia, jak odmawiać, gdzie szukać rzetelnej wiedzy i pomocy ? - odpowiedź na te pytania powinny dać właśnie te zajęcia.

- Znaczny odsetek ankietowanych wskazał na szkołę i nauczycieli, jako miejsce, z którego czerpie wiedzę na temat narkotyków i dopalaczy. Wskazane jest podejmowanie działań skierowanych wobec rodziców i nauczycieli, w celu wzmacniania ich autorytetu wychowawczego. Ważnym jest, by stali się oni wiarygodnym źródłem informacji i kształtowali prawidłowe postawy podopiecznych.
- Promowanie zdrowego stylu życia jako przeciwdziałanie oraz zapobieganie problemom, związanym z sięganiem po narkotyki przez dzieci, młodzież i osoby dorosłe. Dzięki tego typu działaniom, uczniowie oraz dorośli poznają alternatywne modele życia, które pomogą im zerwać z utrwalonym przez nich wzorem postępowania.
- Edukacja publiczna, poruszająca kwestię konsekwencji prawnych, zdrowotnych i społecznych używania narkotyków.

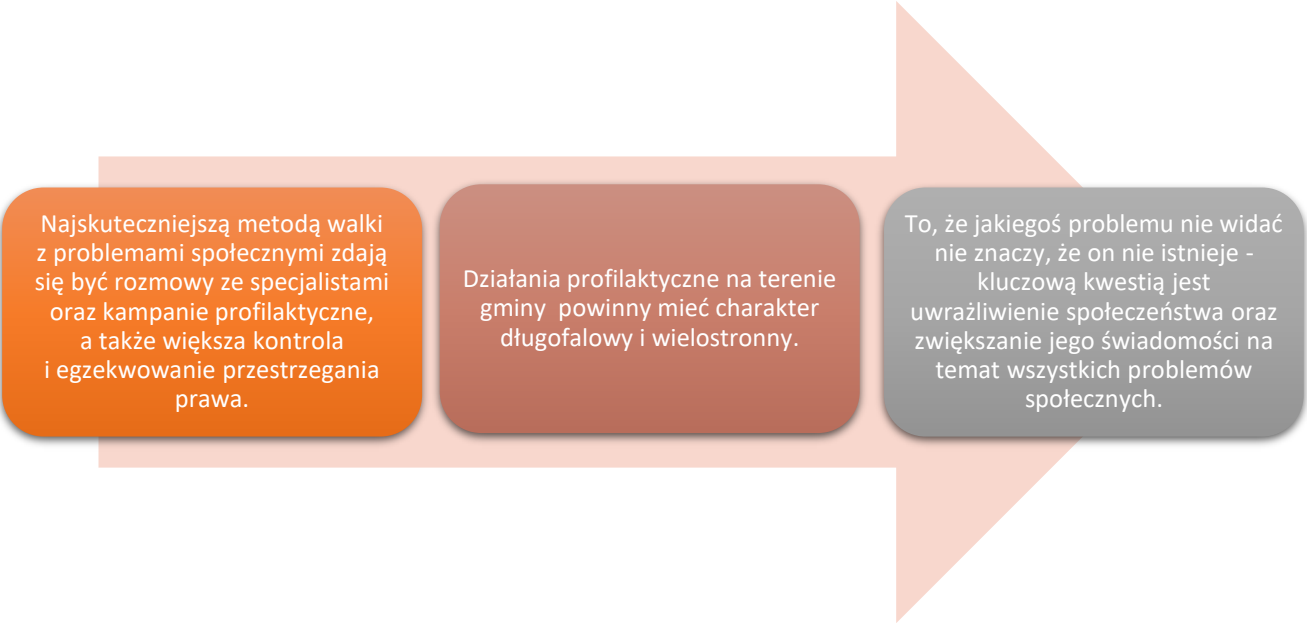
W celu utrzymania zmniejszania się skali problemu przemocowego w Gminie Dobrzeń Wielki, zaleca się:

- Zorganizowanie zajęć dydaktycznych dotyczących kwestii przemocy w szkole. Podjęcie działań profilaktycznych, których celem byłoby zwiększenie bezpieczeństwa uczniów na terenie szkoły oraz w jej pobliżu.
- Wskazane jest przeprowadzenie szkolenia dla nauczycieli w ramach pomocy krzywdzonym uczniom oraz procedury „Niebieskiej Karty” w szkole. Równie ważne jest też wsparcie dla rodziców poprzez przeprowadzenie szkolenia w zakresie wychowania pokolenia bez przemocy.

- Ze względu na fakt, iż 37% uczniów przyznało, że w ich szkole dochodzi do zachowań przemocowych, rekomenduje się warsztaty dla dzieci i młodzieży w ramach przemocy, agresji i konfliktów między uczniami, a także zmotywowanie do nauki szkolnej.
- Pikniki rodzinne/ gry miejskie – tego typu działania profilaktyczne mają na celu wzmocnienie więzi rodzinnych. Piknik, czy też gra terenowa to dobra okazja, aby rodzina mogła spędzić wspólnie czas, a przy okazji uczestniczyć w zajęciach profilaktycznych.
- Szkolenia dla rodziców – rekomenduje się przeprowadzenie szkoleń dla rodziców, które obejmowałyby następujące zagadnienia: organizacja czasu, podział obowiązków, rozwój emocjonalny dziecka oraz sposoby skutecznej komunikacji. Zdobyta wiedza pozwoli rodzicom lepiej wypełniać swoje obowiązki, pomoże zrozumieć psychikę młodego człowieka, a także mechanizmy rządzące jego postępowaniem. Efektem tych działań będzie wzmocnienie więzi rodzinnych.
- Zorganizowanie kampanii informacyjnej dla mieszkańców gminy, dotyczącej problemu występowania zjawiska przemocy, do której dochodzi w domu. Ma ona celu nie tylko zwiększenie wiedzy na temat przemocy, ale także uświadomienie mieszkańcom, że mają obowiązek reagować oraz powiadomić odpowiednie służby, w przypadku gdy dowiadują się o sytuacji występowania przemocy domowej w ich otoczeniu.
- Dane pokazały, iż mieszkańcy nie znają dobrze instytucji, które oferują pomoc osobom uzależnionym oraz osobom doświadczającym przemocy. W związku z tym, rekomenduje się zorganizowanie kampanii społecznej skierowanej przeciwko zjawisku przemocy w rodzinie, zapewnienie pomocy osobom poszkodowanym. Nacisk na edukację w zakresie możliwych form pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie oraz promowanie instytucji pomocowych.
- Preferowanym działaniem jest edukowanie mieszkańców poprzez różnego rodzaju akcje ulotkowe lub plakatowe wskazujące jak rozpoznać przemoc, kroki do powstrzymania przemocy, a także informacje do kogo się zwrócić o pomoc.

Celem niwelowania zagrożeń wpływających na występowania problemów społecznych w Gminie Dobrzeń Wielki, dodatkowo zaleca się wprowadzenie następujących działań:

- Wzmocnienie integracji społeczności lokalnych na rzecz wspierania rodzin borykających się z różnymi problemami społecznymi, w tym zagrożenia przemocą, alkoholizmem, narkomanią. Wyrównywanie szans może zostać przeprowadzone w różnorodny sposób, m.in. opracowanie programów profilaktycznych przeciwdziałających problemom społecznym w rodzinach, wspieranie i rozwój poradnictwa rodzinnego lub wspieranie rodzin i form zastępczych w opiece nad dzieckiem. Działanie to znajduje uzasadnienie w fakcie, iż to rodzina jest podstawową komórką społeczną i to od jej kondycji zależy rozwój psychospołeczny dzieci i młodzieży.
- Działalność nastawiona na integrację międzypokoleniową społeczności lokalnej poprzez imprezy kulturowe, koła zainteresowań, zajęcia umożliwiające wymianę doświadczeń i umiejętności.
- Dbanie o dostęp do różnorodnych zajęć na terenie gminy, umożliwiających pozytywną organizację czasu wolnego mieszkańców.
- Wsparcie rynku pracy i dbanie o osoby bezrobotne oraz zagrożone ubóstwem, między innymi poprzez ułatwianie znalezienia zatrudnienia przedstawicielom grup podwyższonego ryzyka, takim jak młodzież wchodząca na rynek pracy oraz osoby w wieku przedemerytalnym.
- Zapewnienie łatwego dostępu do źródeł informacji, przeznaczonych dla osób szukających wsparcia, dotkniętych problemem uzależnień i/lub przemocy.

Najskuteczniejszą metodą walki z problemami społecznymi zdają się być rozmowy ze specjalistami oraz kampanie profilaktyczne, a także większa kontrola i egzekwowanie przestrzegania prawa.

Działania profilaktyczne na terenie gminy powinny mieć charakter długofalowy i wielostronny.

To, że jakiegoś problemu nie widać nie znaczy, że on nie istnieje - kluczową kwestią jest uwrażliwienie społeczeństwa oraz zwiększanie jego świadomości na temat wszystkich problemów społecznych.

Zespół badawczy i osoby opracowujące raport mają nadzieję, że zaprezentowane wyniki będą przydatną wskazówką w podejmowaniu działań na rzecz niwelowania problemów społecznych występujących w obrębie gminy.